

UNIVERSITAS ŠAFARIKIANA

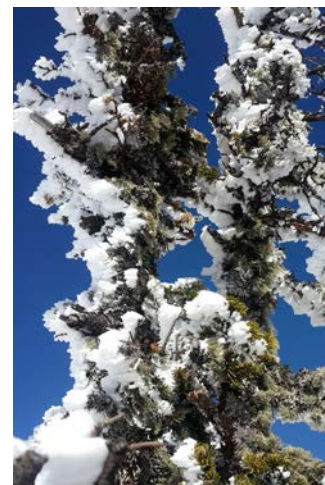
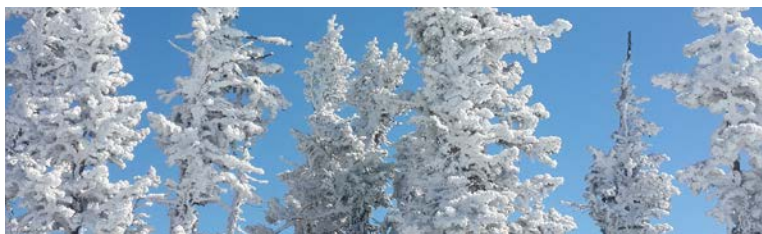
Ročník 52 / číslo 4 / 2025

UNIVERSITAS CASSOVIENSIS AB ANNO 1657

Pokojné Vianoce a úspešný nový rok 2026!

OBSAH

UNIVERSITAS ŠAFARIKIANA

ZO ŽIVOTA UNIVERZITY

Čestný titul „doctor honoris causa“ prof. Falvellovi
Zasadnutie Medzinárodnej rady UPJŠ
Gratulujeme novým profesorom na UPJŠ
Stretla sa akademická obec UPJŠ
Našu univerzitu navštívili...
UPJŠ má nového emeritného profesora
Predstavili sme budúcnosť moderného vzdelávania
Zúčastnili sme sa na SlovakiaTech Fórum-Expo
UPJŠ na prestížnej konferencii v Göteborgu
UPJŠ súčasťou Profesia Days Košice 2025
Predstavili sme sa na roadshow Kam na vysokú
Písala sa budúcnosť klinického výskumu
Promócie absolventov doktorandského štúdia
Posilnenie biotechnologického výskumu proteínov
Pripomenuli sme si 30. narodeniny časopisu Quark
UPJŠ bola na Európskej noci vedy 2025
Študenti privítali nový akad. rok WelcomeFestom
Úspešne sme odštartovali prvý ročník UPJŠ Run
CHUŠ na medzinárodnom festivale v Bologni

ZO ŽIVOTA LEKÁRSKEJ FAKULTY

Prof. Gdovinová na ESET Science Award 2025
Konferencia mladých vedcov udelila Ceny Prevedy
Silný reprezentant na výstave EXPO v Osake
Lekárska fakulta UPJŠ na veľtrhu MediFutura 2025

ZO ŽIVOTA PRÍRODOVEDECKEJ FAKULTY

Konferencia NFA 2025 vo Vysokých Tatrách
Elektrochemický workshop ukázal študentom silu...
Doc. Zelenáková: Odvaha myslieť netradične
Aj popularizačné aktivity motivujú mládež

ZO ŽIVOTA PRÁVNICKEJ FAKULTY

Jeseň v znamení významných konferencií

ZO ŽIVOTA FAKULTY VEREJNEJ SPRÁVY

4	FVS UPJŠ navštívil prof. Luna z USA	44
7	Privítali sme expertov z Čile a Rumunska	45
8	FVS na vedeckej konferencii v Budapešti	46

9

10 ZO ŽIVOTA FILOZOFICKEJ FAKULTY

12	Začiatok spolupráce so Senshu University	47
12	Zišla sa akademická obec FF UPJŠ	48
15	Nemčina v ére AI: Dni nemeckého jazyka 2025	49
16	Jesenná škola doktorandov na FF UPJŠ	51
17	Nikdy viac je teraz!	52
17	Digitálne metódy a AI vo výskume	53
18	BIP Košice 2025 na Katedre histórie FF UPJŠ	54
20	Spoločne v 13. komnate...	56

21

23 ZO ŽIVOTA BOTANICKEJ ZÁHRADY

24	BZ UPJŠ: 75 rokov v rytme prírody a poznania	57

26

28 ZO ŽIVOTA UNIVERZITNEJ KNIŽNICE

31	Univerzitná knižnica približuje knihy deťom	61
	Potrebuje nový informačný systém na EPČ	62

32 ŠTUDENTSKÉ STRÁNKY

33	Do Fínska za výskumom aj Muminovcami	64
33	Od fjordov k fantázii	66
35	Navštívili sme Súdny dvor EÚ v Luxemburgu	68
	Hostili sme zahraničných expertov	69
	E. Staníková: Šport aj škola sa hrajú na výsledky	70
36	Študentka PrF dosahuje úspechy vo vodnom póle	72

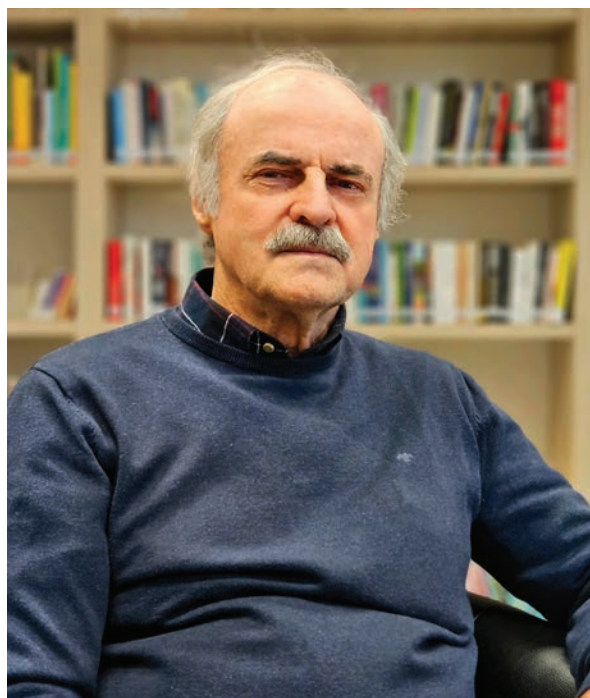
37

38 ZO ŽIVOTA UNIVERZITNÉHO PORADENSKÉHO CENTRA

40	Psychologická poradňa UNIPOC	73

ABY SLOVENČINA NEPLAKALA

42	O tom potom...	74

NOVÝ ZÁKON O VŠ: NOVÉ MOŽNOSTI VZDELÁVANIA PRE ŠTUDENTOV

Pre množstvo povinností si mnohí členovia našej akademickej obce možno ani neuvedomili, že koncom októbra 2025 Národná rada SR schválila nový vysokoškolský zákon. Po jeho vyhlásení v zbierke zákonov budeme postupne zisťovať, aký bude mať dosah na náš každodenný akademický život. Po jeho preštudovaní som zistil, že reaguje na viaceré problémy, ktoré priniesol život na slovenských vysokých školách za ostatných 23 rokov od posledného vysokoškolského zákona.

Nie som kompetentný robiť jeho právnu analýzu, ale aspoň pripomeniem niektoré z úprav, s ktorými sa v najbližšom čase bude vyrovnávať naša vysokoškolská mládež.

Zaujala ma hneď úprava, ktorá otvára možnosť študentovi prihlásiť sa na krátkodobé študijné programy, tzv. short-cycles. Ich výhodou by mala byť flexibilnejšia možnosť získať vzdelanie potrebné na lepšie uplatnenie sa na trhu práce.

Iná legislatívna úprava sa orientuje na problematiku bakalárskeho štúdia. Isto sa zhodneme v tom, že tento stupeň štúdia nebol doteraz dostatočne napojený na potreby praxe. Nový zákon prichádza s riešením, ktoré sa nazýva profesijne orientované bakalárske študijné programy. Ich cieľom bude pripraviť absolventa na výkon povolania, bez nutnosti absolvovania ďalších stupňov vysokoškolského vzdelania. Pokiaľ mi je známe, dva odbory na filozofickej fakulte našej univerzity už začali intenzívnu prípravu na uvedený typ študijného programu. Bonusom pre študentov bude absolvovanie praktických stáží, odborných praxí, resp. ďalších foriem aplikovaného vzdelávania aj mimo vysokej školy, a to priamo u budúcich zamestnávateľov.

Ďalšou novinkou, ktorú, predpokladám, privítajú študenti končiacich ročníkov bakalárskeho a magisterského štúdia, bude možnosť rozhodnúť sa medzi záverečnou prácou alebo stážou, ktorá bude mať rovnakú kreditovú záťaž ako záverečná práca. Týmto spôsobom študenti budú môcť získať lepší kontakt s potenciálnymi budúcimi zamestnávateľmi už počas štúdia.

Nový zákon pamätal aj na doktorandov. Pre nich prišiel s ponukou otvárania tzv. doktorandských škôl, ktoré by mali byť spoločným projektom spolupracujúcich vysokých škôl. Predpokladá sa, že doktorandi

by v nich mali získať jednotné a komplexné vedomosti a zručnosti nevyhnutné pre ich budúce akademické alebo iné profesijné pôsobenie. Osobne to považujem za dobrý nápad. Verím, že si ho osvojí aj naša univerzita.

V novom zákone ma zaujalo aj vymedzenie štandardnej dĺžky štúdia nie prostredníctvom rokov a tomu zodpovedajúcich kreditov, ako je to v súčasnosti, ale len prostredníctvom kreditov. Tvorcovia zákona v tejto súvislosti zdôraznili, že tento prístup uľahčí harmonizáciu so zahraničnými školami a zjednoduší realizáciu spoločných študijných programov.

Zákon myslel aj na budúcich študentov vysokých škôl. Zavádza pre nich centrálnu elektronickú prihlášku (CEP) ako povinnú súčasť začatia prijímacieho konania na všetkých vysokých školách.

Nová právna úprava pamätá aj na bezpečnosť a podporu študentov. Posilňuje sa ochrana akademickej pôdy. Zákon dokonca umožňuje vylúčiť študenta zo štúdia v prípade ohrozenia života, zdravia, bezpečnosti a iných závažných porušení disciplinárneho poriadku.

Upozornil by som ešte na to, že vysoké školy budú, podľa novej legislatívy, povinné poskytovať poradenské a podporné služby pre študentov vrátane systému mentoringu a tutorstva („buddy systém“) na uľahčenie integrácie nových študentov do vysokoškolského prostredia.

Nový vysokoškolský zákon prináša dôležité ustanovenia, ktoré sa budú týkať pedagogických a ostatných zamestnancov vysokých škôl. Na túto tému si povieme niečo bližšie v najbližšom čísle nášho časopisu.

Zákon o vysokých školách prichádza v čase, keď sa pomaly blíži vianočné obdobie. Z toho dôvodu vnímam novú legislatívnu iniciatívu Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR ako darček pre slovenské vysoké školy. Predpokladám, že nie všetci ho prijímú bez výhrad. Povianočné obdobie ukáže, koľko je v ňom časovo podmienených a koľko nadčasových riešení.

prof. PhDr. Ján Gbúr, CSC.
predseda redakčnej rady časopisu
Universitas Šafarikiana

UPJŠ UDELILA ČESTNÝ TITUL „DOCTOR HONORIS CAUSA“ PROFESOROVI FALVELLOVI

Na slávnostnom zasadnutí Vedeckej rady Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach 21. októbra 2025 udelili čestný titul „doctor honoris causa“ prof. Lawrencovi R. Falvellovi, PhD., z Univerzity v Zaragoze pri príležitosti dlhoročnej spolupráce s UPJŠ a jeho životného jubilea 70 rokov.

UPJŠ udeľuje čestný titul *doctor honoris causa* (Dr. h. c.) osobnostiam, ktoré svojím celoživotným dielom významným spôsobom prispeli k šíreniu myšlienok humanizmu, demokracie a porozumenia medzi národmi v oblasti vzdelávania, vedy, umenia alebo politiky.

Na základe návrhu Vedeckej rady

Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach sa Vedecká rada UPJŠ v Košiciach rozhodla udeliť čestný titul *doctor honoris causa* prof. Lawrencovi Roccovi Falvellovi v odbore chémie. Na slávnostnom verejnom zasadnutí VR UPJŠ rektor prof. MUDr. Daniel Pella, PhD., odovzdal prof. Falvellovi diplom čestnej vedeckej hodnosti Dr. h. c.

pred zrakmi významných akademických zástupcov UPJŠ, Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, Prešovskej univerzity v Prešove a Slovenskej akadémie vied.

Pozvanie na slávnostné zhromaždenie prijali aj členovia Medzinárodnej rady UPJŠ v Košiciach **prof. PhDr. Jan Čermák, CSc.** (Karlova univerzita v Prahe), **prof. Dr. Maria Jose Coperias Aguilar** (Univerzita vo Valencii), **prof. Mark William Meisel, PhD.** (Floridská univerzita), a **prof. JUDr. Ing. Michal Radvan, Ph.D.** (Masarykova univerzita v Brne).

Dr. h. c. prof. Lawrence Rocco Falvello, PhD., je celosvetovo uznávaný odborník v oblasti koordinačnej chémie, röntgenovej a neutrónovej kryštalografie. Vysokoškolské štúdium chémie ukončil s vyznamenaním *summa cum laude* na Duke University v USA v roku 1976. Doktorát získal v roku 1979 na University of Cambridge v Spojenom kráľovstve.

Absolvoval dva postdoktorandské pobyty – jeden na University of Cambridge, druhý na Texas A&M University, kde následne pokračoval ako vedecký pracovník v rokoch 1982 – 1991. Od roku 1991 pôsobí na Univerzite v Zaragoze ako profesor chémie, od roku 2024 ako emeritný profesor.

Výskum zlúčenín syntetizovaných v domovskom laboratóriu v Zaragoze vyústil do ďalších vyše 200 publikácií v karentovaných časopisoch. K jeho prelomovým objavom patrí prvá úplná charakterizácia fázového prechodu druhého typu v molekulovom kryštáli či objav topotaktickej zosieťujúcej reakcie v monokryštáli polymérneho citrátu kobaltnatého. Pôsobivý je aj jeho popis protónovej mobility Grotthusovým mechanizmom v kryštáli citrátu kobaltnatého a mnohé ďalšie.

Prof. Falvello doteraz uverejnil približne 300 recenzovaných publikácií, z toho 18 článkov publikoval v prestížnom časopise *Journal of the American Chemical Society* a deväť článkov v *Angewandte Chemie International Edition*. Jeho Hirschov index je 48 (podľa WoS), pričom jeho vedecké práce boli citované viac ako 8-tisíc ráz.

Od roku 2006 začala Univerzita v Zaragoze spoluprácu s výskumnou skupinou **prof. RNDr. Juraja Černáka, DrSc.**, z Ústavu chemických vied Prírodovedeckej fakulty UPJŠ, ktorá viedla k 26 spoločným recenzovaným publikáciám a úspešnému vedeniu dvoch doktorandských prác v rámci dohody o dvojitom doktoráte (*co-tutelle*) medzi oboma univerzitami.

„Profesor Falvello už mnoho rokov úzko

spolupracuje s profesorom Černákom a jeho tímom. **Táto spolupráca je príkladom skutočného medzinárodného partnerstva** – plodného, dlhodobého a vzájomne obohacujúceho. Spoločne vychovávajú mladých vedcov, vyvíjajú spoločné projekty a budujú mosty medzi našimi inštitúciami. **Profesor Falvello je nielen skvelý vedec, ale aj mentor a sprievodca**, ktorého veľkoryosť, múdrosť a povzbudenie formovali kariéru mnohých mladých výskumníkov. Aj po tom, čo sa stal emeritným profesorom, naďalej zdieľa svoje vedomosti, svoj čas a svoje nadšenie pre objavovanie,“ uviedol rektor UPJŠ **prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.**, vo svojom príhovore pred spoločným aktom.

Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Koši-

ciach udelila prof. Falvellovi bronzovú (2013) a zlatú medailu (2018) za významný prínos k rozvoju doktorandského štúdia na fakulte a vedeckú spoluprácu.

„Profesor Falvello sa stal neoddeliteľnou súčasťou nášho akademického života. V jeho laboratóriu v Zaragoze sa vystriedalo viacero našich študentov, doktorandov i kolegov, ktorým venoval svoj čas, vedenie a podporu. Vytvoril prostredie, v ktorom sa **naši študenti učia myslieť kriticky, pracovať precízne a komunikovať medzinárodne**. Vďaka nemu sa meno našej fakulty dostalo do povedomia vedeckej komunity v Španielsku, USA, vo Veľkej Británii, Francúzsku, v Taliansku a v ďalších krajinách,“ ocenil prínos vzájomnej spolupráce dekan PF UPJŠ **doc. RNDr. Roman Soták, PhD.**

Na jar 2009 privítala Univerzita v Zaragoze prvú študentku programu Erasmus z Košíc, neskôr prišli ďalší študenti v rámci Erasmus a iných programov. Väčšina tých, ktorí prišli z Košíc, realizovali výskumné projekty v skupine prof. Falvella.

„Všetci študenti, ktorí prišli do mojej skupiny z Košíc, boli vynikajúci a zistil som, že boli pripravení na prácu na vysokej úrovni. Značný počet študentov zo Zaragozy pod záštitou programu Erasmus absolvoval pobyty na UPJŠ v Košiciach. **Košice boli ako destinácia také úspešné, že sme museli zvýšiť našu kvótu študentov, ktorí sa mohli rozhodnúť študovať na UPJŠ. Medzitým náš spoločný výskum s profesorom Černákom a jeho spolupracovníkmi presiahol všetky očakávania. Bolo pre mňa veľkým šťastím, že som s ním mohol spolupracovať. UPJŠ naďalej posielala do Zaragozy vynikajúcich študentov. Dúfam, že náš doterajší úspech poslúži ako príklad pre našich mladých kolegov v ich kariérnom raste,**“ opísal svoje skúsenosti prof. Falvello.

Po ukončení oficiálnej časti zasadnutia Vedeckej rady UPJŠ program pokračoval vo Veľkej zasadačke Rektorátu UPJŠ, kde bola odhalená pamätná tabuľa všetkých držiteľov čestného titulu *doctor honoris causa* udeleného na UPJŠ vrátane prof. Falvella.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.

Rektorát UPJŠ

v Košiciach

Foto: **Veronika Janušková**

ZASADNUTIE MEDZINÁRODNEJ RADY UPJŠ

Dňa 21. októbra 2025 zasadala Medzinárodná rada Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Na stretnutí sa zúčastnili jej členovia – rektor UPJŠ a predseda rady prof. MUDr. Daniel Pella, PhD., prorektorka pre internacionalizáciu doc. Ing. Silvia Ručinská, PhD., univerzitná profesorka, prof. PhDr. Jan Čermák, CSc., z Karlovej univerzity v Prahe, prof. Dr. Maria Jose Coperias Aguilar z Univerzity vo Valencii, prof. Mark Wiliam Meisel, PhD., z Floridskej univerzity a prof. JUDr. Ing. Michal Radvan, Ph.D., z Masarykovej univerzity v Brne.

Na zasadnutie boli prizvaní ďalší členovia vedenia UPJŠ – prorektorka pre akademické kvalifikácie a doktorandské štúdium prof. MVDr. Monika Halánová, PhD., prorektorka pre vedu, výskum a agendu projektov prof. RNDr. Renáta Oriňaková, DrSc., prorektorka pre pregraduálne a celoživotné vzdelávanie JUDr. Ľudmila Elbert, PhD., univerzitná docentka, prorektorka pre medzinárodné vzťahy Dr. h. c. prof. Mgr. Slávka Tomaščíková, PhD., prorektor pre kvalitu vzdelávania prof. Mgr. Jaroslav Hofierka, PhD., a predsedníčka Akademického senátu UPJŠ prof. MUDr. Jana Kaťuchová, PhD., MBA.

Prorektorky a prorektor predstavili dosiahnuté úspechy, prebiehajúce a plánované aktivity univerzity, ako aj súčasnú výzvy a možnosti rozvoja. Následne členovia medzinárodnej rady diskutovali s vedením UPJŠ o konkrétnych indikátoroch kvality a výkonoch univerzity. Na záver stretnutia nastavili procesy fungovania rady a ďalšie úlohy.

Medzinárodná rada UPJŠ je stály poradný orgán rektora, ktorý primárne vytvára stanoviská a odporúčania k rámcu, obsahu a forme hodnotenia vzdelávacích a tvorivých činností v medzinárodnom kontexte. Rektorovi UPJŠ taktiež predkladá odporúčania na vytváranie nových študijných programov, rozvoj výskumu a lepšie etablovanie UPJŠ v medzinárodnom vzdelávaní a vo výskume.

Radu tvoria rektor, poverený prorektor a medzinárodne uznávaní odborníci zo zahraničia, so skúsenosťami v riadení univerzít alebo výskumných inštitúcií, s významnými úspechmi vo vzdelávaní a vede, ako aj v transfere vedy do praxe.

Zoznam členiek a členov Medzinárodnej rady UPJŠ v Košiciach:

PREDSEDA
prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.
rektor UPJŠ

ČLENOVIA

doc. Ing. Silvia Ručinská, PhD., univerzitná profesorka

prorektorka UPJŠ

prof. PhDr. Jan Čermák, CSc.

Karlova univerzita v Prahe, ČR

prof. Dr. Maria Jose Coperias Aguilar

Univerzita vo Valencii, Španielsko

prof. Maciej Banach

Katolícka univerzita v Lubline, Poľsko

prof. Salvatore Moccia

EIT-Digital, Brusel, Belgicko

prof. Mark Meisel

Univerzita na Floride, USA

prof. JUDr. Ing. Michal Radvan, Ph.D.

Masarykova univerzita v Brne, ČR

dr. Simona Moagăr-Poladian

Výskumný inštitút svetovej ekonomiky, Bukurešť, Rumunsko

Text a foto:

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.

Rektorát UPJŠ v Košiciach

GRATULUJEME NOVÝM PROFESOROM NA UPJŠ

Prezident SR Peter Pellegrini vymenoval 6. novembra 2025 v Prezidentskom paláci v Bratislave nové vysokoškolské profesorky a profesorov. Vo svojom príhovore ocenil ich prácu a odhodlanie. Menovanie nových profesorov podľa neho predstavuje nielen osobný úspech, ale aj významný prínos pre rozvoj vedy, vzdelávania a spoločnosti.

„Patríte k elite našej akademickej obce. Patríte k ľuďom, ktorí majú možnosť zásadne formovať nielen akademické prostredie, ale predovšetkým ďalšie generácie študentov,“ uviedol prezident SR a poukázal na význam vzdelania a vedy pre prosperitu krajiny.

Veda a inovatívne myslenie podľa slov P. Pellegriniho predstavujú kľúč k tomu, aby naša krajina dokázala čeliť výzvam dnešnej doby – od zdravotníctva a technológií až po spoločenský rozvoj – a napredovala ako moderná, otvorená a vzdelaná krajina.

Prezident SR zároveň vyzdvihol osobný a odborný prínos novovymenovaných profesoriek a profesorov a zdôraznil ich význam pri formovaní budúcnosti krajiny.

Menovacie dekréty si z rúk prezidenta prevzali aj títo profesori z UPJŠ v Košiciach:

prof. MVDr. Martina Bago Pilátová, PhD., v odbore farmakológia,

prof. Ing. Mgr. Jozef Bavoľár, PhD., v odbore sociálna psychológia a psychológia práce,

prof. JUDr. Radomír Jakab, PhD., v odbore správne právo,

prof. JUDr. Peter Molnár, PhD., v odbore občianske právo,

prof. RNDr. Vladimíra Tomečková, PhD., v odbore lekárska, klinická a farmaceutická biochémia.

Srdečne blahoželáme a prajeme veľa tvorivej energie do ďalšej práce.

RNDr. Jaroslava Oravcová, PhD.

Rektorát UPJŠ v Košiciach

Foto: prezident.sk

prof. MVDr. Martina Bago Pilátová, PhD.

prof. Ing. Mgr. Jozef Bavoľár, PhD.

prof. JUDr. Radomír Jakab, PhD.

prof. RNDr. Vladimíra Tomečková, PhD.

prof. JUDr. Peter Molnár, PhD.

STRETLA SA AKADEMICKÁ OBEC UPJŠ

Predsedníčka Akademického senátu Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach **prof. MUDr. Jana Kaľuchová, PhD., MBA**, zvolala stretnutie akademickej obce, ktoré sa konalo **1. októbra 2025 v posluchárni M5**. Rektor, prorektorky a prorektori prezentovali prítomným významné míľniky v činnosti vedenia univerzity od začiatku ich funkčného obdobia po súčasnosť, ako aj ďalšie plány a stratégie na nadchádzajúce obdobie.

Rektor **prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.**, na úvod informoval o aktuálnom počte študentov vrátane zahraničných, náraste vzdelávania vedúcich, pedagogických a ostatných zamestnancov, ako aj o ďalších pozitívnych trendoch vo vzdelávaní študentov, doktorandov, verejnosti a frekventantov v rámci Univerzity tretieho veku. Vyzdvihol, že **UPJŠ prešla úspešnou akreditáciou**, zároveň však zdôraznil, že napriek tomu je potrebné **pokračovať v digitalizácii a inováciách vzdelávania**, ako aj v úpravách a vytváraní nových študijných programov.

Členky a členovia vedenia UPJŠ postupne informovali o dosiahnutých výsledkoch za obdobie 2023 – 2025 v rámci agendy, ktorou boli poverení, ako aj o výzvach a plánoch na nasledujúce obdobie: prorektorka pre pregraduálne a celoživotné vzdelávanie **JUDr. Ľudmila Elbert, PhD., univerzitná docentka**, prorektorka pre interdisciplinárne vzdelávanie a inovácie **doc. PaedDr. Renáta Orosová, PhD.**, prorektor pre kvalitu vzdelávania **prof. Mgr. Jaroslav Hofierka, PhD.**, prorektorka pre akademické kvalifikácie a doktorandské štúdium **prof. MVDr. Monika Halánová, PhD.** (štatutárna zástupkyňa rektora), prorektorka pre vedu, výskum a agendu projektov **prof. RNDr. Renáta Oriňaková, DrSc.**, prorektor pre strategický rozvoj a investície **Dr. h. c. prof. MUDr. Pavol Jarčuška, PhD.**, prorektorka pre internacionalizáciu **doc. Ing. Silvia Ručinská, PhD., univerzitná profesorka**, a prorektorka pre medzinárodné vzťahy **Dr. h. c. prof. Mgr. Slávka Tomaščiková, PhD.**

V poslednom bode prezentácie rektor upozornil na **významné investičné aktivity univerzity v rokoch 2023 – 2025** a zároveň pripomenul, že UPJŠ by mala byť aj naďalej „**atraktívna**,

inovatívna, otvorená, tolerantná a inkluzívna vzdelávacia inštitúcia s medzinárodným vplyvom a narastajúcimi zdrojmi na rozvoj vrátane významnej podpory študentského života – ubytovaním počnúc, športom a kultúrou končiac“.

Na záver stretnutia prítomné členky a členovia akademickej obce diskutovali s vedením univerzity.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.

Foto: **Monika Tkáčová**

Rektorát UPJŠ v Košiciach

NAŠU UNIVERZITU NAVŠTÍVILI...

... rektor Univerzity v Białystoku Mariusz Poptawski

Rektor UPJŠ **prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.**, s dekanom Právnickej fakulty UPJŠ **prof. JUDr. Miroslavom Štrkolcom, PhD.**, prijali 25. septembra 2025 na Rektoráte UPJŠ rektora Univerzity v Białystoku **prof. dr. hab. Mariusza Poptawskiego**.

Univerzita v Białystoku s jej 15 fakultami patrí medzi najväčšie v Poľsku. Počas spoločného rokovania rektor UPJŠ vysoko ocenil úroveň poľských univerzít a návštevu považuje za ďalší krok k internacionalizácii poľsko-slovenskej spolupráce.

„Spolupráca medzi oboma univerzitami sa začala zhruba pred 20 rokmi a pri jej zrode stáli v tom čase rektor UPJŠ (2003 – 2007) **prof. h. c. prof. JUDr. Vladimír Babčák, CSc.**, a dekanika Právnickej fakulty UPJŠ (2003 – 2011) **prof. h. c. doc. JUDr. Mária Bujňáková, CSc.**“, dodal dekan PrF UPJŠ **prof. M. Štrkolec**.

... absolvent Salisbury University Andersen Herman

Dňa 25. septembra 2025 prijala v Šafárik Chamber (Rektorát UPJŠ) prorektorka pre medzinárodné vzťahy **Dr. h. c. prof. Mgr. Slávka Tomaščíková, PhD.**, držiteľka Fulbrightovho štipendia **Andersena Hermana** v sprievode riaditeľa Technologického a inovačného parku UPJŠ **RNDr. Andreja Miroššaya, PhD.** Na stretnutí sa ďalej zúčastnili vedúci Centra interdisciplinárnych biovied TIP UPJŠ **prof. RNDr. Erik Sedlák, DrSc.**, a vedúca laboratórií konfokálnej mikroskopie a časovo rozlíšenej mikroskopie v CIB TIP UPJŠ **RNDr. Veronika Huntošová, PhD.**

A. Herman strávi akad. rok 2025/26 na Slovensku v Centre interdisciplinárnych biovied TIP UPJŠ, kde sa bude venovať špičkovému výskumu v oblasti antibakteriálnej fotodynamickej terapie s využitím kovovo-organických rámcov (MOFs). Tento inovatívny prístup otvára nové možnosti v boji proti antibiotickej rezistencii a rakovine, ktoré globálne patria medzi najväčšie zdravotné hrozby.

Počas stretnutia boli prerokované podmienky a organizačné zabezpečenie jeho pôsobenia na UPJŠ vrátane jeho zapojenia do prebiehajúcich projektov v oblasti pro-

teínového inžinierstva a biomedicínskeho výskumu v CIB TIP UPJŠ. Diskusia sa dotkla aj možnosti ďalšej spolupráce s Fulbrightovou komisiou a rozšírenia programu pre ďalších zahraničných študentov a postdoktorandov či podpory aktivít UPJŠ smerujúcich k internacionalizácii a budovaniu medzinárodných výskumných sietí.

A. Herman sa narodil na Haiti. Vo veku 12 rokov emigroval spolu s rodinou do USA. Ako dieťa vyhral boj s maláriou, čo ho inšpirovalo k celoživotnému snu stať sa lekárom-vedcom, ktorý zasväťí svoju kariéru výskumu infekčných chorôb a zlepšovaniu kvality života ľudí na celom svete. Je absolventom Salisbury University v USA, kde vyštudoval chémiu s vedľajším odborom biológia a získal viaceré akademické ocenenia.

Už počas štúdia sa profiloval ako líder a iniciátor zmien – pôsobil v Henson Student Leadership Advisory Council, získal štipendia Global Issues Fellowship a Millennium Fellowship a bol ocenený titulom Presidential Citizen Scholar. Je členom prestížnej Omicron Delta Kappa Honor Society. Prostredníctvom Fulbrightovho štipendia bude mať príležitosť získať nielen nové vedecké poznatky a napredovať vo svojej kariére, ale aj budovať mosty medzi rôznymi kultúrami a „zdieľať“ svoje skúsenosti s ďalšou generáciou mladých vedcov.

... taliansky veľvyslanec J. E. Gianclemente De Felice

Veľvyslanec Talianska v SR **J. E. Gianclemente De Felice** navštívil UPJŠ 26. septembra 2025 pri príležitosti diskusie so študentmlekárskej a filozofickej fakulty. Na Rektoráte UPJŠ ho privítal rektor **prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.**, spolu s prorektorkou pre medzinárodné vzťahy **Dr. h. c. prof. Mgr. Slávkou Tomaščíkovou, PhD.**, prorektorkou pre internacionalizáciu **doc. Ing. Silviou Ručinskou, PhD.**, univerzitnou profesorkou, a prorektorkou pre pregraduálne a celoživotné vzdelávanie **JUDr. Ľudmilou Elbert, PhD.**, univerzitnou docentkou, ako aj dekanou Filozofickej fakulty UPJŠ **prof. Mgr. Renátou Panocovou, PhD.**

Okrem diskusie o aktuálnej spolupráci v zabezpečovaní výučby talianskeho jazyka hovorili aj o aktívnej spolupráci medzi UPJŠ a talianskymi univerzitami, spolupráci v rámci programu Erasmus+ a plánovanom rozvoji spolupráce s novými partnermi získanými počas návštevy rektora D. Pella a prorektorky S. Tomaščíkovej v Ríme v januári 2025.

Pán veľvyslanec pokračoval v sprievode prof. S. Tomaščíkovej a prof. R. Panocovej v návšteve na Dekanáte FF UPJŠ, kde ho už čakali študentky a študenti fakulty. G. De Felice a S. Tomaščíková zavítali aj do Centra simulátorovej a virtuálnej medicíny LF UPJŠ, kde ich sprevádzal jeho vedúci **MDDr. Jakub Jánošík**. Po prehliadke sa konalo stretnutie so študentkami a študentmi LF UPJŠ.

... profesor Lawrence R. Falvello

UPJŠ navštívil 21. októbra 2025 **prof. Lawrence Rocco Falvello, PhD.**, v sprievode manželky **Dr. Milagros Tomás** a vedeckej spolupracovníčky **prof. Irene Ara**, a to pri príležitosti udelenia čestného titulu *doctor honoris causa*.

Na Rektoráte UPJŠ ho v *Šafárik Chamber* prijali rektor **prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.**, prorektorka pre vedu, výskum a agendu projektov **prof. RNDr. Renáta Oriňaková, DrSc.**, prorektorka pre medzinárodné vzťahy **Dr. h. c. prof. Mgr. Slávka Tomaščíková, PhD.**, a poradca rektora pre vedu a výskum a blízky

spolupracovník prof. Falvella **prof. RNDr. Juraj Černák, DrSc.**

Počas stretnutia diskutovali o financovaní vedeckého výskumu na univerzitách u nás a v Španielsku, o počte študentov a zastúpení zahraničných študentov, o vzájomných mobilitách študentov a význame prírodných vied v príprave študentov iných študijných odborov.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.

Foto: **Monika Tkáčová**

Rektorát UPJŠ v Košiciach

UPJŠ MÁ NOVÉHO EMERITNÉHO PROFESORA

Na základe návrhu dekanky Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach **prof. Mgr. Renáty Panocovej, PhD.**, a po schválení vo Vedeckej rade UPJŠ v Košiciach, rektor UPJŠ v Košiciach **prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.**, udelil čestný titul „profesor emeritus“ **prof. PaedDr. Štefanovi Šutajovi, DrSc.**, z Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach.

Rektor UPJŠ **prof. Daniel Pella** odovzdal menovací dekrét „profesor emeritus“ **prof. Štefanovi Šutajovi** počas zasadnutia Vedeckej rady UPJŠ, ktoré sa konalo 3. októbra 2025 v Historickej aule Rektorátu UPJŠ.

Historik **prof. Š. Šutaj** dosiahol počas pôsobenia na UPJŠ významné úspechy a prispel tak k rozvoju vedy a vzdelávania na našej univerzite.

V mene celej akademickej obce prajeme **prof. Šutajovi** pevné zdravie a mnoho ďalších pracovných a osobných úspechov. Srdečne blahoželáme.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.
Foto: **Monika Tkáčová**
Rektorát UPJŠ v Košiciach

NA DOD SME PREDSTAVILI BUDÚCNOSŤ MODERNÉHO VZDELÁVANIA

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika otvorila svoje brány pre stovky stredoškôľakov, ich rodičov a pedagógov počas 15. ročníka Dňa otvorených dverí UPJŠ. Podujatie sa konalo 7. novembra 2025 v areáli Filozofickej fakulty UPJŠ na Moyzesovej ulici a ponúklo bohatý interaktívny program. Uchádzači o štúdium sa mohli ponoriť do sveta medicíny, práva, verejnej správy, prírodných, humanitných a spoločenských vied.

Približne 1300 návštevníkov na úvod privítala prorektorka pre medzinárodné vzťahy **Dr. h. c. prof. Mgr. Slávka Tomaščíková, PhD.**: „Je pre mňa veľkým potešením vidieť vás v takomto veľkom počte na Dni otvorených dverí UPJŠ v Košiciach, ktorá patrí medzi najprestížnejšie slovenské univerzity. Verím, že na tomto podujatí získate dôležité informácie a podnety, ktoré vám pomôžu v rozhodovaní sa o vašej budúcnosti, a že sa s mnohými z vás stretne v budúcom roku už ako so študentmi našej univerzity.“

Príjemnú atmosféru podujatia doladilo vystúpenie speváckeho zboru *Chorus Universitatis Šafarikianae* pod vedením **Mgr. Jany Havrilovej**, hudobnú produkciu zabezpečil Študentský rozhlas Košice (ŠtuRKO).

Prítomných vítal aj **Pavol Jozef Šafárik** – v podaní študenta UPJŠ

Christofera Horňáka v dobovom kostýme. Po privítaní sa návštevníci rozprchlí po celom areáli do budov *Sokrates*, *Aristoteles*, *Platón* a *Gutenberg*, kde ich už čakali zástupcovia fakúlt a univerzitných pracovísk s atraktívnym programom. Tí, čo sa vydali smerom k informačným stánkom na prízemí budovy *Sokrates*, získali informácie o študijných programoch, prijímacom konaní a študentskom živote, ktoré im sprostredkovali reprezentanti všetkých fakúlt a univerzitných pracovísk.

Úsek medzinárodných vzťahov a internacionalizácie informoval o možnostiach programu Erasmus+, o činnosti Euraxess Welcome Office, ktorý zabezpečuje podporu zahraničných študentov, aj o Aliancii Aurora a zastúpení našich študentov v jej rade. Univerzitné poradenské centrum prezentovalo podporné a poradenské služby, ktoré poskytuje bezplatne študentom.

Kým študenti a pedagógovia univerzity zoznamovali stredoškôľakov s možnosťami štúdia, pedagógovia a rodičia uchádzačov mohli diskutovať s prodekanami a prodekanmi fakúlt v budove *Minerva*.

Interaktívny program: Od medicíny po umelú inteligenciu

Fakulty pripravili pútavé a praktické ukážky, ktoré reflektovali ich hlavné zameranie.

Lekárska fakulta UPJŠ sa prezentovala v duchu výroku *Zachraňujeme ľudské životy, navraciame zdravie*. Študenti stredných škôl si mohli v budove *Aristoteles* vyskúšať ošetrovateľské techniky a prvú pomoc, dozvedieť sa viac o fascinujúcom svete ľudského tela, nahliadnuť do funkcií ľudského srdca a spoznať cievnú chirurgiu. Získali tiež praktické rady o správnych postupoch ústnej hygieny v rámci aktivity *Zdravý úsmev v praxi*. Odvážnejší si mohli vyskúšať extrakcie na modeloch a sledovať realizáciu protetických prác.

Nechýbali študentské spolky – *Spolok medikov mesta Košice* demonštroval správne použitie EpiPenu, Heimlichovho manévru na špeciálnych vestách a automatického externého defibrilátora, *Slovenský spolok študentov zubného lekárstva* radil v oblasti ústnej hygieny a nástrojov najvhodnejších na každodennú starostlivosť o zuby.

Prírodovedecká fakulta UPJŠ predstavila prácu vedcov a pedagógov heslom *Objavujeme tajomstvá prírody, formujeme budúcnosť vedy*. V budove *Platón* prebiehali prednášky rozdelené do dvoch blokov, ktoré boli zamerané na praktické uplatnenie sa v prírodovedných odboroch (projekty a kariéra v informatike, moderné nástroje v geografii, riešenie problémov vo fyzike, vzorec

na úspech v chémii, uplatnenie sa v biológii či logika, modely, dôkazy a aplikácie v matematike).

Hľadáme pravdu, chránime spravodlivosť. Právnická fakulta UPJŠ predstavila študijné programy v odbore právo s osobitnou pozornosťou venovanou podmienkam prijímacieho konania. Prezentovala študijné plány, skladbu predmetov, fakultné pracoviská, možnosť absolvovať časť štúdia v zahraničí v rámci programu Erasmus+, ale aj uplatniteľnosť v praxi po skončení štúdia.

O študentskom živote hovorili študenti práva, ktorí vyzdvihli najmä možnosti zapojenia sa do mimoškolských aktivít, akými sú rôzne workshopy, sympóziá, kolokviá, literárne súťaže, študentská odborná vedecká činnosť či simulované súdne spory. Záver programu bol venovaný interaktívnemu kvízu na tému *Právna regulácia umelej inteligencie*, v rámci ktorého si účastníci mohli formou zábavných otázok preveriť svoje vedomosti o aktuálnych právnych a etických aspektoch využívania AI v EÚ a SR. Študentský spolok *ELSA Košice* pripravil interaktívne aktivity, v ktorých si uchádzači preverili znalosť latinských výrazov používaných v práve, základných práv a slobôd zakotvených v Ústave SR a pokúsili sa vytvoriť právny poriadok na základe formulácie noriem upravujúcich ľudské správanie na opustenom ostrove.

Fakulta verejnej správy UPJŠ privítala záujemcov v budove *Aristoteles* mottom *Učíme sa riadiť štát, tvoríme lepšiu spoločnosť*. V blokovo- m programe predstavila znalosti potrebné na realizáciu zmien v spoločnosti, mestách a obciach s cieľom formovať lepšiu budúcnosť.

Členovia *Študentského parlamentu FVS* zábavnou formou priblížili život študenta na vysokej škole. FVS prítomných presvedčila o tom, že vízie zmien jej absolventov už teraz pozitívne vplývajú na správu vecí verejných v slovenských mestách a obciach.

Na **Filozofickej fakulte UPJŠ študujeme myšlienky, históriu, jazyk a kultúru**, čo potvrdil aj program v modernej interaktívnej učebni s príznačným názvom *Trieda budúcnosti* v budove *Sokrates*. Uchádzači mohli nazrieť aj do *Televízneho a filmového štúdia* v budove *Aristoteles*, kde sa realizoval workshop Vertigo efekt *Takú im natočíš, až hlavy zatočíš!*

Záujemcovia sa mohli oboznámiť so štúdiom psychológie, sociálnej práce, britských a amerických štúdií, nemeckého jazyka pre firemnú prax a projektový manažment, politológie, histórie, slovakisticko-mediálnych štúdií a medziodborových bakalárskych a učiteľských magisterských programov. Zo študentských spolkov

sa predstavil študentský historický spolok *Universitas* a časopis študentov FF UPJŠ *Univerzál*.

Ústav telesnej výchovy a športu inšpiroval k športu a aktívnemu životu prostredníctvom študijného programu *šport a rekreácia*. Prezentácie prebiehali

v budove *Platón* v troch blokoch a boli zamerané na kariérne možnosti trénera, poradcu v zdravej výžive alebo odborníka na organizovanie športovo-pohybových aktivít.

Univerzitná knižnica pripravila v budove *Gutenberg* interaktívny literárny kvíz. Súčasťou boli otázky o autoroch,

klasických a moderných knižných tituloch, vďaka ktorým si návštevníci preverili svoje znalosti a možno objavili nové inšpirácie na čítanie. V prezentácii *FunFacts – zaujímavosti o knižnici* odhalili tajomstvá knižnice a získali praktické tipy, ktoré im pomôžu lepšie využívať zdroje počas štúdia.

Program vyvrcholil tombolou – vecné ceny odovzdala výžrebovaným výhercom prorektorka pre pregraduálne a celoživotné vzdelávanie **JUDr. Ľudmila Elbert, PhD., univerzitná docentka**. Ceny venovali všetky fakulty, Univerzitná knižnica UPJŠ, Úsek medzinárodných vzťahov a internacionalizácie a Úsek marketingu a mediálnej komunikácie UPJŠ.

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika opäť potvrdila status dynamickej a inovatívnej inštitúcie, ktorá je pripravená formovať novú generáciu odborníkov na potreby súčasnej spoločnosti. Vysoká účasť a pozitívna spätná väzba od návštevníkov svedčí o trvalom záujme slovenských študentov o kvalitné vysokoškolské vzdelávanie na východnom Slovensku.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.

Rektorát UPJŠ v Košiciach

Foto: **Miroslav Vacula**

ZÚČASTNILI SME SA NA SLOVAKIATECH FÓRUM-EXPO 2025

Aj tento rok sme sa mali čím pochváliť na podujatí SlovakiaTech Fórum-Expo 2025. UPJŠ predstavila svoje inovácie a vízie pre budúcnosť – bola súčasťou desiatok výstavných stánkov z rôznych oblastí vedy a viac než 120 rečníkov. Podujatie sa uskutočnilo 17. a 18. septembra 2025 v košickom Kulturparku. Na slávnostnom otvorení sa zúčastnila prorektorka UPJŠ pre vedu, výskum a agendu projektov prof. RNDr. Renáta Oriňaková, DrSc.

Prírodovedecká fakulta UPJŠ sa na podujatí prezentovala s tromi výskumnými oblasťami: 1. *nové batérie pre mobilitu a energetiku* – od prototypov až po technológie pre elektromobily, 2. *smart geografické riešenia pre adaptáciu na zmenu klímy* – modelovanie povodní, analýzy prehrievania miest a koncept klimaticky neutrálnej obce a 3. *UCAP* – dátová analytická platforma vyvinutá v spolupráci s firmou VISSIM, zameraná na aplikovaný výskum a podporu vzdelávania v oblasti umelej inteligencie.

O témy, ktoré na podujatí prezentovali vedeckí pracovníci a doktorandi PF UPJŠ, bol zo strany návštevníkov veľký záujem. Podporiť svoje vystavovateľské tímy prišiel prodekan pre vonkajšie vzťahy **doc. Mgr. Michal Gallay, PhD.**

Na konferencii **SlovakiaTech 2025** sa zúčastnil aj riaditeľ **Technologického a inovačného parku UPJŠ** (TIP UPJŠ) **RNDr. Andrej Miroššay, PhD.**, vedúci **Centra interdisciplinárnych biovied (CIB)** **prof. RNDr. Erik Sedlák, DrSc.**, vedecká pracovníčka **Mgr. Mária Tomková, PhD.**, vedúci **Centra transferu technológií (CTT)** **Mgr. Dušan Rostáš, PhD.**, vedecký pracovník **doc. RNDr. Michal Goga, PhD.**, špecialistka pre správu a administratívu duševného vlastníctva **Mgr. Diana Juhászová** a **RNDr. Deepti Routray, PhD.**, z Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach.

Hlavným bodom prezentácie TIP UPJŠ bol projekt **APBC (Advanced Protein Biotechnology Consortium** – Konzorcium pokročilých proteínových biotechnológií), ktorý spája partnerov zo Slovenska, Česka, Nemecka, Holandska a Spojeného kráľovstva a vedie ho **prof. RNDr. Erik Sedlák, DrSc.** Cieľom projektu je podpora vzniku spin-off firiem, prilákanie talentov a budovanie nových výskumných kapacít vrátane Centra pre hmotnostnú fotometriu v Košiciach.

Predstavená bola aj pripravovaná dvojmesačná výskumná expedícia na Antarktídu, ktorú povedie **doc. RNDr. Michal Goga, PhD.** – popri výskume machov a lišajníkov bude taktiež testovať produkty partnerov, napríklad funkčné superpotraviny či funkčné oblečenie,

spací vak do mínus 30 °C alebo mobilnú sirénu s akustickým dosahom 500 metrov a bezpečnostným majákom.

Mgr. Ingrida Štefancová
Rektorát UPJŠ v Košiciach
Foto: **Jaroslava Oravcová**

BOLI SME NA PRESTÍŽNEJ KONFERENCII V GÖTEBORGU

Prorektorka pre medzinárodné vzťahy Dr. h. c. prof. Mgr. Slávka Tomaščíková, PhD., a Mgr. Július Rozenfeld, PhD., univerzitný docent, z Katedry anglistiky a amerikanistiky Filozofickej fakulty UPJŠ zastupovali našu univerzitu na prestížnej medzinárodnej konferencii EAIE Conference and Exhibition 2025 vo švédskom Göteborgu.

Podujatie sa uskutočnilo v dňoch 9. – 12. septembra 2025 v modernom kongresovom centre Svenska Mässan. Zástupcovia UPJŠ absolvovali vyše 40 bilaterálnych rokovaní s predstaviteľmi partnerských univerzít z Kolumbie, Japonska, Francúzska, Palestíny, USA, Gruzínska, Švédska, Mexika, Číny, Brazílie, Indie, Nemecka, Belgicka, Turecka či Argentíny.

„Podarilo sa nám pokročiť v konkretizácii foriem spolupráce a aktivít s novými partnermi z predchádzajúcich veľtrhov a reagovali sme na veľký záujem univerzít o spoluprácu v pedagogickej a vedeckovýskumnej oblasti, a to najmä z krajín Latinskej Ameriky a Ázie,“ uviedla prorektorka prof. S. Tomaščíková.

Hlavnou témou konferencie bolo motto **GO-Create**, ktoré nabádalo účastníkov k hľadaniu nových foriem spolupráce a spoločného tvorenia. Táto myšlienka úzko korešponduje s aktuálnymi výzvami medzinárodného vzdelávania v duchu udržateľnosti, inklúzie a inovácií.

Na podujatí sa zúčastnilo vyše 7-tisíc odborníkov zo sto krajín sveta. Konferencia poskytla jedinečnú platformu na nadviazanie nových medzinárodných partnerstiev, výmenu skúseností a získanie poznatkov o najnovších trendoch a inováciách v oblasti medzinárodného akademického prostredia.

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach bola súčasťou delegácie 16 slovenských vysokých škôl. Slovenský národný stánok **Study in Slovakia – Good Idea** slávnostne otvoril 10. septembra 2025 štátny tajomník Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR **Mgr. Róbert Zsembera** spoločne so zástupcom Veľvyslanectva SR v Štokholme **Michalom Tonhauserom**.

Účasť slovenských univerzít na *EAIE Conference and Exhibition 2025* koordinovalo Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, finančne podporená bola z Plánu obnovy a odolnosti SR z výzvy *Podpora projektov propagácie vysokých škôl v zahraničí*.

Cieľom konferencie bolo posilniť medzinárodné väzby a akademickú spoluprácu, zapojiť slovenské vysoké školy do globálneho akademického diania, zvýšiť ich internacionalizáciu a konkurencieschopnosť a prispieť k prilákaniu a udržaniu talentovaných študentov v SR.

Mgr. Ingrida Štefancová
Rektorát UPJŠ v Košiciach

UPJŠ NA PROFESIA DAYS KOŠICE 2025

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach sa predstavila na veľtrhu pracovných príležitostí Profesia Days Košice 2025 v Kultúrnom parku v dňoch 28. a 29. októbra 2025. Vo svojom výstavnom stánku sa prezentovala ako inštitúcia pripravujúca pre pracovný trh množstvo vysokokvalifikovaných odborníkov z rôznych oblastí – absolventov jej piatich fakúlt (lekárskej, prírodovedeckej, právnickej, fakulty verejnej správy a filozofickej fakulty) a tiež Ústavu telesnej výchovy a športu UPJŠ v Košiciach.

Hlavnými témami **Profesia Days Košice 2025** boli umelá inteligencia, digitálna transformácia, wellbeing, efektivita, spokojnosť, flexibilita a rozvoj talentov.

Na slávnostnom otvorení podujatia sa zúčastnila aj prorektorka UPJŠ pre medzinárodné vzťahy **Dr. h. c. prof. Mgr. Slávka Tomaščíková, PhD.**, ktorá vo svojom príhovore okrem iného uviedla:

„Absolventi UPJŠ nie sú len zamestnancami s kvalitným vzdelaním, ale aj zamestnávateľmi, napríklad lekármi v súkromných ambulanciách, právnikmi v súkromných právnických spoločnostiach, riaditeľmi súkromných jazykových škôl či odborníkmi v mnohých ďalších profesiách,

kde vytvárajú pracovné príležitosti pre ďalších zamestnancov.“

UPJŠ ponúka široké možnosti štúdia v rámci **viac než 250 akreditovaných bakalárskych, magisterských a doktorandských študijných programov**, z ktorých viaceré sú realizované aj **v anglickom, nemeckom a francúzskom jazyku**. Okrem toho poskytuje možnosť získať **dvojitú diplomu v spolupráci so zahraničnými partnerskými univerzitami**.

O renomé našej univerzity svedčí tiež jej umiestnenie vo viacerých medzinárodných

rebríčkoch, v ktorých si dlhodobo udržiava pozíciu medzi **troma najlepšie hodnotenými univerzitami na Slovensku**.

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika sa predstavila aj ako **atraktívny zamestnávateľ**, ktorý aktuálne zamestnáva približne **1 800 pracovníkov na rôznych pozíciách** – akademických a výskumných pracovníkov, laborantov, administratívnych a THP zamestnancov.

Text a foto:

RNDr. Jaroslava Oravcová, PhD.
Rektorát UPJŠ v Košiciach

PREDSTAVILI SME SA NA ROADSHOW KAM NA VYSOKÚ

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach sa aktívne zapojila do série veľtrhov vysokých škôl **Kam na vysokú. Možnosti štúdia predstavili pracovníci a študenti zo všetkých piatich fakúlt UPJŠ – lekárskej fakulty, prírodovedeckej fakulty, právnickej fakulty, fakulty verejnej správy a filozofickej fakulty – aj z Ústavu telesnej výchovy a športu UPJŠ v Košiciach. Na každom podujatí sa stretli so stovkami záujemcov, ktorí prejavili veľký záujem o našu univerzitu, fakulty a študijné programy.**

Výstavy vysokých škôl sa konali v Poprade (30. septembra), Prešove (1. októbra) a Košiciach (2. októbra 2025). Študenti stredných škôl sa informovali najmä o podmienkach prijímacích konaní na jednotlivých fakultách a ÚTVŠ, priebehu štúdia, možnostiach praktickej výučby a uplatnenia sa absolventov na trhu práce.

Naši zástupcovia im predstavili moderné výučbové metódy a výhody

štúdia na univerzite s dlhoročnou tradíciou a medzinárodným renomé.

Podujatie bolo primárne určené pre študentov tretích a štvrtých ročníkov stredných škôl a gymnázií, ktorí začínajú premýšľať o svojej budúcej kariére

a vzdelaní. Predstavilo sa im vyše 50 vzdelávacích inštitúcií zo Slovenska a Česka vrátane renomovaných univerzít a fakúlt.

Mgr. Ingrida Štefancová
Rektorát UPJŠ v Košiciach

V KOŠICIACH SA PÍSALA BUDÚCNOSŤ KLINICKÉHO VÝSKUMU

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika hostila medzinárodné odborné stretnutie Summer School ECRIN 2025, ktoré sa konalo od 23. do 25. septembra 2025 pri príležitosti pracovného zasadnutia európskeho tímu European Clinical Research Infrastructure Network (ECRIN). Podujatie organizovala Slovenská národná sieť pre podporu klinického výskumu (SLOVACRIN).

To, že tohtoročné stretnutie bolo organizované na území Slovenska, nie je náhodné. SR sa 27. januára 2025 stala plným čle-

nom ECRIN-u, čo nám umožňuje plnohodnotné zapojenie sa do rozhodovacích procesov v tejto prestížnej paneurópskej organizácii pre klinické skúšania.

Summer School ECRIN oficiálne otvorili rektor UPJŠ a generálny riaditeľ SLOVACRIN-u **prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.**, a generálny riaditeľ ECRIN-u **Jacques Demotes**, ktorý zároveň vedie centrálny tím európskej infraštruktúry so sídlom vo Francúzsku.

„Plnohodnotné členstvo Slovenska v sieti ECRIN je významný krok na posilnenie slovenskej vedeckovýskumnej infraštruktúry a zvýšenie konkurencieschopnosti našich pracovísk v oblasti kli-

nického výskumu. Bolo nám ctou prijať významných európskych odborníkov v Košiciach, čo dokazuje, že Slovensko sa stáva rešpektovaným partnerom a súčasťou európskej výskumnej špičky," uviedol prof. Daniel Pella.

Medicínska riaditeľka SLOVACRIN-u **MUDr. Beata Čečetková, PhD.**, v úvode prezentovala základné informácie o tejto národnej výskumnej sieti, jej histórii, ale aj budúce ciele a výsledky klinických skúšaní, ktoré – okrem iného – viedli k vyliečeniu ťažko chorých detských onkologických pacientov.

„Existencia SLOVACRIN-u prináša novú nádej pre mnohých slovenských pacientov,“ zdôraznil D. Pella.

Program pokračoval prednáškami a diskusiami na aktuálne témy vo svete medicíny ako medzinárodná spolupráca v klinickom výskume, výzvy v oblasti regulácie zdravotníckych pomôcok či využitie umelej inteligencie v návrhoch a realizácii klinických štúdií. Podujatie vytvorilo platformu na výmenu skúseností, budovanie dlhodobých partnerstiev a posilnenie výskumnej infraštruktúry na národnej aj medzinárodnej úrovni.

Súčasťou podujatia bol workshop pre tím ECRIN zameraný na „soft skills“ (mäkké zručnosti) v klinickom výskume, a to najmä v oblastiach komunikácie, líderstva, tímovej spolupráce a manažmentu projektov.

SLOVACRIN – budúcnosť klinického výskumu na Slovensku

Slovenská národná sieť pre podporu klinického výskumu vytvorila národný uzol, ktorý koordinuje **Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach**. Primárnym cieľom národnej infraštruktúry SLOVACRIN je zvýšiť počet a kvalitu akademicky iniciovaných klinických skúšaní na Slovensku. Buduje funkčnú sieť jednotiek klinického skúšania (Clinical Trial Units – CTU), ktorá poskytuje komplexnú podporu klinických štúdií v súlade s medzinárodnými štandardmi.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.

Foto: **RNDr. Jaroslava Oravcová, PhD.**

Rektorát UPJŠ v Košiciach

SLOVACRIN
SLOVAK CLINICAL RESEARCH
INFRASTRUCTURE NETWORK

USKUTOČNILI SA PROMÓCIE ABSOLVENTOV DOKTORANDSKÉHO ŠTÚDIA NA UPJŠ

V prítomnosti rektora UPJŠ v Košiciach prof. MUDr. Daniela Pellu, PhD., si 29. októbra 2025 z rúk prorektorky pre akademické kvalifikácie a doktorandské štúdium prof. MUDr. Moniky Halánovej, PhD., prevzali diplomy úspešné absolventky a úspešní absolventi doktorandského štúdia na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika. Na slávnosti v Aule Lekárskej fakulty UPJŠ boli prítomní aj ďalší členovia vedenia univerzity – prorektor pre strategický rozvoj a investície Dr. h. c. prof. MUDr. Pavol Jarčuška, PhD., prorektorka pre interdisciplinárne vzdelávanie a inovácie doc. PaedDr. Renáta Orosová, PhD., prorektorka pre medzinárodné vzťahy Dr. h. c. prof. Mgr. Slávka Tomaščíková, PhD., a prorektorka pre pregraduálne a celoživotné vzdelávanie JUDr. Ľudmila Elbert, PhD., univerzitná docentka, ktorá bola ceremoniárkou slávnostnej promócie.

Na odovzdávaní diplomov „philosophiae doctor“ sa zúčastnili aj dekan Lekárskej fakulty UPJŠ **prof. MUDr. Peter Jarčuška, PhD.**, dekan Prírodovedeckej fakulty UPJŠ **doc. RNDr. Roman Soták, PhD.**, v zastúpení dekana Právnickej fakulty UPJŠ **prof. JUDr. Miroslava Štrkolca, PhD.**, prodekan pre rozvoj a zahraničné vzťahy **doc. JUDr. Marcel Dolobáč, PhD.**, dekan Fakulty verejnej správy

UPJŠ **doc. JUDr. Mgr. Michal Jesenko, PhD.**, dekanka Filozofickej fakulty UPJŠ **prof. Mgr. Renáta Panocová, PhD.**, a predsedníčka Akademického senátu UPJŠ **prof. MUDr. Jana Kaťuchová, PhD., MBA.** Na promočnej slávnosti sa zúčastnilo 39 absolventov doktorandského štúdia z Lekárskej fakulty UPJŠ, 32 absolventov z Prírodovedeckej fakulty UPJŠ, 13 absolventov z Právnickej fakulty UPJŠ, štyria absolventi z Fakulty verejnej správy UPJŠ a 17 absolventov z Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach.

Rektor prof. Daniel Pella vo svojom príhovore k promujúcim absolventkám a absolventom PhD. štúdia konštatoval, že doktorandi sú neoddeliteľnou súčasťou vedeckých tímov našej univerzity, podieľajú sa na objavovaní nových poznatkov a posúvajú hranice poznania. Pod vedením svojich školiťeliek a školiťelov úspešne reprezentujú našu alma mater doma aj v zahraničí.

„Srdečne vám gratulujem k úspešnému završeniu doktorandského štúdia a spolu s vami zdieľam radosť, uspokojenie a najmä hrdosť. Vaša cieľavedomosť a elán v získavaní nových informácií, vedomostí a skúseností sú inšpirujúce a povzbudzujúce aj pre nás – pedagógov a vedeckých pracovníkov univerzity... Dnes prežívate jeden z najkrajších okamihov vo svojom živote. Rád využívam túto slávnostnú chvíľu, aby som – v mene nás všetkých – poďakoval vašim školiteľom, pedagógom a členom vašich vedeckých tímov, ktorí vám boli nápomocní počas neľahkého štúdia, analýzy a prezentácie vedeckých výsledkov a ktorí vás viedli a inšpirovali v procese kreovania vašich dizertačných prác,“ zdôraznil prof. MUDr. Daniel Pella, PhD., počas slávnostnej ceremónie v príhovore k promujúcim. Zároveň vyjadril presvedčenie, že aj ich následná profesijná činnosť sa bude opierať o vedecké poznatky a etické zásady.

Za doktorandov vystúpil so slávnostným príhovorom **MUDr. Tomáš Koky, PhD.**

Úspešným absolventkám a absolventom doktorandského štúdia na UPJŠ v Košiciach srdečne gratulujeme.

RNDr. Jaroslava Oravcová, PhD.
Rektorát UPJŠ v Košiciach
Foto: **Kristína Basová**

POSILNENIE BIOTECHNOLOGICKÉHO VÝSKUMU PROTEÍNOV NA UPJŠ

Centrum interdisciplinárnych biovied Technologického a inovačného parku UPJŠ v Košiciach je vedeckovýskumné pracovisko zamerané na interdisciplinárny výskum prepájajúci biológiu, chémiu, fyziku, matematiku a informatiku. Jeho cieľom je spájať základný výskum s praktickými a aplikovateľnými výstupmi a prinášať riešenia pre biomedicínu, životné prostredie či priemyselné technológie.

Jednou z kľúčových oblastí výskumu centra je **štúdium a vývoj proteínov pomocou metód riadenej evolúcie** – prístupu, ktorý využíva princípy prirodzeného výberu v laboratórnych podmienkach. Vedci tak dokážu generovať a testovať tisíce variantov molekúl skúmaného proteínu a vyberať tie, ktoré majú požadované vlastnosti.

Nie náhodou sa riadenej evolúciou hovorí aj „evolúcia v skúmavke“. Tento

prístup sa uplatňuje pri vývoji nových liečiv vo farmaceutickom výskume, ale aj v biotechnologickom priemysle, napríklad pri návrhu enzýmov pre rozklad znečisťujúcich látok, výrobu biopáliv, detergentov alebo spracovanie biomasy.

Projekt ExCasProt: kontinuita excelentnosti

Na aktuálne požiadavky a smerovanie v biotechnologickom priemysle reaguje **projekt ExCasProt** – Podpora rozvoja biotechnologického výskumu proteínov na východnom Slovensku. Ide o jeden z projektov riešených na UPJŠ a podporených z **EÚ Next-GenerationEU** prostredníctvom **Plánu obnovy a odolnosti SR** v rámci výzvy *Matching grantsy k zdrojom získaným z programov Horizont 2020 a Horizont Európa*.

Projekt ExCasProt nadväzuje na predchádzajúci Horizon Europe H2020 projekt CasProt (*Fostering high scientific quality in protein research in Eastern Slovakia*), v rámci ktorého sa podarilo – v spolupráci s Technickou univerzitou v Mníchove a Univerzitou v Zürichu – výrazne posilniť vedeckú kapacitu UPJŠ v oblasti štúdia proteínov a priniesť nové technológie spolu s novými možnosťami pre našich vedcov a výskumníkov.

Od výskumu k praxi a popularizácii vedy

Projekt ExCasProt, ktorý sa na UPJŠ realizuje od februára 2024, prináša nové prepojenia medzi výskumom a praxou. Jeho cieľom je na výskumné účely, pomocou tzv. riadenej evolúcie, vyvíjať rozpustnejšie formy receptorov z rodiny GPCR – bielkovín, ktoré zohrávajú kľúčovú úlohu v komunikácii buniek s okolím a patria medzi dôležité ciele farmaceutického výskumu.

V rámci projektu sa nám pre vývoj GPCR proteínov podarilo úspešne zaviesť **metódu kvasinkového displeja**, ktorá umožňuje skúmať veľké množstvo variantov bielkovín priamo na povrchu kvasinkových buniek. Ide už o druhú metódu riadenej evolúcie, ktorú v CIB TIP UPJŠ využívame – prvou je **ribozómový displej**.

Zároveň sme v rámci projektu zriadili **laboratórium na produkciu proteínov v hmyzích bunkách**, ktoré predstavuje modernú alternatívu k bežne používanej bakteriálnej produkcii. Tento systém je vhodnejší na získavanie zložitejších, tzv. komplexných proteínov.

Projekt ExCasProt sa okrem vedeckých cieľov zameriava aj

na popularizáciu vedy, podporu mladých vedcov a vzdelávanie študentov. Svoje aktivity predstavil na podujatiach *Európska noc výskumníkov 2025*, *SlovakiaTech 2025* a *Letná škola proteínového inžinierstva*, kde širokej verejnosti, ale aj odbornej komunite priblížil moderné prístupy v oblasti vývoja a optimalizácie proteínov. Cieľom týchto aktivít je zvýšiť povedomie o význame biotechnológií pre medicínu a farmaceutický výskum, podporiť záujem mladých ľudí o prírodné vedy a posilniť prepojenie medzi vedeckou komunitou a verejnosťou.

Mgr. Mária Tomková, PhD.

Centrum interdisciplinárnych biovied
Technologický a inovačný park UPJŠ v Košiciach
Foto: archív CIB TIP UPJŠ

POPULARIZAČNÉ PODUJATIE PRI PRÍLEŽITOSTI 30. NARODENÍN ČASOPISU QUARK

V Botanickej záhrade UPJŠ v Košiciach sa 3. novembra 2025 uskutočnilo popularizačné podujatie pre žiakov základných škôl a študentov stredných škôl z východoslovenského regiónu pri príležitosti 30. výročia založenia časopisu Quark. Ide o jediný pôvodný slovenský populárno-vedecký magazín o vede a technike, ktorý úspešne popularizuje vedecké poznatky a objavy zrozumiteľnou formou prístupnou pre širokú verejnosť.

Štyridsať študentov zo štyroch gymnázií a štyridsať žiakov piateho ročníka zo štyroch základných škôl s ich pedagógmi privítal v BZ UPJŠ jej riaditeľ **prof. RNDr. Pavol Mártonfi, PhD.** Informácie o časopise *Quark* a jeho význame pre popularizáciu vedy na Slovensku priniesla jeho šéfredaktorka **Mgr. Renata Józsová.**

Po rozdelení účastníkov popularizačného podujatia do skupín absolvovali všetky postupne štyri tridsaťminútové workshopy venované zaujímavým témam: workshop *Svet umelej inteligencie* viedla **Ing. Jana Matejíčková**, bývalá šéfredaktorka časopisu *Quark*, workshop *Nekonečný vesmír plný záhad* viedol **Mgr. Martin Vaňko, PhD.**, z Astronomického ústavu SAV, workshop *Tajomná prehistória zvierat* viedol **doc. RNDr. Martin Kunderát, PhD., univerzitný profesor**, vedúci Centra integratívnej paleobiológie Technologického a inovačného parku UPJŠ v Košiciach, workshop *Kvitnúca ríša rastlín* viedli **RNDr. Andrea Fridmanová, PhD.**, zástupkyňa riaditeľa a vedúca oddelenia vzdelávacích aktivít a rozvoja BZ UPJŠ, a **RNDr. Martin Pizňák, PhD.**, odborný pracovník BZ UPJŠ.

V popoludňajších hodinách prijala šéfredaktorku *Quarku* **Mgr. Renatu Józsovú** a bývalú dlhoročnú šéfredaktorku **Ing. Janu Matejíčkovú** prorektorka pre medzinárodné vzťahy **Dr. h. c. prof. Mgr. Slávka Tomaščíková, PhD.**, za účasti **doc. RNDr. Martina Kunderáta, PhD., univerzitného profesora**. Počas stretnutia na Rektoráte UPJŠ v Šafárik Chamber diskutovali o význame vedy a popularizácie vedy pre širokú verejnosť, ku ktorej významnou mierou prispieva práve časopis *Quark*.

Prorektorka S. Tomaščíková odovzdala šéfredaktorkám časopisu ďakovné listy a požiadala ich o zápis do pamätnej knihy.

RNDr. Jaroslava Oravcová, PhD.

Rektorát UPJŠ v Košiciach

Foto: **RNDr. Jaroslava Oravcová, PhD.**

RNDr. Andrea Fridmanová, PhD.

EURÓPSKA NOC VEDY 2025: UPJŠ PRINIESLA VEDU A PORIADOK V CHAOSE

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach sa aj tento rok zapojila do Európskej noci vedy. Podujatie sa uskutočnilo 26. septembra v OC Optima a reprezentovali nás vedeckí pracovníci UPJŠ so 17 stánkami a štyrmi odbornými prednáškami.

Na slávnostnom otvorení sa zúčastnila aj prorektorka UPJŠ pre vedu, výskum a agendu projektov **prof. RNDr. Renáta Oriňaková, DrSc.**, ktorá vo svojom príhovore konštatovala, že vedci dobre vedia, že pokrok sa nerodí z dokonale uprataných systémov – práve naopak:

„Najväčšie objavy – či už v medicíne, prírodných alebo humanitných vedách – často vznikli z porušenia konvencií a odvážnych hypotéz. Albert Einstein by nikdy neobjavil teóriu relativity, keby nepochyboval o ustálenej newtonovskej fyzike. Dnes sme svedkami toho, ako sa chaotické dáta z klinických štúdií premieňajú na poznatky, ktoré zachraňujú

životy. Vidíme, ako sa v zdanlivo neusporiadanom toku informácií rodia nové algoritmy, ktoré menia náš svet,“ uviedla prof. Oriňaková.

Hlavnou témou

Európskej

noci vedy 2025 bol chaos, jeho prepojenie s poznáním a inovačnými procesmi, ale aj vnímaním náhodnosti okolo nás. Tento ročník chcel ukázať, že s chaosom spojená neistota a zložitost' nie sú pre vedu

prekážkou, ale naopak, sú nástrojom poznania a hnacím motorom technologického pokroku.

Vo výstavných stánkoch sa návštevníci mohli oboznámiť s témami, ktorým sa venujú vedci pôsobiaci na našej univerzite. Medzi prezentujúcich výskumníkov z UPJŠ zavítala aj pani prorektorka, ktorá sa zaujímala o ponúkané témy.

Z **Lekárskej fakulty UPJŠ** sa predstavila **RNDr. Jana Štofilová, PhD.**, s témou *Črevný mikrobióm – harmónia v chaose*.

Z **Prírodovedeckej fakulty UPJŠ** sa predstavili **RNDr. Ján Elečko, PhD.**, s témou *Experimentálna zóna: chaos*, **RNDr. Rastislav Krivoš-Belluš, PhD.**, s témou *First Lego League na UPJŠ v Košiciach*, **RNDr. Viktória Majláthová, PhD.**, univerzitná docentka, s témou *Chaos a strach – parazity a ich hostitelia*, **Mgr. Eva Beňová, PhD.**, s témou *Chaos v kryštalickom svete: Od náhodných štruktúr po ciele zázraky*, **RNDr. Viktória Dečmanová, PhD.**, s témou *In vitro: chaos pod kontrolou*, **RNDr. Mariana Kolesárová, PhD.**, s témou *Mikrochaos*, **Mgr. Richard Frenák** s témou *Mikrosvet stratégií: Ako (ne)viditeľné organizmy riešia život*, **doc. RNDr. Adela Kravčáková, PhD.**, s témou *Od chaosu k poriadku vo svete častíc*, **doc. RNDr. Rudolf Gális, PhD.**, s témou *S ďalekohľadom na cestách*, **RNDr. Anna Alexovič Matiašová, PhD.**, s témou *Bunky pod drobnohľadom – spoznaj, ako nervový systém riadi naše telo*, **RNDr. Róbert Tarasenko, PhD.**, univerzitný docent, s témou *Zaujímavý svet experimentálnej fyziky* a **RNDr. Veronika Petrovová** s témou *Zdanlivý chaos podzemného sveta*.

Z **Právnickej fakulty UPJŠ** sa predstavila **doc. JUDr. Diana Treščáková, PhD.**, s témou *Právo vs. chaos: AI v hre*, z **Filozofickej fakulty UPJŠ** sa prezentoval **Mgr. Roman Gajdoš** s témou *Majú tľmočníci chaos v hlave?* a z **Centra informačných a komunikačných technológií CSIRT** sa predstavila **Mgr. Katarína Regeciová** s témou *Kybernetická bezpečnosť v dobe nepredvídateľnosti*. Z **Centra interdisciplinárnych bioviéd Technologického a inovačného parku** sa prezentoval **RNDr. Michal Nemergut** s témou *Skrytý poriadok v chaose molekúl*.

Okrem výstavných stánkov sa uskutočnili aj zaujímavé prednášky, a to na témy *Záhady kvantového sveta: previazanie a teleportácia* – **doc. RNDr. Jozef Strečka, PhD.**, *Chaos z pohľadu fyzika* – **RNDr. Tomáš Lučivjanský, PhD.**, *Sol(anka) nad zlato – skryté poklady Solivaru* – **doc. RNDr. Peter Pristaš, CSC.**, a *A mocsári teknős és az elfeledett birodalma (Korytnačka močiarna a jej miznúci raj)* – **Mgr. Enikő Horváth, PhD.**

Mgr. Ingrida Štefancová
Rektorát UPJŠ v Košiciach

ŠTUDENTI PRIVÍTALI NOVÝ AKADEMICKÝ ROK

WELCOME FESTOM

Internáty UPJŠ na Medickej žili 30. septembra 2025 športom, hudbou, tancom a zábavnými súťažami. WelcomeFest pre študentov našej univerzity na úvod rozospieval a roztancoval Folklórny súbor Hornád. Po energickom čardáši z Pozdišoviec nasledovala ich „škola tanca“, pri ktorej študentov naučili kroky tradičnej „skákaney“ zo Šarišského Jastrabia. Ich temperamentné vystúpenie v chladnom počasí rozohrialo publikum a pripravilo dobrú atmosféru na ďalší program.

Súbežne s vystúpením Hornádu odštartoval – v prítomnosti rektora UPJŠ **prof. MUDr. Daniela Pellu, PhD.**, a primátora Košíc **Ing. Jaroslava Polačka, DPA** – na neďalekom parkovisku Východoslovenského ústavu srdcových a cievnych chorôb (VÚSCH) **UPJŠ Run**.

WelcomeFest otvoril príhovorom rektor UPJŠ **prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.**, v prítomnosti prorektorky pre medzinárodné vzťahy **Dr. h. c. prof. Mgr. Slávky Tomaščíkovej, PhD.**, a prorektorky pre pregraduálne a celoživotné vzdelávanie **JUDr. Ľudmily Elbert, PhD.**, univerzitnej docentky. Na slávnostnom privítaní sa zúčastnili aj spoluorganizátori podujatia **UPJŠ Run** – pedagóg **JUDr. Lukáš Michalov, PhD.**, a študent **Bc. Pavol Kopaničák** – a tiež generálny riaditeľ VÚSCH-u **MUDr. Štefan Lukačín, PhD., MHA**, a riaditeľ Detskej fakultnej nemocnice Košice (DFN) **MUDr. Andrej Koman, MBA**. Rektor

a riaditeľ DFN ocenili charitatívny rozmer podujatia **UPJŠ Run**.

Po vyhodnotení behu čakala účastníkov tombola s atraktívnymi cenami vrátane voucheru na letenku z Letiska Košice či zapožičania elektromobilu na víkend. Program gradoval vystúpením kapely **Basawell**, ktorej protagonisti v chladnom počasí rozprúdili krv v žilách

všetkým prítomným. Záver večera patril **DJ Semirovi**. Nechýbalo občerstvenie ani stánky študentských spolkov a partnerov.

Podujatie, ktoré sa konalo v čase od 15.30 do 21.30 hod., moderovali členovia **Študentského rozhlasu Košice** (ŠtuRKO). **WelcomeFest 2025** prilákal do areálu na Medickú 6 približne tisícku účastníkov a ukázal, že spojenie hudby, zábavy a športu

dokáže vytvoriť jedinečnú atmosféru.

Študenti UPJŠ sa už teraz môžu tešiť na ďalšie podobné akcie organizované s cieľom spestriť im náročné štúdium.

RNDr. Jaroslava Oravcová, PhD.

Rektorát UPJŠ v Košiciach

Foto: **Veronika Janušková**

Miroslav Vacula

ÚSPEŠNE SMĚ ODŠTARTOVALI PRVÝ ROČNÍK UPJŠ RUN

Študenti, zamestnanci, absolventi a priatelia Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach 30. septembra 2025 úspešne dobehli do cieľa. Každý účastník bežeckých pretekov UPJŠ Run navyše prispel do zbierky pre Detskú fakultnú nemocnicu Košice (DFN). Športové podujatie s charitatívnym rozmerom organizovalo občianske združenie Cocktail Pace, v ktorom pôsobia aj naši študenti.

Na prihlásených účastníkov čakala päťkilometrová trasa so štartom pri Východoslovenskom ústave srdcových a cievnych chorôb (VÚSCH), kam ich prišli povzbudiť rektor UPJŠ **prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.**, a primátor mesta Košice **Ing. Jaroslav Polaček, DPA.**

Prvý ročník podujatia **UPJŠ Run** naplnil registračný limit – na štart sa prihlásilo 500 bežcov. Každý pretekár po dobehnutí do cieľa získal pamätnú medailu UPJŠ. Športové výkony najrýchlejších bežcov sa vyhodnocovali v niekoľkých kategóriách:

Absolútne poradie – muži:

1. Marián Zimmermann, ŠK Jaklovce 14:37
2. Dominik Hutka, Kubej Team 15:35
3. Filip Majerský, Cocktail Pace 15:41

Absolútne poradie – ženy:

1. Viktória Chovanová, Košice 19:07
2. Sahar Ailabouni, Košice 19:19
3. Zuzana Zajacová, ŠK Tukovič 19:52

Zamestnanci a študenti UPJŠ – muži:

1. Dominik Hutka, Kubej Team 15:35
2. Filip Šperka, Poprad 15:52
3. Marek Topoli, Spišské Vlachy 16:10

Zamestnanci a študenti UPJŠ – ženy:

1. Sahar Ailabouni, Košice 19:19
2. Lenka Kočová, AK Slávia TU Košice 19:58
3. Kristína Cehuľová, Cocktail Pace 20:13

Absolventi a priatelia UPJŠ – muži:

1. Marián Zimmermann, ŠK Jaklovce 14:37
2. Filip Majerský, Cocktail Pace 15:41
3. Julián Gula, Cocktail Pace 16:48

Absolventi a priatelia UPJŠ – ženy:

1. Viktória Chovanová, Košice 19:07
2. Zuzana Zajacová, ŠK Tukovič 19:52

3. Katarína Horká, Rohor

20:19

Víťazi boli odmenení vecnými cenami od organizátorov a sponzorov. Rektor **prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.**, prorektorky **JUDr. Ľudmila Elbert, PhD.**, univerzitná docentka, a **Dr. h. c. prof. Mgr. Slávka Tomaščíková, PhD.**, predseda predstavenstva a generálny riaditeľ VÚSCH-u **MUDr. Štefan Lukačín, PhD., MHA**, riaditeľ DFN **MUDr. Andrej Koman, MBA**, a odborný asistent z Katedry trestného práva Právnickej fakulty UPJŠ a podpredseda občianskeho združenia Cocktail Pace **JUDr. Lukáš Michalov, PhD.**, slávnostne odovzdali celkovo 18 cien najrýchlejším bežkyňiam a bežcom vo všetkých kategóriách.

„Za najkrajší moment podujatia považujem to, že študenti, zamestnanci našej univerzity a všetci zúčastnení dokázali spojiť svoje sily a podporiť nielen svoje zdravie a aktívny životný štýl, ale aj pomôcť tam, kde je to potrebné. Som hrdý na to, že na UPJŠ máme takých všestranne zdatných študentov,“ zhodnotil rektor D. Pella.

Zdravie a prevencia – hlavné témy v cieľovej zóne

Univerzitná nemocnica L. Pasteura Košice poskytla preventívne merania brušného tuku, BMI, tlaku, cukru v krvi, oxymeter a dynamometer – merania na podporu zdravia zabezpečili zdravotníci Ústavu telovýchovného lekárstva UNLP. Správne praktiky čistenia ústnej dutiny

prezentovali členovia **Slovenského spolku študentov zubného lekárstva** a **Spolok medikov mesta Košice** informoval o dôležitosti prevencie rakoviny semenníkov a prsníkov – členovia spolku učili záujemcov správne zásady poskytovania prvej pomoci.

„Veľmi nás teší, že sa postupne vytvára silná komunita slovenských a zahraničných študentov, absolventov a priateľov UPJŠ. Verím, že sa nám podarilo vytvoriť tradíciu týchto študentských podujatí a budeme sa takto stretávať vždy na začiatku a na konci akademického roka,“ uviedla prorektorka Ľ. Elbert, iniciátorka mnohých stretnutí so študentmi a zástupcami študentských spolkov na UPJŠ, ktoré viedli aj k realizácii podujatia UPJŠ Run.

UPJŠ Run spojil šport s ochotou pomáhať druhým

Odovzdanie výťažku z UPJŠ Run sa uskutočnilo 9. októbra v Detskej fakultnej nemocnici. Sumu vo výške 3 435 eur odovzdali riaditeľovi DFN hlavní organizátori bežeckých pretekov – študenti Právnickej fakulty UPJŠ **Bc. Pavol Kopaničák** a **Bc. Dominika Géciová**.

Okrem registrovaných bežcov, ktorí prispeli automaticky uhradením poplatku za štartovné, mohla prispieť aj širšia verejnosť v deň pretekov – darovaním potrieb na kreslenie a maľovanie, hračiek, spoločenských hier či finančným darom.

„Vytvorili sme zoskupenie mladých ľudí, ktorých baví šport, a chceli sme to spojiť s dobrou vecou. Verím, že finančné

prostriedky, ktoré sme vyzbierali zo štartovného a dobrovoľných príspevkov, budú použité na dobrú vec,” priblížil predseda Cocktail Pace Pavol Kopaničák. Okrem financií sa podarilo vyzbierať aj množstvo hračiek a kreatívnych potrieb pre deti.

„Naše každodenné úsilie venujeme detským pacientom – pomáhame im nielen po zdravotnej stránke, ale snažíme sa tiež zlepšovať prostredie nemocnice a prinášať

im príjemné zážitky. Finančné prostriedky, ktoré nám poskytli študenti UPJŠ, pomôžu rozžiariť deťom Vianoce – a nielen tie. Rozsvietia totiž obrazovky v čakárňach pri najviac vyťažených ambulanciách detskej chirurgie, gastroenterológie a neurológie. Nefunkčné televízory vymeníme za nové, aby deti počas ambulantných hodín mohli sledovať rozprávky a spríjemniť si tak čakanie na vyšetrenie. Zvyšné prostriedky použijeme na nákup vianočných darčiekov

pre hospitalizovaných pacientov,” uviedol riaditeľ DFN MUDr. Andrej Koman, MBA. Zároveň vyjadril študentom veľké poďakovanie za odovzdaný dar a ocenil ich úsilie pri organizácii bežeckých pretekov.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.

Rektorát UPJŠ v Košiciach

Foto: **Veronika Janušková**

Miroslav Vacula

CHORUS UNIVERSITATIS ŠAFARIKIANAE NA MEDZINÁRODNOM FESTIVALE V BOLOGNI

Miešaný spevácky zbor Chorus Universitatis Šafarikianae (CHUŠ) reprezentoval našu univerzitu v dňoch 3. až 5. októbra 2025 na medzinárodnom festivale zborového spevu Corin Festival vo Valsamoggii v Bologni.

Koncerty sa konali pod záštitou organizácie Music & Friends, ktorá pravidelne organizuje nesúťažné hudobné festivaly v Európe s cieľom priblížiť vzdialené a odlišné hudobné kultúry.

Program 12. ročníka festivalu s medzinárodnou účasťou bol pestrý, na festivale vystúpilo niekoľko zborov a interpretov. Koncerty sa konali v nádherných priestoroch s nádychom histórie *Gran Concerto* v lokálnom divadle *Teatro L. Betti* (Casalecchio di Reno) a *Choral Greeting* v *Villa Saporì Lazzari* (Valsamoggia). Záver programu patril spoločnému vystúpeniu všetkých umeleckých telies.

Región Emilia-Romagna na severe Talianska ponúka návštevníkom rozmanitosť hôr a mora. Jeho hlavným mestom je Bologna – mesto veľtrhov a obchodu. Hlavným prvkom mesta sú arkády, ktoré spájajú cesty, veže a paláce, a univerzita, ktorá sa pýši titulom najstaršej univerzity v Európe.

Zúčastnení zboristi mali jedinečnú príležitosť objavovať mesto Bologna a jeho jedinečné pamiatky, ako sú bazilika San Petronio, jeden z najkrajších kostolov v Taliansku, a dve veže (tiež známe ako „dve sestry“) ako najznámejší symbol mesta.

Pod vedením zbormajsterky **Mgr. Jany Havrilovej** CHUŠ zaspieval päť piesní, v klavírnom sprievode **Mgr. art. Dagmar Duždovej**: *Povedz že mi, povedz* (ar. B. Čeněk), *Povic mila, povic pravdu* (ar. M. Jašurďová), *Nessun dorma* (G. Puccini, ar. C. Chini), *Les Champs-Élysées* (J. Dassin, ar. Guillaume), *Niech mówiq, że to nie jest młóśc* (P. Rubik, ar. J. Havrilová).

Nádherná architektúra v spojení

s očarujúcimi tónmi a skvelým výkonom našich zboristov priniesli prítomnému publiku nevšedný umelecký zážitok. Vďaka účasti na festivale členky a členovia zboru *Chorus Universitatis Šafarikianae* zvýšili povedomie o zborovej hudbe, šírili hudobnú kultúru nášho regiónu a spoznali skupiny z iných krajín, ktoré s nimi „zdieľajú“ spoločnú vášeň pre umenie zborového spevu.

Ďakujeme nášmu zboru, že reprezentuje UPJŠ aj za hranicami Slovenska. Želáme mu veľa inšpirácie v ďalšom umeleckom pôsobení.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.
Rektorát UPJŠ v Košiciach

PROF. ZUZANA GDOVINOVÁ ZÍSKALA CENU VEREJNOSTI ESET SCIENCE AWARD 2025

Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach s hrdosťou oznamuje mimoriadny úspech svojej významnej pedagogičky a klinickej odborníčky. Prof. MUDr. Zuzana Gdovinová, CSc., FESO, FEAN, sa 9. októbra stala víťazkou Ceny verejnosti ESET Science Award 2025, prestížneho ocenenia udeľovaného osobnostiam, ktoré svojou vedeckou prácou a spoločenským prínosom formujú slovenskú vedu a zdravotníctvo.

Prof. Zuzana Gdovinová je poprednou odborníčkou v oblasti neurológie so špecializáciou na cerebrovaskulárne ochorenia. Pôsobí ako profesorka na Lekárskej fakulte UPJŠ a zároveň ako prednostka Neurologickej kliniky LF UPJŠ a UNLP v Košiciach.

Jej dlhoročná práca v oblasti akútnej cerebrovaskulárnej medicíny, zavádzanie moderných terapeutických postupov a angažovanosť v edukácii budúcich lekárov významne prispievajú k zvyšovaniu kvality zdravotnej starostlivosti na Slovensku.

Cena verejnosti zároveň vyjadruje silnú dôveru a podporu zo strany spoločnosti, ktorá ocenila nielen vedecké výsledky, ale aj ľudský prístup a dlhoročné nasadenie prof. Gdovinej pri zlepšovaní starostlivosti o pacientov s cievnu mozgovou príhodou.

Lekárska fakulta UPJŠ si váži, že medzi

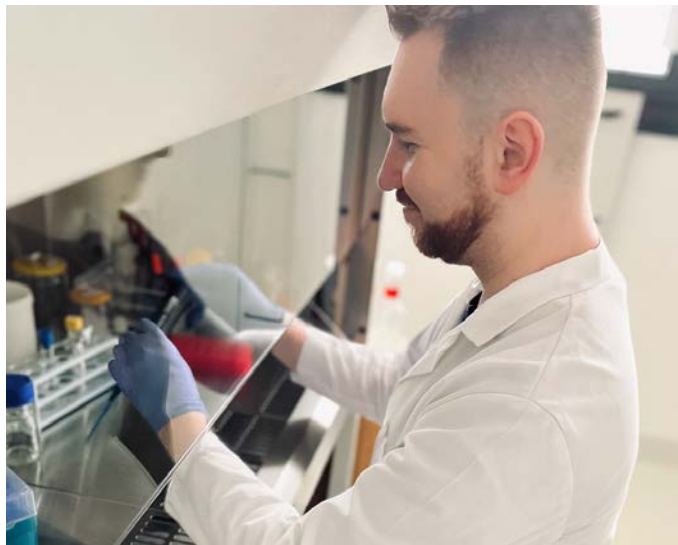

jej pedagógmi a klinickými odborníkmi pôsobia osobnosti, ktoré svojou vedeckou prácou, medzinárodnou spolupracou a zameraním pre medicínu reprezentujú univerzitu na najvyššej úrovni. Úspech prof. Gdovinej je inšpiráciou pre študentov, mladých lekárov aj vedeckých pracovníkov.

Srdečne blahoželáme pani profesorke k tomuto významnému oceneniu a želáme jej veľa ďalších odborných aj osobných úspechov.

Mgr. art. Roman Martinský
Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach
Foto: ESET Science Award

KONFERENCIA MLADÝCH VEDCOV UDEILILA PRESTÍŽNE CENY PREVEDY

X VII. ročník Interaktívnej konferencie mladých vedcov *Preveda* 2025 priniesol opäť hodnotné prezentácie talentovaných študentov a mladých vedkýň a vedcov, ktorí predstavili svoje odborné projekty a výskumy. Tento rok sa na konferencii zúčastnilo 124 mladých talentov zo Slovenska aj zahraničia.

Odborná porota mala mimoriadne náročnú úlohu, pretože kvalita prezentovaných prác bola na vysokej úrovni. Podujatie prinieslo inšpiratívne príspevky z rôznych oblastí vedy a techniky a povzbudilo mladé talenty, aby pokračovali v objavovaní nových poznatkov a aktívne sa zapájali do vedeckej komunity.

S radosťou oznamujeme, že jedným z dvoch hlavných laureátov *Ceny Prevedy* 2025 sa stal **Mgr. Peter Artimovič** z Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach. Ocenenie získal v sekcii *biochémia* za prácu „Multidimenzionálny prístup pri štúdiu endometriálnej receptivity uteru“. Tento úspech je dôkazom, že naši študenti dokážu svojou odbornosťou a inovatívnym prístupom obstať v náročnej konkurencii.

Druhým laureátom je **Mgr. Bohuš Kubal** z Ústavu molekulárnej biológie SAV, v. v. i., ktorý získal ocenenie v sekcii *biotechnológia* za prácu „Produkcia novej nešpecifickej peroxygenázy z huby *Suillus* sp. v *Escherichia coli*“.

Konferencia *Preveda* nie je len priestorom na ocenenie vedeckých

úspechov, ale aj platformou na „networking“, medzinárodnú spoluprácu a rozvoj inovatívneho myslenia. Účastníci prezentovali svoje práce v sekciách *základná a klinická medicína, biochémia, biológia, mikrobiológia, farmakológia a toxikológia, chémia, biofyzika, environmentalistika, biotechnológia* či *otvorená sekcia*.

Lekárska fakulta UPJŠ srdečne blahoželá Petrovi Artimovičovi k významnému úspechu a praje mu veľa ďalších inšpirácií v jeho vedeckej práci.

Mgr. art. Roman Martinský

Foto: **RNDr. Monika Švecová, PhD.**

Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach

MALI SME SILNÉHO REPREZENTANTA NA VÝSTAVE EXPO V OSAKE

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a Lekárska fakulta UPJŠ sa prezentovali na svetovej výstave EXPO v Osahe, kde mala naša fakulta významného reprezentanta. Prof. MUDr. Viliam Donič, CSc., predstavil výsledky päťročného výskumu v rámci projektu IPMVDCov, ktorého súčasťou je aj unikátny trenažér na nácvik pokročilých metód mechanickej ventilácie pľúc.

Odkaz na životné dielo doc. Töröka

Prof. MUDr. Viliam Donič, CSc., zároveň pripomenul životné dielo doc. MUDr. Pavla Töröka, CSc., ktorý zásadne prispel

k rozvoju intenzívnej medicíny svojou metódou 4LV (PMLV – viachladinová ventilácia s premenlivým tlakom, objemom, prietokom a časom).

**Slovenská inovácia,
ktorá nemá konkurenciu**

To, čo prof. Donič prezentoval v Osahe, nemajú k dispozícii ani japonské pracoviská – až donedávna to bolo považované za nemožné. Pandémia COVID-19 však ukázala, že metóda 4LV dokáže ventilovať pacienta efektívnejšie než všetky doteraz používané ventilačné prístupy.

Tradícia a inovácie sa spojili aj vďaka spolupráci s Chiranou Stará Turá – slovenským výrobcom s vyše storočnou históriou. Spoločnosť dokázala implementovať metódu 4LV do svojho ventilátora Aura V, ktorý získal jedinečné vlastnosti, aké konkurencia neponúka.

Výcvik na unikátnom trenažéri

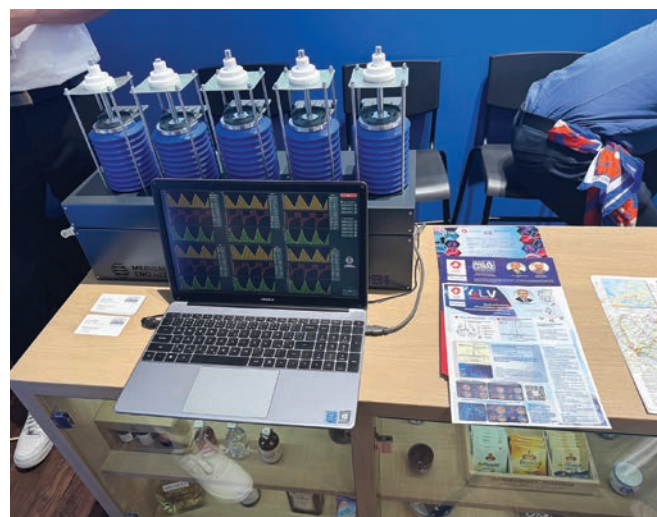
Na podporu vzdelávania a klinického tréningu vznikol aj trenažér LUNAS – elektropneumatický viackompartimentový model pľúc. Umožňuje simulovať rôzne pľúcne ochorenia a ich interakciu s ventilátorom, pričom práve na ňom sa naplno prejavujú výhody prístroja Aura V s metódou 4LV.

Lekárska fakulta UPJŠ je hrdá, že prof. Viliam Donič priniesol výsledky slovenského výskumu medzi svetovú špičku a reprezentoval fakultu na prestížnom podujatí, akým je svetová výstava EXPO v Osake.

Mgr. art. Roman Martinský

Foto: **prof. MUDr. Viliam Donič, CSC.**

Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach

LEKÁRSKA FAKULTA UPJŠ NA VEĽTRHU MEDIFUTURA 2025

Naša fakulta sa 25. septembra aktívne zapojila do veľtrhu MediFutura 2025, ktorý sa v Bratislave stal najväčším stretnutím svojho druhu pre medikov a medicčky na Slovensku. Zúčastnilo sa na ňom vyše 2 700 študentov medicíny, ktorí tu našli nielen odbornú inšpiráciu, ale aj priestor na diskusiu o budúcnosti nášho zdravotníctva.

Celoslovenské fórum pripravilo Ministerstvo zdravotníctva SR s cieľom priblížiť možnosti profesionálneho uplatnenia a odborného rastu, ktoré ponúka náš zdravotnícky systém. Lekársku fakultu UPJŠ v Košiciach reprezentovala delegácia vedenia fakulty na čele s dekanom, ktorú doplnili aktívni študenti zo Spolku medikov mesta Košice a Slovenského spolku študentov zubného lekárstva. Ich početná účasť potvrdila, že budúcnosť medicíny a zdravotnej starostlivosti na Slovensku je témou, o ktorú sa mladá generácia úprimne zaujíma.

Vyvrcholením veľtrhu bol slávnostný galavečer pod mottom *Spájame sily pre lepšie zdravotníctvo na Slovensku*, počas ktorého minister zdravotníctva **Kamil Šaško** ocenil 15 výnimočných osobností

– študentov medicíny, mladých lekárov i vedcov, ktorí svojím nasadením, tvorivosťou a entuziazmom prispievajú k pozitívnym zmenám v zdravotníctve.

Medzi ocenenými sme mohli vidieť aj študentov Lekárskej fakulty UPJŠ – **Lubomíru Marczellovú** (4. ročník) a **Patrika Bučeka** (5. ročník). Ich úspech je nielen osobným ocenením, ale aj dôkazom kvality štúdia na našej fakulte a inšpiráciou pre ich spolužiakov.

MediFutura priniesla bohatý odborný program, prednášky, diskusie aj

„networking“, ktoré ukázali, že slovenskí medici tvoria silnú a motivovanú komunitu pripravenú meniť zdravotníctvo k lepšiemu.

Účasť našej fakulty na tomto prestížnom podujatí je potvrdením, že patrí medzi aktívnych a rešpektovaných partnerov pri formovaní budúcnosti medicíny na Slovensku.

Text a foto:

Mgr. art. Roman Martinský
Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach

KONFERENCIA NFA 2025

PRINIESLA DO TATIER OPÄŤ NOVÉ POZNATKY A INŠPIRÁCIE V OBLASTI INOVATÍVNYCH MATERIÁLOV

V dňoch 12. – 15. októbra 2025 sa v Grandhoteli Praha v Tatranskej Lomnici uskutočnil 9. ročník medzinárodnej konferencie „Novel Materials: Fundamentals and Applications“ (NFA 2025), ktorá aj tento rok spojila vedcov, výskumníkov a odborníkov z oblasti pokročilých materiálov zo Slovenska a zahraničia.

Konferenciu **NFA 2025** organizovala **Katedra fyzikálnej chémie Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach** v spolupráci so **Slovenskou chemickou spoločnosťou**. Spoločne tak nadviazali na dlhoročnú tradíciu úspešných ročníkov podujatia, ktoré sa stalo významnou platformou na prezentáciu vedeckých výsledkov, výmenu poznatkov a podporu spolupráce medzi akademickou, výskumnou a priemyselnou sférou.

Podujatie prinieslo sériu odborných prednášok a posterových prezentácií zameraných na aktuálne témy výskumu nových materiálov, ich aplikácií a technologických inovácií. Konferencia opäť potvrdila svoj význam ako priestor na vedeckú výmenu poznatkov a interdisciplinárnu spoluprácu, kde sa diskutovalo o trendoch v oblasti

nanomateriálov, elektrochemických systémov, energetických aplikácií a senzorových technológií.

Účastníci ocenili nielen vysokú odbornú úroveň príspevkov, ale aj inšpiratívne prostredie Vysokých Tatier, ktoré umocnilo atmosféru tvorivej diskusie, nových kontaktov a nápadov. Podujatie bolo možné uskutočniť vďaka podpore sponzorov, dekanátu Prírodovedeckej fakulty UPJŠ a viacerých vedeckých projektov (najmä projektu APVV-24-033), bez ktorých by nebolo možné zabezpečiť vysokú úroveň organizácie.

Súčasťou programu bolo aj udelenie ocenení za výnimočné vedecké príspevky. *Cenu rektora UPJŠ za najlepší poster* získala

RNDr. Viktória Čákyová, ktorá zaujala vedeckú komisiu kvalitou a inovatívnym prístupom vo svojej práci. *Cenu dekana PF UPJŠ za najlepšiu študentskú prednášku* si odniesla **Mgr. Frederika Chovancová** za príspevok, ktorý vynikol originalitou a vedeckou hodnotou.

Konferencia **NFA 2025** opäť potvrdila, že Tatry sú miestom, kde sa stretáva veda, inovácia a inšpirácia, a že výmena poznatkov a skúseností je základom pre ďalší rozvoj výskumu v oblasti inovatívnych materiálov.

Mgr. Soňa Király
Prírodovedecká fakulta UPJŠ
v Košiciach

ELEKTROCHEMICKÝ WORKSHOP UKÁZAL ŠTUDENTOM SILU SPOLUPRÁCE VEDY A PRIEMYSLU

Po úspešnej konferencii NFA 2025 sa organizátori a niektorí účastníci presunuli späť do Košíc, kde sa vedecké podujatie rozšírilo o prakticky zameraný elektrochemický workshop v spolupráci s firmou Metrohm SR a Metrohm ČR. Zástupcovia spoločnosti Metrohm, ktorí sa zúčastnili na konferencii v Tatrách, následne spoločne s Katedrou fyzikálnej chémie Prírodovedeckej fakulty UPJŠ pripravili sériu odborných prednášok a ukážok moderných elektrochemických prístrojov zameranú prioritne na študentov.

Workshop sa konal v budove *Minerva*, kde prebiehala teoretická časť s prednáškami **prof. Ľubomíra Švorca, DrSc.**, a **prof. RNDr. Libuše Trnkovej, CSc.**, ktorí priblížili aktuálne trendy a inovatívne prístupy v elektrochémií.

Praktická časť sa uskutočnila v laboratóriách Katedry fyzikálnej chémie PF UPJŠ, ktoré poskytli ideálne priestory na interaktívne stanovištia zamerané na rôzne elektrochemické techniky. Spolu boli pripravené štyri stanovištia:

- **Ing. Peter Baráth** demonštroval prácu na prístroji EQCM,
- **prof. RNDr. Libuše Trnková, CSc.**, a riaditeľ Metrohm **Ing. Milan Laska** predstavili sériu „tipov a trikov v elektrochémií“,
- tretie laboratórium sa venovalo sledovaniu korózných procesov pomocou prístroja VIONIC v prítomnosti **Ing. Matěja Stočesa**
- a **prof. Ľubomír Švorc, DrSc.**, prezentoval nové trendy a inovácie vo výskume elektrochemických senzorov.

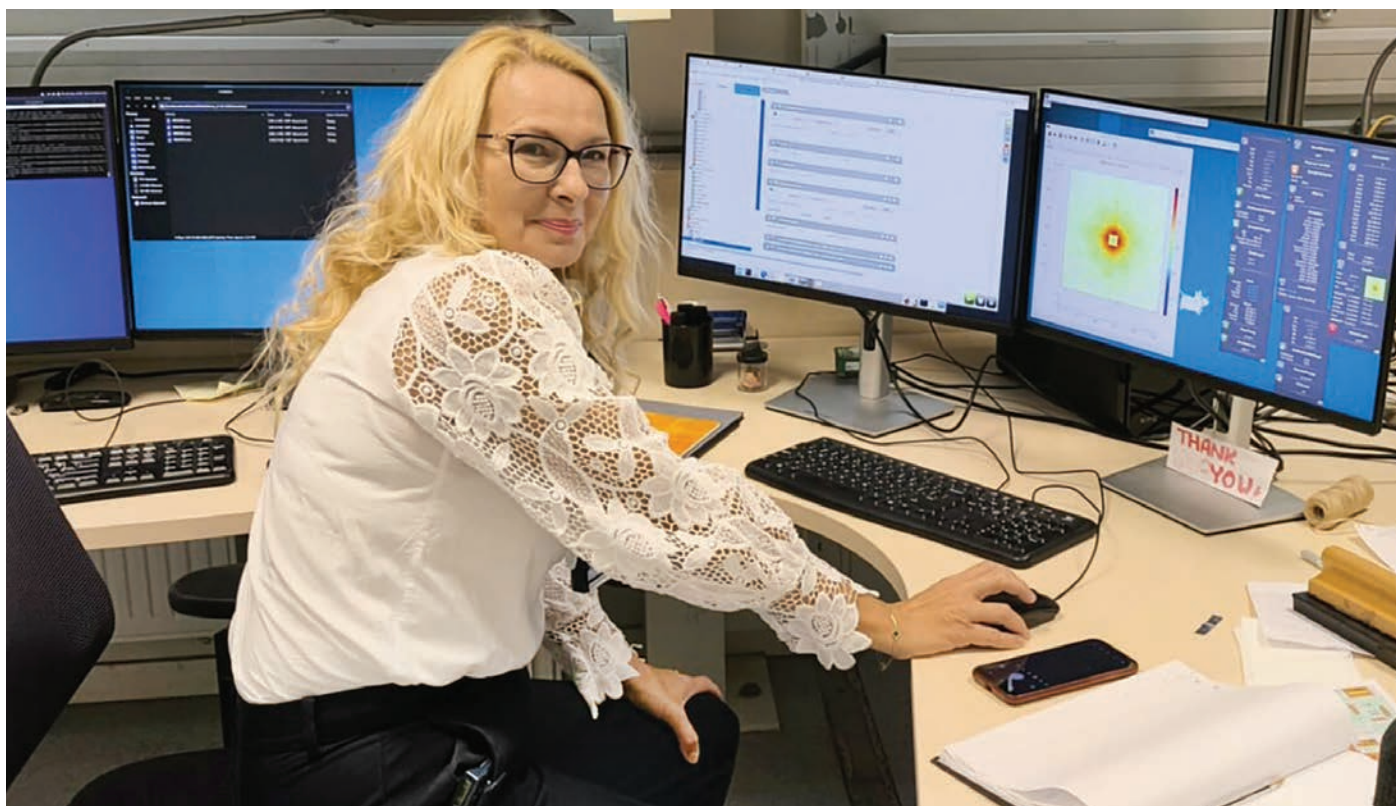
Workshop prebiehal v dvoch kolách, počas ktorých sa štyri skupiny účastníkov – zložené z doktorandov, študentov aj vedeckých pracovníkov – postupne vystriedali na všetkých stanovištiach. Každý tak mal možnosť bližšie sa oboznámiť s prácou na prístrojoch spoločnosti Metrohm, ich využitím vo vedeckom výskume a praktickými ukážkami meraní.

Celé podujatie sa nieslo v duchu vzájomnej spolupráce medzi akademickou sférou a priemyslom, ktorá prináša nové pohľady, praktické skúsenosti a inšpiráciu pre budúcu generáciu vedcov.

Workshop bol nielen poučný a interaktívny, ale aj zábavný a inšpiratívny, preto patrí spoločnosti Metrohm a všetkým organizátorom veľká vďaka za možnosť zorganizovať toto výnimočné stretnutie v Košiciach.

Mgr. Soňa Király
Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach

ODVAHA MYSLEŤ NETRADIČNE A HĽADAŤ NEPREBÁDANÉ CESTY

*Predstavujeme finalistku ocenenia ESET Science Award 2025 v kategórii
Výnimočná osobnosť vysokoškolského vzdelávania*

Vedecké bádanie doc. RNDr. Adriany Zeleňákovvej, DrSc., sa odohráva vo svete nanočastíc, ktoré sú približne tisíckrát menšie ako hrúbka ľudského vlasu. Ako experimentálna fyzikáčka začala v počiatkoch svojej vedeckej a pedagogickej kariéry „plávať“ vo vodách, ktoré boli dovtedy prebádané len teoreticky. Dnes je vedúcou Katedry fyziky kondenzovaných látok na Ústave fyzikálnych vied Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach a vychováva novú generáciu vedcov v oblasti nanotechnológií. Vo svojom priekopníckom výskume sa venuje magnetizmu nanočastíc s dôrazom na relaxačné procesy, pričom sa sústreďuje na aplikácie magnetických nanočasticových systémov v biomedicíne, ako sú terapeutické a diagnostické platformy, ako aj aplikáciám nanočastíc v energetike.

Ako by ste jednoducho opísali, čomu sa vo svojom výskume a pedagogickej činnosti venujete?

Magnetické nanočastice, ktorým sa venujem, sú fyzikálne objekty vo veľkostnej škále v jednotkách nanometrov, ktoré pozostávajú prevažne z atómov feromagnetických prvkov, ako sú železo, kobalt a nikel, ale vykazujú správanie, ktoré nie je podobné ani atómom, ani objemným materiálom. Pre mňa je veľmi unikátne, a som za to vďačná, že môžem byť pri zrode úplne nového fyzikálneho správania, ktoré bude o niekoľko rokov v učebniciach. V oblasti pedagogickej činnosti sa venujem výučbe fyzikálnych disciplín na všetkých troch stupňoch vysokoškolského vzdelávania v rámci predmetov na študijných programoch fyzika, fyzika kondenzovaných látok a progresívne materiály.

Aké možnosti prináša do budúcnosti toto odvetvie fyziky a ako vnímate jeho prínos?

Kvalita ľudského života, ale aj celej civilizácie je veľmi úzko prepojená s fyzikou a poznaním v oblasti prírodných vied. Aj preto vnímam vedecké bádanie ako

službu. Môj výskum má tri hlavné aplikačné smery v biomedicíne. Prvým sú kontrastné látky pre magnetickú rezonanciu, kde sa magnetické nanočastice už od roku 2010 komerčne využívajú.

Druhým je ich využitie ako nosičov liečiv. Magnetické nanočastice tvoria jadro, na ktorého povrchu môže byť pórovitý alebo nepórovitý biokompatibilný obal, na ktorý je následne rôznymi mechanizmami naviazané komerčné liečivo. Takýto inteligentný nanosystém dokážeme cielene dopraviť do požadovaného orgánu alebo tkaniva pomocou magnetického poľa a znížiť terapeutickú dávku liečiva, príp. minimalizovať negatívne účinky (napr. komerčných cytostatík) na zdravé bunky.

Tretím smerom je magnetická hypertermia – liečba nádorových ochorení, ktorá sa už pilotne používa. Magnetické nanočastice sa vo forme roztoku aplikujú priamo do nádoru a pacient sa vkladá do vonkajšieho magnetického poľa. Nanočastice sa vplyvom magnetického poľa rozkmitajú a vyžiarujú energiu vo

forme tepla, ktoré postačuje na apoptózu nádorového tkaniva.

Ďalším perspektívnym smerom základného výskumu magnetických nanočastíc je oblasť energetiky, konkrétne magnetokalorický jav pre kryogénne aplikácie pri veľmi nízkych teplotách. Napríklad kvantové počítače potrebujú chladenie kvapalným héliom. Magneto-kalorický jav predstavuje alternatívu – elegantné, lacné a efektívne chladenie pre technológie budúcnosti.

Čo považujete za svoj najväčší objav?

Za svoj najväčší vedecký úspech považujem objavenie superspinového skla v nanočasticách – nového magnetického stavu, ktorého poznanie môže napomôcť aplikáciám nanočastíc v biomedicíne alebo v kvantových technológiách. Publikovanie vedeckých štúdií v najprestížnejších vedeckých časopisoch mnohými výskumnými tímami vo svete a stovky citácií umožnilo prijatie tohto objavu celosvetovou vedeckou komunitou, s ktorou úzko spolupracujem.

Máte prácu, ktorú robíte rada?

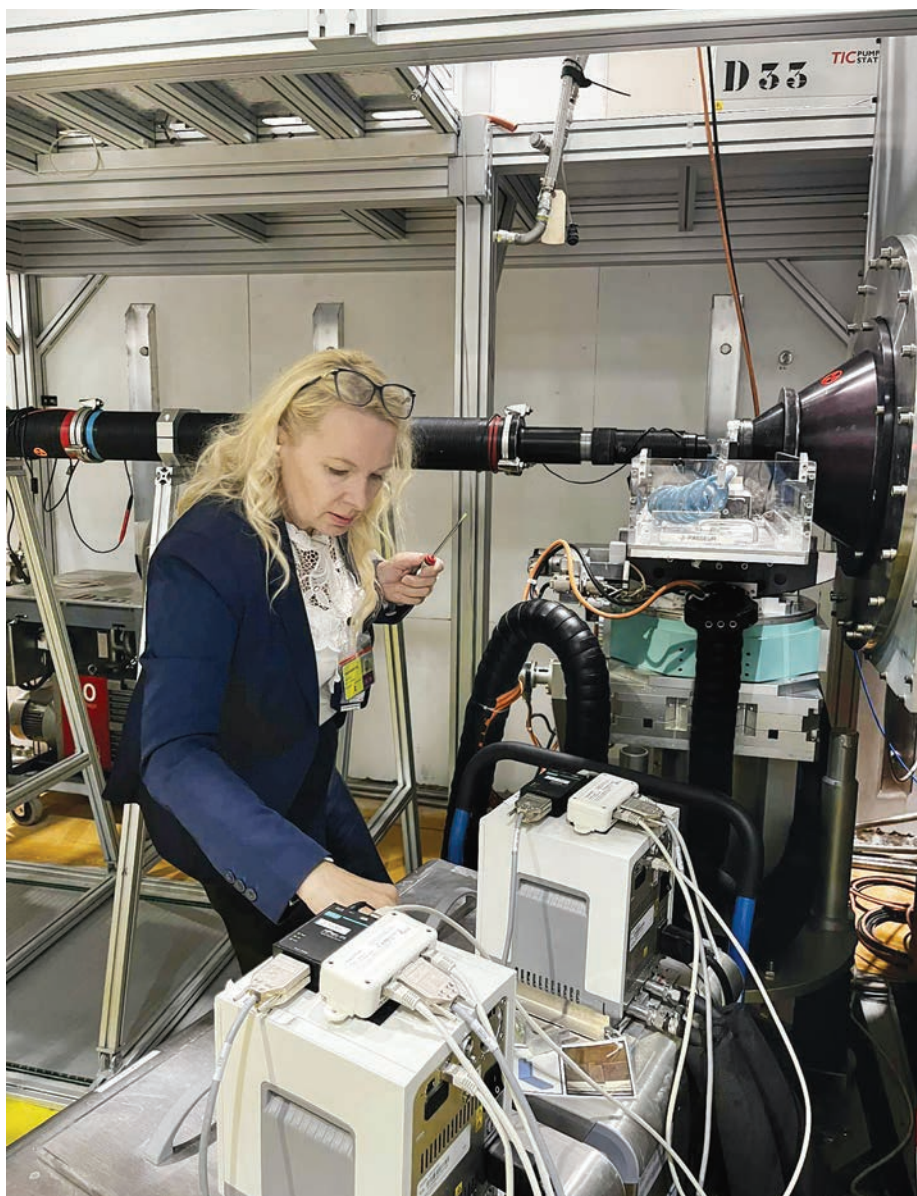
Ako vedkyňa a pedagogička mám nesmierne rada to, čo robím. Verím, že to nadšenie cítia aj moji študenti. Kedysi som si myslela, že učenie znamená len „dávať“ svoje vedomosti, skúsenosti a nápady. Dnes viem, že od študentov a mladých kolegov sa môžem aj veľa naučiť, lebo ich nadšenie ma neustále inšpiruje a posúva vpred.

A čo vedecké idoly, ktoré sú pre vás vzorom?

Sú to dvaja veľikáni vedy – Richard Feynman a Nikola Tesla. Feynman, nositeľ Nobelovej ceny za fyziku, sa síce nanotechnológiám priamo nevenoval, no jeho legendárna prednáška „There's Plenty of Room at the Bottom“ z roku 1959 naznačila, že na úrovni atómov a molekúl je obrovský priestor na nové objavy – čím v podstate položil myšlienkový základ nanotechnológií. Tesla ma inšpiruje svojimi objavmi v oblasti elektromagnetizmu. Obaja reprezentujú odvahu myslieť netradične a hľadať neprebádané cesty, čiže filozofiu, ktorá sa nesie celým mojim výskumom.

Okrem vedy sa naplno venujete aj učeniu. Máte spôsob, ako nalákať študentov, aby ich tento odbor prírodných vied bavil?

Učím veľmi rada a čím ďalej, tým viac si to užívam. Najväčšiu odozvu majú prednášky, na ktorých experimentujeme.

Študentky a študenti si tak môžu prakticky overiť, čo sa naučili teoreticky. Snažím sa viesť a motivovať ich k hľadaniu súvislostí, ktoré vo fyzike považujem za najdôležitejšie. Na Prírodovedeckej fakulte UPJŠ som mala možnosť založiť školu magnetických nanočastíc a mojim najväčším pedagogickým úspechom sú študenti a sedem doktorandov, ktorých som doteraz vychovala. Som veľmi vďačná, že so mnou zdieľajú rovnaký entuziazmus v bádani. Fyzikálne bádanie je pre náš nanočasticový tím nielen práca, zábava, poslanie a záľuba, ale aj životný štýl. Toto poznanie odovzdávame ďalej, pre ďalšie generácie.

Aj vo voľnom čase myslíte na fyziku, alebo máte nejaké obľúbené aktivity?

Veľmi rada spievam, som aj členkou speváckeho zboru, plávam, venujem sa turistike, lyžovaniu a prácam v záhrade. Samozrejme, najdôležitejšie je pre mňa tráviť čas so svojou rodinou.

A ešte na záver: Čo vás inšpiruje a aké máte vedecké sny?

Jednou z mojich najväčších inšpirácií vo vede je aj vedecké prostredie na našej katedre. Ako som už spomínala, fyzikálne bádanie je pre náš nanočasticový tím nielen práca, zábava, poslanie a záľuba, ale naozaj všetko. Veda ma formuje aj osobnostne. Najdôležitejšie je byť čestný a pravdivý. Ako povedal Feynman, najľahšie je klamať samého seba. Pokiaľ ide o vedecké sny, som zástancom názoru, že vojak, ktorý netuží byť generálom, nie je dobrý vojak. Keď v našom nanočasticovom tíme narazíme na problém, ktorý nevieme rozlúsknuť, s humorom si povieme, že jeho vyriešenie je na Nobelovu cenu. Treba snívať o tých najväčších métach a usilovať sa...

Pýtala sa:

Ema Vanátová

študentka 3. ročníka FCHb

Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach

AJ POPULARIZAČNÉ AKTIVITY MOTIVUJÚ MLÁDEŽ PRI VÝBERE ŠTÚDIA

Jesenné obdobie už tradične prináša začiatok akademického roka a nástup študentov do školských lavíc. S týmto obdobím sa spájajú aj rôzne popularizačné aktivity, akou je aj Európska noc vedy (ENV) – jedinečný festival, ktorý sa pravidelne koná v posledný septembrový piatok. Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach rozšírila ponuku svojich popularizačných aktivít o novú, a to vďaka spolupráci s Detskou železnicou Košice.

V rámci tohtoročnej ENV sme v priestoroch OC Optima v šiestich stánkoch Ústavu biologických a ekologických vied PF UPJŠ priblížili návštevníkom všetkých vekových kategórií zaujímavé témy z rôznych oblastí biológie vrátane bunkovej biológie, mikrobiológie, botaniky, fyziológie živočíchov, zoológie a neurovied. Návštevníci našich stánkov sa mohli oboznámiť s rozmanitými formami života, často žijúcimi v nepriaznivých až extrémnych podmienkach, a pochopiť mechanizmy, vďaka ktorým sú mimoriadne odolné. Príkladom boli vzorky baktérií, ktoré vďaka jedinečným detoxikačným systémom či tvorbe biofilmov dokážu prežiť v extrémnych podmienkach, ako sú vysoké teploty, toxické látky, ťažké kovy a antibiotiká, alebo rôzne druhy drobných živočíchov obývajúcich jaskyne, ktoré dokážu žiť v nehostinných podmienkach bez svetla, očí či pigmentov.

Priblížili sme aj problematiku vzťahov v prírode a ich ekologický význam, napr. parazitické vzťahy na príklade kliešťov a plazov ako ich hostiteľov alebo symbiotický vzťah medzi hubami a riasami. Vďaka odbornému výkladu a praktickým ukážkam mali návštevníci možnosť preskúmať rôzne typy biologických preparátov, cez natívne vzorky po trvalé histologické preparáty, a vyskúšať si prácu s lupou alebo svetelným mikroskopom.

V rámci programu sme vysvetlili aj to, ako biológovia získavajú vzorky, ako prebieha práca v laboratóriu či v teréne a akým spôsobom sú určované druhy rastlín a živočíchov. Naše odborníčky a odborníci vysvetlili, ako prebieha kultivácia buniek in vitro, ktoré predstavujú významné modely

aplikované v experimentálnom výskume. Anatomické modely, ako modely mozgu a ďalších orgánov ľudského tela používané vo výučbe, priblížili vzťah medzi jednotlivými orgánmi a nervovým systémom, ktorý riadi ich činnosť.

V našich stánkoch si verejnosť mohla vyskúšať jednoduché experimenty a testovať svoje vedomosti v zábavných kvízoch, interaktívnych hrách a aktivitách, ako aj odvahu pri kontakte so živými zvieratami. V poobednom programe **doc. RNDr. Peter Pristaš, CSc.**, z Katedry mikrobiológie ÚBEV PF UPJŠ predstavil zaujímavý, neviditeľný svet extrémofilných baktérií, žijúcich v prostredí soľaniek zo Solivaru pri Prešove. Tieto pre vedu väčšinou neznáme druhy baktérií sú schopné produkovať množstvo prakticky využiteľných biochemikálií, produkovať biodegradovateľné plasty, ale aj rozkladať kontaminanty životného prostredia.

Pokiaľ ide o popularizáciu, tento rok vznikla nová, veľmi zaujímavá **spolupráca medzi Prírodovedeckou fakultou UPJŠ a Detskou železniciou Košice, ktorej ideou je vzdelávanie študentov príťažlivou formou v prírode**. Dňa 8. októbra 2025 sme pripravili program pre študentov stredných škôl pod názvom **Deň v prírode s PF UPJŠ v Košiciach**, ktorý nadviazal na rovnomené júnové podujatie zamerané na vzdelávanie žiakov mladších ročníkov.

Spolu s Ústavom chemických vied PF UPJŠ sme pripravili vzdelávacie aktivity pre študentov v Čermeľskom údolí na konečnej zastávke Detskej železnice Košice. Táto aktivita umožnila študentom na jednotlivých stanovištiach riešiť úlohy, spoznávať baktérie, rastliny a živočíchy. Študenti mali možnosť pochopiť postupy uplatňované v práci biológa a chemika, a to nielen v laboratóriu, ale najmä v teréne, a význam interdisciplinárneho prístupu pri štúdiu prírodných vied.

Teší nás záujem základných a stredných škôl o tento typ vzdelávacích aktivít, ako aj pozitívny ohlas zo strany verejnosti.

Veríme, že popularizačné aktivity tohto typu môžu motivovať mládež pri výbere ich ďalšieho štúdia v oblasti prírodných vied a následného vedeckého či pedagogického smerovania.

RNDr. Anna Alexovič Matiašová, PhD.

Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach

Foto: ÚBEV PF UPJŠ, Detská železnica Košice

JESEŇ V ZNAMENÍ VÝZNAMNÝCH KONFERENCIÍ

Začiatok akademického roka je štandardne bohatý na rôzne vedecké podujatia. V tomto semestri sa na pôde Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach – či pod jej záštitou – konalo viacero medzinárodných konferencií z „kolónky významných“.

Sériu začala Katedra finančného práva, daňového práva a ekonómie PrF UPJŠ, ktorá 24. až 26. septembra 2025 spoluorganizovala 25. ročník medzinárodnej vedeckej konferencie Medzinárodného centra pre výskum verejných financií a daňového práva (International Center of Public Finance and Tax Law Research), pôsobiacom pri Právnickej fakulte Univerzity v Białystoku. Konferencia má charakter putovného podujatia, ktoré každý rok hostí iné významné akademické pracovisko. Pre našu fakultu a jej katedru bolo veľkou ctou usporiadať práve jubilejný ročník.

Tohtoročná konferencia niesla názov **Public Finance, Taxation and Financial Regulation in Times of Multi-Crisis**. Aktuálnosť témy prilákala do Košíc takmer sto odborníkov z piatich krajín Európy. Účastníci viedli podnetné diskusie v troch hlavných tematických blokoch –

rozpočtové právo, daňové právo a právo finančných trhov, pričom sa zameriavali na výzvy, ktoré prináša súčasná éra viacerých kríz, od ekonomických až po geopolitické.

Význam podujatia podčiarkla vzácna návšteva z Univerzity v Białystoku na čele s rektorom **prof. dr hab. Mariuszom Popławskim, PhD.** Jeho účasť je nielen potvrdením vynikajúcich vzťahov medzi našimi inštitúciami, ale aj symbolom dôležitosti medzinárodnej akademickej spolupráce. Konferencia bola organizovaná aj ako súčasť našich výskumných aktivít v rámci projektov APVV-23-0158 Reforma colnej únie v dobe elektronického obchodu v SR a VEGA 1/0698/25 Poplatok za rozvoj ako nástroj rozvoja obcí a miest v SR.

Následne prevzala štafetu Katedra ústavného práva a správneho práva PrF UPJŠ, ktorá v dňoch 2. a 3. októbra organizovala až dve významné konferencie – XIV. ročník Ústavných dní, ktoré Právnická fakulta UPJŠ tradične usporadúva pod záštitou dekana fakulty **prof. JUDr. Miroslava Štrkolca, PhD.**, v spolupráci s Ústavným súdom SR, a II. ročník mladšieho česko-slovenského sympózia s mimoriadne moderným a aktuálnym zameraním – **AI v správnom práve**.

Ústavné dni sa tradične konali tak na pôde Ústavného súdu SR, kde prvý rokovací deň otvoril jeho predseda **JUDr. Ivan Fiačan, PhD.**, ako aj na pôde Právnickej fakulty UPJŠ, ktoré v druhý rokovací deň otvorila **doc. JUDr. Alena Krunková, PhD.**, vedúca Katedry ústavného práva a správneho práva PrF UPJŠ. V rámci tohtoročnej témy *Vzťah vnútroštátneho práva a práva Európskej únie* sa otázky smerujúce k rozpoznaní hlavných úloh Súdneho dvora EÚ, jeho aktuálnej rozhodovacej činnosti či pohľad na záväzky SR v kontexte práva EÚ doplnili o témy národnej a ústavnej identity, právneho štátu, aktuálne kontúry princípu prednosti práva EÚ či judikatúry Ústavného súdu SR.

Vzhľadom na rozmanitý odborný záber diskutujúcich a prítomnosť významných osobností verejného aj akademického života nebola núdza o rôzne zaujímavé pohľady a podnety, k čomu prispelo aj pestré zastúpenie účastníkov konferencie z Česka, Poľska, Maďarska, Belgicka či Luxemburska. Problematika dopadu ústavných zmien z ostatných dní na budúcnosť ústavného práva a jeho vzťahu k právu EÚ priniesla podnetnú a vecnú diskusiu. Zúčastnených viedla k otázke

potreby posilnenia ochrany ústavy, ktorá z radov odborníkov zaznieva opakovane.

Fakulta tak v spolupráci s ÚS SR vytvorila priestor na fundovanú diskusiu právnych expertov. Konferencia sa napriek rozdielnosti v niektorých pohľadoch na vzťah vnútroštátneho práva a práva EÚ niesla v znamení potreby prehĺbovania vzájomnej spolupráce a konštruktívneho dialógu naprieč širokým spektrom právnických profesií, politických funkcionárov, ako aj akademickej obce.

Je robot dobrý sluha – alebo zlý pán?

Nad touto a ďalšími súvisiacimi otázkami v kontexte využitia umelej inteligencie v správnom práve sa zamýšľali a odpovede na ne hľadali účastníci II. česko-slovenského sympózia AI v správnom práve. Sympóziu sa konalo v atraktívnom prostredí tokajskej vinohradníckej oblasti. Zúčastnilo sa na ňom vyše 20 účastníkov, pričom popri členoch organizačného tímu z Katedry ústavného práva a správneho práva PrF UPJŠ mala najpočetnejšie zastúpenie Právnická fakulta Karlovej univerzity v Prahe. Prítomní boli aj zástupcovia Právnickej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave, Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave a Fakulty verejnej správy UPJŠ.

Prezentujúci sa venovali najmä témam ako využívanie umelej inteligencie v súvislosti s normami medzinárodného práva, limity využitia umelej inteligencie v rámci vnútroštátnej právnej regulácie správneho práva, ale diskutovali aj o otázkach budúcej regulácie a využitia umelej inteligencie v oblasti správneho práva. Séria stretnutí k tejto problematike bude pokračovať na budúci rok, keď sa pozície organizátora zhostí Ministerstvo dopravy ČR.

Sériu medzinárodných podujatí zavŕšila Katedra obchodného a hospodárskeho práva PrF UPJŠ, ktorá v priestoroch Hotela Patria na Štrbskom Plese hostila v dňoch 22. až 24. októbra 14. ročník medzinárodného sympózia **Právo – Obchod – Ekonomika**. Podujatie bolo venované aktuálnym trendom v oblasti obchodného, korporátneho a insolvenčného práva a poskytlo priestor na odbornú výmenu skúseností medzi akademickou obcou a odborníkmi z praxe.

Rečníkmi boli významní zahraniční hostia z Masarykovej univerzity v Brne, Karlovej univerzity v Prahe či Sliezskej univerzity v Katoviciach, ale aj domáci účastníci zo slovenských univerzít a odborníci z komerčného sektora. Zvlášť zaujímavý bol príspevok **prof. Andrzeja Krasuskeho** (European Humanities University, Vilnius) o právnych aspektoch ochrany súkromia v súvislosti s prevádzkou autonómnych vozidiel. Pozornosť sústredil najmä na potrebu vytvorenia osobitných štandardov zodpovednosti pri spracúvaní biometrických a lokalizačných údajov, ktoré tieto technológie generujú.

Mnohé z diskutovaných tém – od reorganizácie spoločností a cezhraničných

premien až po nové výzvy digitalizácie – spájal spoločný menovateľ v podobe potreby vyvážiť právnu istotu s požiadavkou flexibility moderného podnikateľského prostredia. Účastníci sa zhodli, že ďalší rozvoj obchodného a korporátneho práva bude závisieť od schopnosti právnej vedy a praxe hľadať rovnováhu medzi ochranou veriteľov, efektívnosťou podnikateľských transformácií a zodpovedným využívaním digitálnych technológií.

Úspešná organizácia týchto konferencií opäť potvrdila, že **Právnická fakulta UPJŠ je rešpektovaným partnerom na medzinárodnej scéne** a Košice sú mestom, ktoré dokáže hostiť vedecké podujatia na najvyššej úrovni. Veríme, že nadviazané kontakty a odborné diskusie prinesú cenné impulzy pre ďalší výskum a prispedia k hľadaniu riešení aktuálnych spoločenských výziev. Tešíme sa na pripravované zborníky výstupov z týchto konferencií.

JUDr. Júlia Hoffmanová, LL.M.

JUDr. Darina Kmecová, PhD.

Mgr. Tomáš Šefčík

Mgr. Marko Rešovský

JUDr. Anna Vartašová, PhD.

Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach

FAKULTU VEREJNEJ SPRÁVY NAVŠTÍVIL PROF. LUNA Z USA

V rámci projektu „Audit úrovne internacionalizácie a implementácia projektov internacionalizácie vysokých škôl a verejných výskumných inštitúcií, aktivita 18.3 – pozvanie zahraničných expertov na podporu vzdelávacích a vedeckovýskumných aktivít“ sme na pôde Fakulty verejnej správy UPJŠ hostili profesora Carla Lunu z University of San Diego.

Prorektorka pre internacionalizáciu **doc. Ing. Silvia Ručinská, PhD., univerzitná profesorka**, privítala 2. októbra 2025 na pôde Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach zahraničného experta – **prof. Carla Lunu** z University of San Diego (USA). Na stretnutí ho sprevádzala **Mgr. Veronika Džatková, PhD.**, ktorá s americkým profesorom spolupracovala počas svojej nedávnej mobility na univerzite v kalifornskom San Diegu.

Prof. Luna je zároveň riaditeľom Institute for Civil and Civic Engagement a dlhoročným politickým analytikom pre lokálne, národné aj medzinárodné médiá v Spojených štátoch amerických.

Počas návštevy univerzity absolvoval pracovné stretnutie zamerané na rozvoj spoločných projektových aktivít s členmi Katedry verejnej politiky a teórie verejnej správy a Katedry sociálnych štúdií FVS UPJŠ. Zároveň vystúpil s prednáškou na tému **Restoring Democracy in the 21st Century**, v rámci ktorej zdôraznil, že demokracia nie je samozrejmá, ale dynamický proces, ktorý si vyžaduje aktívnu účasť občanov. Vyzdvihol potrebu posilňovať dialóg o dôležitosti aktívnej občianskej participácie a úlohe jednotlivca spolupodieľať sa na ochraňovaní demokratických hodnôt.

Súčasťou prednášky bola diskusia so študentmi Fakulty verejnej správy UPJŠ, ktorí sa na podujatí zúčastnili v rámci predmetu *politická participácia a občiansky aktivizmus*. Študenti kládli otázky týkajúce sa fungovania demokratických inštitúcií, výziev, ktoré prináša globalizácia, dezinformácií či klesajúcej dôvery vo verejné authority.

Záujem študentov potvrdil, že téma demokracie je pre mladú

generáciu nielen aktuálna, ale aj kľúčová z hľadiska budovania zodpovednej občianskej spoločnosti.

Podujatie prinieslo inšpiratívne pohľady na to, ako možno posilňovať a obnovovať demokratické procesy v čase, keď čelíme novým spoločenským a politickým výzvam. Zároveň ukázalo, že hodnoty demokracie majú na UPJŠ pevné miesto a naša univerzita aktívne vytvára priestor na dialóg medzi odborníkmi, pedagógmi a študentmi.

Mgr. Veronika Džatková, PhD.

Fakulta verejnej správy UPJŠ v Košiciach

PRIVÍTALI SME EXPERTOV Z ČILE A RUMUNSKA

Fakultu verejnej správy UPJŠ v Košiciach navštívil 6. októbra 2025 **prof. Ian Henriquez Herrera** zo Santiaga de Chile (Universidad Autónoma de Chile). Pre študentky a študentov magisterského stupňa štúdia a pedagógov fakulty prednášal o problematike ústavnej identity v Čile. Po prednáške nasledovali otázky poslucháčov a diskusia.

Prof. Ian Henriquez Herrera sa počas svojej návštevy stretol s členmi vedenia FVS UPJŠ, ako aj s kolegami hovoriacimi po španielsky.

Pozvanie Fakulty verejnej správy UPJŠ v Košiciach prijal aj George Dumitrescu, ktorý pôsobí ako výskumník na Institute for World Economy v Bukurešti. Host z hlavného mesta Rumunska si 9. októbra 2025 pre študentov a vyučujúcich pripravil prednášku spojenú s diskusiou na tému **Relevance and Economy of BRICS Countries in World Politics**.

Prednáška bola realizovaná ako súčasť výučby magisterského predmetu *medzinárodné organizácie a medzinárodné zoskupenia*, v rámci ktorého sa študenti okrem iného venujú aj otázkam relevancie zoskupenia BRICS v rámci medzinárodnej ekonomiky a medzinárodnej politiky.

Pozvané expertné prednášky boli realizované ako súčasť riešenia projektu *Audit úrovne internacionalizácie a implementácia projektov internacionalizácie vysokých škôl a verejných výskumných inštitúcií*, aktivita 18.3 – *pozvanie zahraničných expertov na podporu vzdelávacích a vedeckovýskumných aktivít Fakulty verejnej správy UPJŠ*.

prof. Dr. Ivan Halász, Ph.D.
PhDr. Miroslav Fečko, PhD.
Fakulta verejnej správy UPJŠ
v Košiciach

Zástupcovia Fakulty verejnej správy UPJŠ v Košiciach – dekan doc. JUDr. Mgr. Michal Jesenko, PhD., prodekan pre vzdelávaciu činnosť JUDr. Martina Kantorová, PhD., prof. Dr. Ivan Halász, Ph.D., PhDr. Jana Volochová, PhD., a Mgr. Vadym Prymachuk – sa 9. októbra 2025 zúčastnili na medzinárodnej vedeckej konferencii „Právnicki a úradníci na pomedzí. Stredoeurópski hrdinovia a anti-hrdinovia práva v 19. a 20. storočí“ v Budapešti.

Podujatie prilákalo odborníkov z Česka (Praha), Slovenska (Bratislava, Košice) a Maďarska (Budapešť). Konferenciu organizoval Ústav právnych vied Spoločenskovedného výskumného centra ELTE (Univerzita Loránda Eötvösa), Katedra dejín východnej a strednej Európy a historickej rusistiky Filozofickej fakulty ELTE a Nadácia sv. Vojtecha pre výskum strednej a východnej Európy.

Otvorenie konferencie patrilo **prof. Dr. Ivanovi Halászovi, Ph.D.**, z Katedry verejnoprávných disciplín FVS UPJŠ, ktorý v úvodnom príhovore privítal účastníkov. Medzi rečníkmi vystúpil aj **Anton Paulik**, hovorca Slovákov v Maďarsku, od roku 2018 pôsobiaci v budapeštianskom parlamente, ktorý zaujal svojou podnetnou a prínosnou prednáškou.

Odborné sekcie konferencie sa venovali významným historickým a spoločenským témam spojeným s vývojom práva a verejnej správy v stredoeurópskom priestore, osobitne v kontexte Slovenska, Ukrajiny, Maďarska a rusínskej komunity. Diskusie reflektovali nielen právne aspekty vývoja týchto krajín, ale aj ich kultúrne a historické prepojenia.

Na záver každej sekcie bola rozsiahla odborná diskusia, zameraná najmä na historické súvislosti právneho vývoja, identitu národov, úlohu úradníkov a právnikov v meniacich sa režimoch, ako aj na vzťahy medzi právom a spoločnosťou. Diskusie boli živé, podnetné a prispeli k prehĺbeniu porozumenia spoločnej stredoeurópskej histórie.

Popri hlavnom programe prebiehali aj viaceré neformálne rozhovory zamerané na aktuálne otázky právnej vedy, problémy verejnej správy a príklady dobrej praxe v akademickom prostredí.

Účasť na konferencii bola súčasťou projektu FVS UPJŠ *Posilňovanie ústavného povedomia a autority ústav v stredoeurópskom kontexte*, ktorý podporila Vedecká grantová agentúra

FVS NA PRESTÍŽNEJ VEDECKEJ KONFERENCII V BUDAPEŠTI

Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR a Slovenskej akadémie vied (VEGA).

Mgr. Vadym Prymachuk
Fakulta verejnej správy UPJŠ
v Košiciach

ZAČIATOK SPOLUPRÁCE SO SENSU UNIVERSITY V JAPONSKU

O któbrová pracovná cesta vedenia Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach na Senshu University v Tokiu otvorila nové možnosti spolupráce v oblasti jazykovedy a komunikácie medzi filologicky zameranými katedrami na Filozofickej fakulte UPJŠ a pracoviskami School of International Communication, Senshu University.

Séria pracovných stretnutí dekanky Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach **prof. Mgr. Renáty Panocovej, PhD.**, a tajomníčky fakulty **RNDr. Dagmar Hvozdovičovej** s **prof. Dr. Takehiko Maruyama**, **prof. Dr. Tatsuya Saito** a ich kolegynami a kolegami potvrdila **spoločný záujem o rozvíjanie spolupráce vo výučbe aj výskume**. Diskusia priniesla návrhy konkrétnych oblastí, v ktorých sa predpokladajú spoločné výskumné záujmy.

Prednáška dekanky FF UPJŠ **prof. Mgr. Renáty Panocovej, PhD.**, pre študentky a študentov magisterského stupňa štúdia priniesla širšiu diskusiu a vzbudila **záujem japonských študentov o výmenné študijné pobyty a stáže**.

Pracovná cesta dekanky a tajomníčky FF UPJŠ do „krajiny vychádzajúceho slnka“ nadviazala na aprílové stretnutie zástupcov Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky na pôde veľvyslanectva SR v Japonsku, ktorého cieľom bolo rozšírenie existujúcej spolupráce s japonskými univerzitami. Japonská strana o návšteve FF UPJŠ podrobne informovala slovenské veľvyslanectvo v Tokiu.

Cesta sa konala v rámci projektu *Audit úrovne internacionalizácie a implementácia projektov internacionalizácie vysokých škôl a verejných výskumných inštitúcií, aktivita 22.2.*

PhDr. Marián Gladiš, PhD.
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

STRETILA SA AKADEMICKÁ OBEC FF UPJŠ

Takmer zaplnená Historická aula Rektorátu Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach privítala 10. novembra 2025 slávnostné zhromaždenie akademickej obce Filozofickej fakulty UPJŠ.

Tradičné výročné stretnutie otvorila podpredsedníčka Akademického senátu FF UPJŠ **Mgr. Zuzana Buráková, PhD.**, ktorá privítala vedenie fakulty na čele s dekanou FF UPJŠ **prof. Mgr. Renátou Panocovou, PhD.** Vedenie UPJŠ reprezentovala prorektorka pre medzinárodné vzťahy **Dr. h. c. prof. Mgr. Slávka Tomaščíková, PhD.**

Úvodným bodom bola správa o činnosti AS FF UPJŠ za rok 2025 – v mene ospravedlnenej predsedníčky AS FF UPJŠ **doc. PaedDr. Ivce Hajdučekovej, PhD.**, ju predniesla podpredsedníčka senátu **Z. Buráková**. Členom obce pripomenula zloženie senátu fakulty, ktorý pracuje od 19. decembra 2022, a teda vstupuje do posledného roka svojho funkčného obdobia (2022 – 2026). Informovala o rokovaní senátu v tomto roku a najdôležitejších hlasovaniach.

V ďalšej časti stretnutia zaznela podrobná správa o stave a ďalšom smerovaní FF UPJŠ, ktorú prezentovala dekanka fakulty **prof. Mgr. Renáta**

Panocová, PhD., a najdôležitejšie body za svoje oblasti zhrnuli prodekanka pre pedagogickú činnosť **doc. PhD. Beáta Ráczová, PhD.**, prodekan pre vedeckovýskumnú činnosť a doktorandské štúdium **prof. PhD. Marián Andričík, PhD.**, prodekan pre medzinárodné vzťahy **doc. Mgr. Vladimír Lichner, PhD.**, a tajomníčka fakulty **RNDr. Dagmar Hvozdovičová**.

Z najzaujímavejších faktov uvádzame: na FF UPJŠ študuje 1 318 študentov (z toho 902 na Bc. a 416 na Mgr. stupni štúdia), 15,9 percenta študentov k nám prestúpilo na Mgr. stupeň štúdia z inej univerzity. Najviac zahraničných študentov je z Ukrajiny, ale máme aj študentov

z Izraela, ČR, Poľska, Srbska, USA a ďalších krajín. FF má 150 zamestnancov – z toho je 127 tvorivých zamestnancov. Potešiteľné je, že príjmy z projektov majú stúpajúcu tendenciu, rovnako tak počet výstupov publikačnej činnosti a ohlasov na ňu. Rastie aj počet študentov a zamestnancov na zahraničných mobilitách a tiež počet zahraničných študentov a zamestnancov, ktorí v rámci mobilit prichádzajú na FF UPJŠ. Dekanka na záver prezentácie predstavila dôležité míľniky fakulty: otvorenie Triedy budúcnosti, inovácie študijných programov, obnovenie habilitačných a inauguračných konaní či BIP mobility.

Súčasťou slávnostného zhromaždenia bolo aj odovzdávanie ocenení: *Cenu dekanky FF UPJŠ za aktivity znamenajúce prínos k rozvoju fakulty* získala **prof. PhDr. Margita Mesárošová, CSc.**, z Katedry psychológie FF UPJŠ a *Cenu dekanky FF UPJŠ za odbornú, vedeckovýskumnú a umeleckú činnosť* si prevzala **Dr. rer. pol. Michaela Kováčová, univerzitná docentka**, z Katedry germanistiky FF UPJŠ.

PhDr. Marián Gladiš, PhD.

Foto: **Ing. Tomáš Polák, MBA**

Mgr. Timotej Mikloš

Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

NEMČINA V ÉRE AI: DNI NEMECKÉHO JAZYKA NA KG FF UPJŠ

Katedra germanistiky Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach pod vedením doc. PaedDr. Ingrid Puchalovej, PhD., v spolupráci s Goetheho inštitútom a Nadáciou Volkswagen Slovensko, organizovala 6. a 7. októbra 2025 regionálne podujatie *Deutsche Sprachtage* (Dni nemeckého jazyka) v rámci projektu *Chcem (sa) učiť nemčinu, ktoré učiteľom a žiakom nemčiny vytvára priestor na výmenu skúseností a objasňovanie možností v učení (sa) nemčiny*.

Pri príležitosti 150. výročia narodenia a 70. výročia úmrtia nemeckého autora Thomasa Manna bol v druhej polovici septembra vydaný nový slovenský preklad jeho novely *Smrť v Benátkach*. Jeho autor, slovenský prekladateľ **doc. PhDr. Andrej Zahorák, PhD.**, odštartoval v pondelok večer rozpravou o preklade podujatie *Deutsche Sprachtage 2025*. S hosťom sa rozprávala **Mgr. Sofia Bednarčíková**, ktorá zisťovala, ako vyzerá práca prekladateľa a aké výzvy museli byť zdolané pri preklade novely od nositeľa Nobelovej ceny za literatúru. Hudobnú atmosféru večera dotváralo džezové kvarteto pod vedením **Mgr. Adriána Reviľaka**, ktoré prepojilo literárny zážitok s kultúrnou eleganciou

a moderným umeleckým výrazom.

V utorok 7. októbra 2025 sa na slávnostnom otvorení v Aule Kostlivého zúčastnili významní hostia, medzi nimi rektor UPJŠ **prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.**, dekanka FF UPJŠ **prof. Mgr. Renáta Panocová, PhD.**, prorektorka pre internacionalizáciu **doc. Ing. Silvia Ručinská, PhD.**, univerzitná profesorka, honorárny konzul Nemeckej spolkovej republiky pre východné Slovensko **Ján Bodnár**, riaditeľka Goetheho inštitútu Slovensko **Dr. Carola Dürr** a predseda správnej rady IT Valley **Ing. Juraj Girman**.

Cieľom podujatia *Deutsche Sprachtage* bolo priblížiť nemčinu ako jazyk, ktorý otvára nové vzdelávacie, pracovné a kultúrne príležitosti. Téma tretieho ročníka *Dní nemeckého jazyka* priamo nadväzovala na momentálne najaktuálnejšiu didaktickú výzvu, a to ako efektívne využiť prostriedky umelej inteligencie pri učení (sa) a ako ju začať vnímať ako pomocníka pri výučbe nemčiny ako cudzieho jazyka. Aktuálnosť podujatia dokazuje vysoký počet prítomných – približne 50 učiteľov nemčiny a viac ako 100 žiakov z rôznych častí východného Slovenska.

Program ponúkol pestrú paletu odborných prednášok a workshopov

zameraných na využívanie moderných metód a digitálnych nástrojov vo vyučovaní. Interaktívne prednášky pre učiteľov viedli učiteľ nemčiny ako cudzieho jazyka **Yannick Baumann, M.A.**, a lektorka nemčiny **Mgr. Monika Rybáriková**. V „triede budúcnosti“, ktorú učiteľom predstavil **PaedDr. Michal Novocký, PhD.**, z Katedry pedagogiky FF UPJŠ, viedla workshop pre učiteľov germanistka a didaktička **Dr. rer. pol. Michaela Kováčová** z Katedry germanistiky FF UPJŠ.

Paralelne prebiehali aktivity pre žiakov, ktorí mali možnosť zúčastniť sa na *geocachingu* postopách nemeckej a rakúskej kultúry v Košiciach či na aktivite *escape room*, ktorá umožnila zažiť časť nemeckej histórie a kultúry na vlastnej koži.

Netradičné učenie sa gramatiky žiakom sprostredkoval **doc. Mgr. Ján Jambor, PhD.**, projektový manažment v nemeckých firmách predstavila **Ing. Soňa Hancinová** a virtuálnu prehliadku nemeckých miest a pamiatok sprostredkoval **Adam Urban** z IT Valley.

Katedra germanistiky FF UPJŠ otvorila sériu podujatí, ktoré pokračovali v Banskej Bystrici a Trnave. Ako ukázali prednášky, workshopy, diskusie a tvorivé aktivity, učenie (sa) nemčiny môže byť zábavné, moderné a prepojené s aktuálnymi spoločenskými témami. Vďaka spojeniu akademického prostredia, praxe a kultúry sa podarilo vytvoriť priestor, z ktorého učelia a žiaci odchádzali s presvedčením, že nemčina má na Slovensku stabilné miesto – nielen ako jazyk kultúrneho dedičstva, ale aj komunikačný nástroj vedy, kultúry a pracovného prostredia.

Mgr. Sofia Bednarčíková
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

JESENNÁ ŠKOLA DOKTORANDOV NA FF UPJŠ

Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach organizovala v dňoch 22. a 23. októbra 2025 v učebno-výcvikovom zariadení v Danišovciach už tradičnú Jesennú školu doktorandov. Na podujatí sa zúčastnili doktorandi všetkých siedmich doktorandských programov, a to vrátane doktorandov externej vzdelávacej inštitúcie – Slovenskej akadémie vied (Filozofického ústavu SAV, v. v. i., a Ústavu svetovej literatúry SAV, v. v. i.). Študenti tretieho stupňa štúdia si navzájom predstavili výskumné zamerania, témy svojich dizertačných prác a načrtli možnú spoluprácu s interdisciplinárnym prienikom.

V rámci programu *Jesennej školy doktorandov* sa uskutočnili aj dve plenárne prednášky. **Prof. Mgr. Adam Bžoch, CSc.**, z Ústavu svetovej literatúry SAV priblížil doktorandom problematiku psychoanalytickej literárnej vedy, ktorou poukázal aj na súčinnosť viacerých vedných disciplín. Druhú plenárnu prednášku prezentoval **PaedDr. Michal Novocký, PhD.**, z Katedry pedagogiky Filozofickej fakulty UPJŠ, ktorý študentom predostrel tému *Profesijná reflexia ako nástroj na zlepšenie edukačnej práce učiteľov*.

Počas diskusie s vedením prodekanka pre pedagogickú činnosť **doc. PhDr. Beáta Ráczová, PhD.**, doktorandov motivovala k účasti na ponúkaných kurzoch týkajúcich sa pedagogických kompetencií vysokoškolského učiteľa, ktoré prispievajú k ich pedagogickým spôsobilostiam, keďže aktívne participujú na výučbe. Prodekan pre medzinárodné vzťahy **doc. Mgr. Vladimír Lichner, PhD.**, predstavil možnosti doktorandských mobilit a priblížil aj príslušné zdroje informácií.

Šiesty ročník *Jesennej školy doktorandov* FF UPJŠ viedol prodekan pre vedeckovýskumnú činnosť a doktorandské štúdium **prof. PhDr. Marián Andričík, PhD.** Poukázal na potrebu takéhoto podujatia a vyslovil sa za zachovanie jeho tradície – okrem iného aj pre príležitosť doktorandov vyskúšať si svoje prezentačné schopnosti v interdisciplinárnom priestore a tiež možnosť lepšie sa navzájom spoznať.

Mgr. Gabriela Onušková, PhD.

Foto: **Mgr. Diana Gabriková**

Mgr. Timotej Mikloš

Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

Katedra histórie Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach – spolu s Karpatskou platformou – organizovala 25. septembra 2025 v priestoroch Historickej auly Rektorátu UPJŠ diskusiu pri príležitosti Dňa obetí holokaustu a rasového násillia na tému „Nikdy viac je teraz!“.

Účastníkmi diskusie boli vedúci Múzea holokaustu v Seredi **PhDr. Martin Korčok, PhD.**, rabín z Ústredného zväzu židovských náboženských obcí v SR **Misha Kapustin**, gréckokatolícky kňaz a vysokoškolský učiteľ **doc. ThDr. Peter Borza, PhD.**, univerzitný profesor, z Katedry histórie FF UPJŠ a politológ **Grigorij Mesežnikov** z Inštitútu pre verejné otázky. Diskusiu moderovala interná doktorandka z Katedry histórie FF UPJŠ **Mgr. Viktória Švigárová**.

Podujatie otvorilo akordeónové trio z Konzervatória Petra Dvorského v Košiciach, po ktorom nasledovali úvodné slová moderátorky. Diskusiu svojimi príhovormi otvorili predseda Karpatskej platformy **Rostyslav Pyliaiev** a dekanka FF UPJŠ **prof. Mgr. Renáta Panocová, PhD.**

Účastníci sa v rámci diskusie dotkli viacerých aspektov, ktoré sa týkajú problematiky holokaustu v dnešnej spoločnosti. Diskutovali o tom, prečo sa k problematike holokaustu opätovne vraciame a prečo má táto téma význam nielen z hľadiska pripomínania si historických udalostí, ale aj v kontexte súčasných spoločenských výziev. Rozoberali úlohu, ktorú zohráva holokaust v kolektívnej a historickej pamäti, a potrebu jeho zrozumiteľnej komunikácie so širšou verejnosťou.

Osobitnú pozornosť venovali aj jedinečnosti holokaustu v porovnaní s inými genocídami a skutočnosti, ako táto udalosť presahuje židovskú komunitu a stáva sa celospoločenskou a stále aktuálnou tematikou.

Diskutujúci osvetlili rozdiely medzi pojmami antisemitizmus a antizionizmus a upozornili na tendencie trivializovať a relativizovať holokaust, čo môže viesť k oslabovaniu jeho historického a spoločenského významu. Účastníci sa v neposlednom rade venovali aj problematike vzdelávania o holokauste na základných

a stredných školách, kde sa tejto téme v učebných plánoch venuje pomerne obmedzený priestor v dôsledku nedostatočnej dotácie hodín dejepisu. Zdôraznili potrebu vytvárať dlhodobý efekt vzdelávania, ktoré by formovalo historické vedomie žiakov a žiakov.

V závere podujatia sa do diskusie zapojili aj diváci, ktorí sa mohli k preberaným témam vyjadriť a položiť otázky. K diskusii tak mali možnosť prispieť nielen súčasní, ale aj bývalí pedagógovia a široká verejnosť, ktorá na nej bola prítomná.

Podujatie vytvorilo priestor na dialóg o stále aktuálnej problematike holokaustu, o ktorej je potrebné diskutovať nielen v nuansách faktografického spracovania minulosti, ale má byť aj súčasťou verejného diskurzu. Akcentovaný bol aj význam vzdelávania v tejto oblasti, ktoré je nevyhnutné na formovanie historického vedomia a lepšieho pochopenia aktuálnosti tematiky holokaustu v dnešnej spoločnosti.

Mgr. Veronika Tomková
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

DIGITÁLNE METÓDY A AI VO VÝSKUME

Katedra politológie Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach privítala v dňoch 24. a 25. septembra 2025 významného zahraničného experta – profesora Richarda Rogersa z University of Amsterdam, kde pôsobí ako vedúci oddelenia New Media and Digital Culture.

Prof. Richard Rogers, pôvodom z USA, je poprednou osobnosťou v oblasti výskumu digitálnych médií. V minulosti pôsobil aj ako *visiting scholar* na prestížnom Massachusetts Institute of Technology (MIT).

Počas dvojdnovej návštevy na FF UPJŠ sa zúčastnil na viacerých aktivitách. V rámci verejnej prednášky na tému *Research with LLMs: From annotation and classification to auditing and synthetic data* predstavil nové trendy a možnosti využitia veľkých jazykových modelov vo výskume. Okrem toho viedol intenzívny celodenný workshop *Digital methods and visual media analysis* určený pre študentov magisterského a doktorandského štúdia. Účastníci mali možnosť prakticky si vyskúšať digitálne metódy analýzy vrátane overovania autenticity profilov na sociálnych sieťach.

Prof. R. Rogers sa stretol aj s prorektorkou UPJŠ pre internacionalizáciu **doc. Ing. Silviou Ručinskou, PhD., univerzitnou profesorkou**, a s povereným prodekanom FF UPJŠ pre medzinárodné vzťahy **doc. Mgr. Vladimírom Lichnerom, PhD.**, s ktorými diskutoval o možnostiach budúcej spolupráce a prehľadbenia internacionalizácie univerzitného prostredia.

University of Amsterdam, kde prof. Rogers pôsobí, je podľa rebríčka *QS World University Rankings 2025* najlepšia univerzita na svete v oblasti komunikácie a mediálnych štúdií. Jeho návšteva preto predstavuje dôležitý príspevok k zvyšovaniu kvality výučby a výskumu na UPJŠ a otvára nové perspektívy spolupráce v oblastiach digitálnych metód a mediálnych štúdií.

Možnosť hostiť takého významného svetovej vedy zároveň posilňuje medzinárodné väzby fakulty a univerzity a prináša nové inšpirácie pre akademickú komunitu v Košiciach.

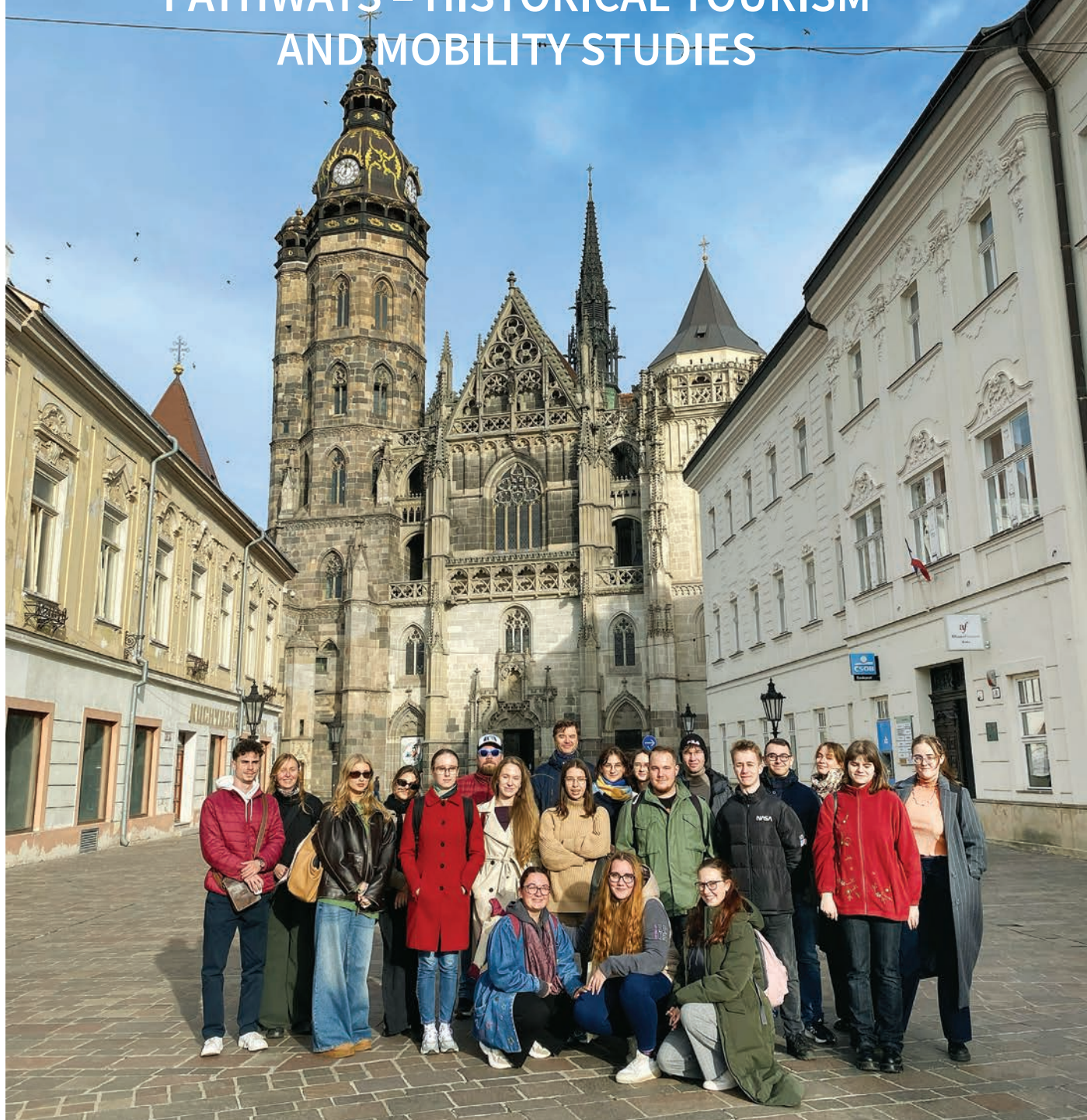
Návšteva prof. R. Rogersa sa uskutočnila v rámci projektu *Audit úrovne internacionalizácie a implementácia projektov*

internationalizácie vysokých škôl a verejných výskumných inštitúcií (Aktivita 23.1 – Pozvanie zahraničných expertov s cieľom nadviazať spoluprácu v oblasti výskumu a vzdelávania), ktorý umožňuje univerzite systematicky rozvíjať internacionalizáciu a posilňovať globálne prepojenia.

Mgr. Peter Dubóczy, PhD.
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

BIP KOŠICE 2025: PATHWAYS – HISTORICAL TOURISM AND MOBILITY STUDIES

Na Katedre histórie Filozofickej fakulty UPJŠ sa v týždni od 13. do 17. októbra 2025 uskutočnil medzinárodný Blended Intensive Programme (BIP) pod názvom „Pathways: Historical Tourism and Mobility Studies“. Päťdňové podujatie spojilo študentov a čiastočne pedagógov z viacerých európskych univerzít – Univerzity kardinála Stefana Wyszyńskiego vo Varšave, Univerzity Karlovej v Prahe, Juhočeskej univerzity v Českých Budějoviciach a Západočeskej univerzity v Plzni –, ktorí sa spoločne venovali dejinám turizmu, mobility a cestovania v rôznych historických obdobiach a kontextuálnych súvislostiach.

Program otvorili **Mgr. Maroš Melichárek, PhD., univerzitný docent** (KH FF UPJŠ), **doc. Mgr. Vladimír Lichner, PhD.** (prodekan pre medzinárodné vzťahy FF UPJŠ), **prof. PaedDr. Martin Pekár, PhD.** (vedúci KH FF UPJŠ), a **doc. Mgr. Mikuláš Jančura, PhD.** (KH FF UPJŠ). Privítali účastníkov a predstavili ciele aktivity, a to prepojiť

historické myslenie a aspekty problematiky turizmu, cestovného ruchu a mobility s aktuálnymi otázkami so zreteľom na udržateľnosť a kultúrne dedičstvo.

S úvodnou prednáškou o turistike v staroveku vystúpil **Mgr. Kamil Švaňa, PhD.** (KH FF UPJŠ). Priblížil, ako cestovanie v antike

formovalo spoločenské vzťahy a predstavy o svete. Popoludní nasledoval prvý blok študentských prezentácií – zazneli referáty o fenoméne Grand Tour v 18. storočí (**Aleksandra Biegała**, UKSW), o kontraste masového a individualizovaného turizmu (**Karolína Rytychová**, ZČU) či o vývoji kúpeľných miest ako centier európskeho cestovného ruchu (**Julia Tyzcka**, UKSW). Deň uzavreli komentovaná prehliadka stredovekých Košíc, ktorú viedol **doc. Mgr. Drahoslav Magdoško, PhD.** (KH FF UPJŠ), a večerný pub kvíz so študentmi **Spolku Universitas** (KH FF UPJŠ), ktorý priniesol odľahčený, ale stále poučný pohľad na dejiny turizmu.

Druhý deň (14. 10.) pokračoval prezentáciami študentov z Poľska: zamerali sa na históriu luxusných vlakov (**Karol Podolski**, UKSW), úlohu žien v cestovaní (**Gabriela Kisieleska**, UKSW) a prepojenie turizmu s nacionalizmom (**Franciszek Bogdaniuk**, UKSW). Popoludní vystúpil **doc. Mgr. Mikuláš Jančura, PhD.** (KH FF UPJŠ), s prednáškou *Dejiny turizmu: východiská, špecifiká témy a výzvy pre historika*, ktorá otvorila otázku, ako možno dejiny cestovného ruchu skúmať v širších kultúrnych a spoločenských súvislostiach. Večer patril premietaniu filmu *Green Book*, po ktorom nasledovala online diskusia s **prof. Jeffreyom E. Andersonom** (University of Louisiana, Monroe, USA) zameraná na cestovanie ako priestor stretu kultúr a predsudkov.

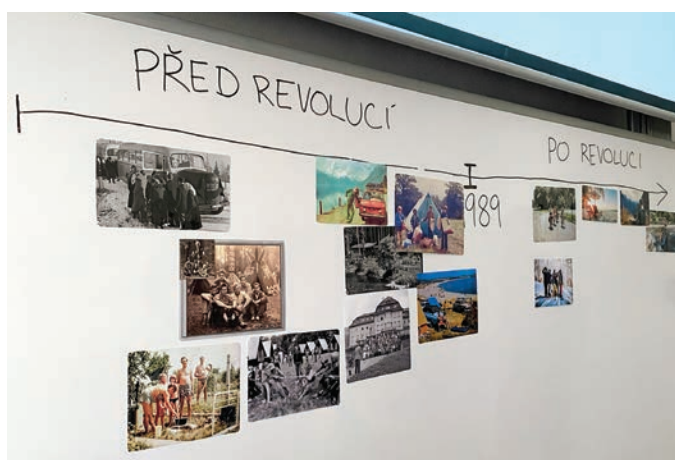
Stred týždňa (15. 10.) priniesol témy o organizácii cestovania v totalitných režimoch. Študentské prezentácie boli zamerané na záber od nacistickej organizácie *Kraft durch Freude* (**Karolína Hollá**, UK) po dovolenky v Poľskej ľudovej republike (**Krzysztof Ligęza**, **Krzystian Gajc**, UKSW). Nasledujúce príspevky sa niesli v duchu porovnávania minulých a súčasných modelov turizmu (**Veronika Ferenciková**, UK) a vnímania organizovanej dovolenky cez prizmu voľného času a voľnočasových klíšé (**Kateřina Eisenhammerová**, **Magdalena Rašplíková**, **Leona Kardová**, JČU). Predpoludňajší blok uzavrela odborná prednáška **Mgr. Mariána Lukáča, PhD.** (TUCE), na tému *Minulosť a súčasnosť právnej úpravy cestovného ruchu na Slovensku*. Popoludní nasledovala menšia exkurzia do lesoparku Bankov v Košiciach, ktorú viedla **Mgr. Estera Pracuvá** (KH FF UPJŠ). Účastníci spoznali aj hospodársko-ekologické a kultúrne aspekty miestneho rekreačného priestoru.

Vo štvrtok (16. 10.) sa účastníci vydali na celodennú exkurziu do tokajskej oblasti. Program zahŕňal návštevu hradu Boldogkő a plavbu po rieke Bodrog v regióne Tokaja. Exkurzia ponúkla nielen historický a geografický kontext, ale aj priamy zážitok z krajiny, ktorá po stáročia formovala vinársku tradíciu a turistickú identitu regiónu.

Posledný deň (17. 10.) patril diskusii *Zablúdť správne...* so zástupcami Local Nomad tours z Košíc (**Igor Kupec**, **Andrej Klobušník**), ktorí priblížili súčasné trendy udržateľného turizmu a autentického spoznávania miest. Nasledoval záverečný blok študentských príspevkov, v ktorých rezonovali témy ekoturizmu (**Kateřina Bučková**, ZČU) a kultúrneho dedičstva a muzeológie (**Adéla Kovaříková**, ZČU). Po súhrnnej diskusii sa podujatie symbolicky uzavrelo neformálnym posedením, počas ktorého sa účastníci podelili o skúsenosti a nápady na ďalšiu spoluprácu.

Blended Intensive Programme Košice 2025 prepojoval historické poznanie s aktuálnymi otázkami cestovania a mobility. Vytvoril priestor na stretnutie európskych študentov histórie a iných odborov so študentmi FF UPJŠ, umožnil výmenu prístupov a možnosť budovania siete kontaktov. Zároveň predstavil Košice ako mesto, ktoré prešlo dlhým vývojom od stredovekého centra po moderný priestor kultúrneho turizmu.

Mgr. Maroš Melichárek, PhD., univerzitný docent
doc. Mgr. Mikuláš Jančura, PhD.
 Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

SPOLOČNE V 13. KOMNATE...

Moderná sociálna práca sa čoraz viac obracia k participatívnym prístupom, ktoré dávajú hlas prehliadaným. Jedným z nich je aj metóda PhotoVoice – inovatívny nástroj spájajúci vizuálne vyjadrenie a naratívne výpovede so spoločenskou advokáciou. Prostredníctvom fotografií umožňuje ľuďom vyjadriť svoje skúsenosti a potreby, ktoré by inak zostali neviditeľné.

V prípade ľudí so sluchovým a zrakovým postihnutím otvára vizuálny jazyk možnosť viesť dialóg so spoločnosťou a inštitúciami, ktoré môžu zlepšiť ich životné podmienky a pomôcť im prekonať rôzne bariéry.

Projekt *PhotoVoice ako inovatívna metóda advokácie sociálnych potrieb ľudí so sluchovým postihnutím* vznikol s cieľom posilniť hlas tejto skupiny ľudí a sprostredkovať ich perspektívu odbornej i širokej verejnosti. Cieľom projektu je predovšetkým identifikovať sociálne potreby ľudí s kombinovaným postihnutím zraku a sluchu. Realizácia projektu je zároveň príležitosťou na výchovu a vzdelávanie verejnosti, najmä pri búraní stereotypov a predsudkov.

V rámci riešenia projektu sme sa viackrát stretli s klientmi neziskovej organizácie Maják, s ktorými sme hľadali spôsoby, ako pomocou fotografií vyjadriť ich skúsenosti so svetom, ktorý ich niekedy „nepočuje“. Účastníci zachytávali obrazy vyjadrujúce potreby, ktoré sú pre väčšinu z nás samozrejmé, no pre nich často zostávajú nenaplnenou túžbou – láska, intimita, domov, priateľstvo, spiritualita, zamestnanie či túžba byť obyčajnou súčasťou funkčnej spoločnosti.

Pre pracovníkov organizácie sme realizovali workshop o metóde *PhotoVoice*, ktorý viedla **Dr. Izabela Kamińska-Jatczak** z Univerzity v Lodži. Fotografie, ktoré počas projektu vznikli, sme pripravili na putovnú výstavu.

Prvá prezentácia výstupov sa konala vo Fashion Point Café – vernisáž moderovala vedúca projektu **doc. Dr. Katarína Šišanská**. V rámci priblíženia života klientov organizácie Maják prehovorili aj jej zamestnanci, ktorí sa denne stretávajú s výzvami a potrebami svojich klientov. Ich osobné skúsenosti dodali prezentovaným dielam autentický rozmer. Fotografie sa tak stali nielen umeleckým, ale aj sociálnym svedectvom o živote s kombinovaným postihnutím.

Po úvodnej výstave sa kolekcia premiestnila do Verejnej knižnice Jána Bocatia, kde sme organizovali podujatie *Živá knižnica* – príbehy zamestnancov a klientov organizácie Maják. Hostia si vypočuli autentické výpovede o živote ľudí so zrakovým a sluchovým postihnutím a ich každodenných potrebách. Následná diskusia ukázala, že aj krátke stretnutie môže byť silným zážitkom, ktorý mení pohľad na svet.

Ďalšou zastávkou výstavy je Kulturpark, kde si návštevníci môžu

pozrieť fotografie od 18. novembra. Každé nové miesto prináša nové interpretácie – fotografie vyvolávajú rozhovory, otázky, ale aj emócie, čím naplňajú svoj advokačný cieľ.

Projekt *PhotoVoice* prináša viac než len fotografie. Prináša hlas, ktorý vidieť. Umožňuje ľuďom so sluchovým a zrakovým postihnutím hovoriť obrazom, prebúdzat empatiu a upozorňovať na potrebu rovnosti v prístupe, komunikácii a porozumení. Ukazuje, že skutočná inklúzia sa nezačína rozhodnutím inštitúcie, ale ochotou spoločnosti pozrieť sa na svet očami tých, ktorých doteraz často nepočula...

Mgr. Tomáš Šeďo, PhD.
Mgr. Lucia Tóthová, PhD., univerzitná docentka
doc. PhDr. Katarína Šišanská, PhD.
 Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

Živé televízne vysielanie z BZ

História Botanickej záhrady UPJŠ v Košiciach sa začala písať 5. mája 1950, keď vznikla ako Botanický ústav Vysokej školy poľnohospodárskeho a lesníckeho inžinierstva. Jej zrodenie nesie podpis prvého riaditeľa doc. Dr. Jozefa Rácza, ktorého vízia a zanietenie položili základy priestoru, kde sa stretáva veda s krásou. V nasledujúcich desaťročiach sa záhrada stala súčasťou Slovenskej akadémie vied, Pedagogického inštitútu, až napokon od roku 1964 zakotvila v zväzku Univerzity Pavla Jozefa Šafárika.

Rok 2025 bol pre **Botanickú záhradu UPJŠ v Košiciach** rokom práce, osláv aj nových začiatkov. Návštevníci si akiste všimli pozitívne zmeny, ktoré sa niesli v duchu otvorenosti a tvorivosti. Okrem tradičných podujatí pripravila záhrada pestrú paletu nových aktivít pre rôzne skupiny návštevníkov (v tabuľke), z ktorých niektoré si už začínajú raziť cestu k vlastnej tradícii.

V roku 2024 dosiahla botanická záhrada **rekordnú návštevnosť – 85 125 návštevníkov**. A práve v tomto období sa začala príprava krátkého filmu o BZ pod režisérskou taktovkou pána Varcholu. Film si získal srdcia divákov svojím láskavým pohľadom na generácie, ktoré záhradu navštevovali a stále navštevujú. V deň výročia – 5. mája – sa Botanická záhrada

Návšteva japonského veľvyslanca na výstave bonsajov

UPJŠ stala témou hodinového vysielania relácie *Regina* na Dvojke STVR a počas celého roka rezonovala v médiách prostredníctvom rozhovorov, reportáží a článkov.

Zberateľov potešila pamätná minca vydaná k 75. výročiu, ktorá sa stala symbolom úcty k histórii. Program záhrady obohatili tri výstavy v spolupráci s Východoslovenskou galériou, ktoré prepojili svet rastlín s umením a rozšírili vnímanie prírody ako inšpirácie.

Vyvrcholením osláv, ale aj vedeckým

stretnutím bola septembrová konferencia *Biodiverzita rastlinnej ríše v čase klimatickej zmeny*, nad ktorou prijal záštitu rektor UPJŠ **prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.** Pracovníci BZ boli poctení *Cenou rektora UPJŠ za významný mediálny čin* – sériu vystúpení, ktorými propagovali botanickú záhradu ako živé centrum poznania. Táto pocta patrí celému kolektívu, ktorého poctivá práca je základom všetkého, čo záhrada ponúka. Poďakovanie patrí aj vedeniu univerzity a pracovníkom Rektorátu UPJŠ za ich

Cena rektora udelená kolektívu BZ za významný mediálny čin

neoceniteľnú podporu.

K záveru jubilejného roka prišla ešte jedna mimoriadne potešujúca informácia, keď Spoločnosť pre záhradnú a krajinnú tvorbu v súťaži o „naj“ záhradu, v kategórii

Z výstavy orchideí

Výstava Botanická záhada v skleníku, spolu s lietajúcimi motýľmi

Rozprávkovo zasnežená botanická záhrada

Vzácni hostia prítomní na konferencii k 75. výročiu založenia BZ

Pamätná minca k 75. výročiu BZ

detail roka, ocenila našu bylinkovú záhradu čestným uznaním za celospoločenský prínos. Podľa slov organizátorov ide o dielo, ktoré svojím presahom pozitívne ovplyvňuje verejný priestor, komunitu aj kvalitu života.

Za slávnostným závojom sa však skrýval aj rok technických výziev. Botanická záhrada, hoci krásna navonok, v sebe nesie investičný dlh, ktorý sa hromadil desaťročia. V roku 2025 sa podarilo zrealizovať náročnú modernizáciu kúrenia a jeho regulácie v tropickom skleníku *Viktória* – hoci tento skleník si žiada komplexnú rekonštrukciu, na ktorej realizáciu zatiaľ chýbajú zdroje. Pokračoval aj projekt VODAS, ktorý zabezpečil zber dažďovej vody zo skleníkov

Z výstavy Botanická záhada, v spolupráci s VSG

Z výstavy Jesenné plody a rozmanitý svet húb

Tab.: Podujatia realizované v jubilejnom roku 2025 (kurzívou sú vyznačené podujatia realizované v BZ po prvý raz alebo nové aktivity, o ktoré sme obohatili tradičné podujatia z dôvodu podpory pripomenutia si výročia založenia BZ)

1. 2.	klub včelárov
14. 2. – 2. 3.	Výstava Orchidey – skvosty v ríši rastlín • príprava vitríny vo vestibule – <i>aranžmán k 75. výročiu</i> – spolupráca so SOŠ poľnohospodárstva a služieb na vidieku (SOŠ PSV) • <i>workshop akvarelového maľovania</i> • <i>Valentínsky večer</i>
marec – máj	<i>výstava k 75. výročiu vzniku BZ na Hlavnej ulici</i>
3. 5.	SWAP rastlín + DOD – prezentácia klubistov (Citrus klub, Klub kaktusárov)
5. 5.	<i>živé vysielanie Reginy z priestorov BZ (Dvojka) pri príležitosti výročia vzniku BZ</i>
8. 5. – 11. 5.	výstava Cassovia Bonsai – spolupráca s Bonsai Centrom a Bonsai Klubom • počas víkendu – výstava suiseki, shohin • sprievodný program – bojové umenia, výstava kimon
10. 5.	<i>sadenie stromu do Aleje významných osobností – japonský veľvyslanec</i>
14., 21., 28. 5.	Botanikiáda
máj – október	exteriérová inštalácia grafík v BZ, ktoré boli použité na Hlavnej ulici
23. 5. – 29. 6.	výstava Motýle exotických trópov (zapojenie sa do Dňa fascinácie rastlinami)
6. 6.	Noc s netopiermi – spolupráca so Spoločnosťou na ochranu netopierov
7. a 8. 6.	víkend otvorených parkov a záhrad – komentované prehliadky
26. 6. – 12. 10.	<i>umelecká výstava Džungla</i> – spolupráca s Východoslovenskou galériou (VSG)
4. 7.	koncert skupiny The Bureau
11. 7.	koncert skupiny The Backwards
18. 7. – 15. 9.	<i>umelecká výstava Botanická záhada</i> (spolupráca s VSG)
15. 8.	koncert Hudobné kvety Pánov Bratov
19. 9. – 5. 10.	výstava Jesenné plody a rozmanitý svet húb – spolupráca s Baníckym múzeom v Rožňave + UVLF
9. – 11. 9.	<i>konferencia k 75. výročiu vzniku BZ</i>
9. 9. – 18. 1.	<i>umelecká výstava Tržné sily</i> (spolupráca s VSG)
10. a 11. 10.	<i>Biela noc</i>
17. 10. – 2. 11.	výstava Včelárstvo – spolupráca s Asociáciou včelárov Slovenska
3. 11.	<i>Podujatie popularizácie vedy</i> – spolupráca s časopisom Quark, Centrom integratívnej paleobiológie Technologického a inovačného parku UPJŠ (INPAL TIP UPJŠ) a Astronomickým ústavom SAV
december	Noc v džungli
12. – 14. 12.	<i>výstava Vianočné inšpirácie</i> – spolupráca so SOŠ PSV
12. 12. – január 2026	<i>výstava Košická paleobiológia – pocta majstrovi paleoartu Zdeňkovi Burianovi</i> – spolupráca s INPAL TIP UPJŠ realizovaná s podporou Muzea Zdeňka Buriana v Štramberku (ČR)

do revitalizovanej nádrže s objemom 100 kubických metrov. V tomto roku sa rozbehla séria nadväzujúcich realizácií, ktoré umožnia využitie tejto vody na zavlažovanie rastlín.

Významným partnerom v týchto snahách bolo občianske združenie BotaniKE, ktoré svojimi projektmi prispelo k financovaniu časti projektu VODAS, úprave vstupnej časti areálu s osvetleným múrikom, inštalácii nových závlah a ventilátorov na premiešavanie vzduchu v skleníkoch. Vďaka tejto spolupráci sa podarilo naplniť jubilejný rok nielen slávnostne, ale aj prakticky.

Oslavy 75. výročia boli pripomenutím bohatej histórie, ale aj potvrdením aktuálneho významu Botanickej záhrady UPJŠ ako moderného vedecko-vzdelávacieho centra. V čase klimatických zmien, úbytku biodiverzity a rastúcej potreby environmentálneho povedomia je jej poslanie aktuálnejšie než kedykoľvek predtým.

Botanická záhrada UPJŠ vstupuje do ďalšej etapy svojej existencie s víziou rozvoja, modernizácie a prehlbovania spolupráce s verejnosťou, školami a vedeckými inštitúciami doma aj v zahraničí.

Nech je jej ďalšia cesta rovnako živá, ako sú listy stromov v BZ, ktoré šepkajú príbehy času...

prof. RNDr. Pavol Mártonfi, PhD.
RNDr. Andrea Fridmanová, PhD.
Botanická záhrada UPJŠ
v Košiciach

UNIVERZITNÁ KNIŽNICA PRIBLIŽUJE KNIHY DEŤOM

Ukazujeme malým čitateľom svet veľkých kníh – svet príbehov, fantázie a poznania

Odovzdanie zbierky detských kníh: zľava vedúca oddelenia knižničných a podporných služieb UK UPJŠ Mgr. Jana Zakuťanská, vedúca oddelenia podpory vedy UK UPJŠ PaedDr. Darina Obušeková, PhD., riaditeľka UK UPJŠ PhDr. Eva Medvidová a riaditeľka MŠ UPeJeško Michaela Pavlovská

Univerzitná knižnica UPJŠ v Košiciach otvorila svoje dvere deťom z Materskej školy UPeJeško, aby sme im ukázali knihy ako zdroj poznania, zážitkov a spoločného objavovania. Naším cieľom je prebúdzat zvedavosť, podporovať čítanie a ukázať, že knihy sú bránou do sveta fantázie. Zároveň chceme priblížiť knižnicu ako prirodzenú súčasť vzdelávania – miesto, ktoré môže byť aj pre najmenších bezpečným sprievodcom na ceste za vedomosťami.

Prvé stretnutie s „našími“ najmenšími sa uskutočnilo už v marci – pri príležitosti mesiaca kníh. Zamestnanci knižnice pripravili pre deti program, počas ktorého prostredníctvom krátkych básničiek predstavili rôzne profesie – od učiteľa a lekára až po hasiča či policajta. Mladí čitatelia spoznávali priestory knižnice formou knižničného labyrintu, v ktorom hľadali pracovné nástroje jednotlivých povolání. Po úspešnom „love“ boli zasvätení aj do tajomstva vzniku knihy. Zo svojej prvej veľkej návštevy univerzitetnej knižnice si odniesli nielen nové poznatky,

ale aj malý darček na pamiatku.

Druhé stretnutie sa konalo v septembri. Riaditeľka Univerzitetnej

knižnice UPJŠ **PhDr. Eva Medvidová** spolu s kolegynami a riaditeľkou škôlky **Michaelou Pavlovskou** odovzdali deťom

knihy zo zbierky detských titulov a encyklopédií.

Zbierku pripravila univerzitná knižnica v spolupráci s materskou školou, pričom knihy darovali zamestnanci a študenti univerzity. Zbierka sa realizovala v priestoroch knižnice od 1. do 14. septembra 2025 a za dva týždne sa nám spoločne podarilo vyzbierať viac než 70 kníh.

Veríme, že práve vďaka nim budú deti v materskej škole objavovať nové svety, spoznávať silu príbehov a fantázie a hrovou formou získavať poznanie o svete okolo seba – ako totiž povedal autor detských kníh Dr. Seuss: **Čím viac čítaš, tým viac sa dozvieš. Čím viac sa učíš, tým ďalej sa dostaneš.**

Úspech našich spoločných stretnutí je pre nás uistením, že približovať svet kníh, vedomostí a priestorov knižnice ako prirodzenú súčasť života v univerzitnom kampuse má veľký zmysel. Už teraz sa tešíme na ďalšie spoločné aktivity s našimi najmenšími čitateľmi.

Mgr. Barbora Takáč
Univerzitná knižnica UPJŠ
v Košiciach

PREČO POTREBUJEME NOVÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM NA EVIDENCIU PUBLIKAČNEJ ČINNOSTI

Téma modernizácie systémov a ich neustáleho vývoja v kontexte implementácie moderných funkcionalít sa dnes dotýka každej inštitúcie a nevyhýba sa ani univerzitným knižniciam. Aj tie musia byť na „pulze“ doby, aby dokázali držať krok s partnermi na Slovensku aj v zahraničí a zároveň sa vzájomne inšpirovali v dobrej praxi, čo je pre „prežitie“ a rozvoj inštitúcie nevyhnutné.

Univerzitná knižnica UPJŠ v Košiciach využíva viac než 28 rokov zastaraný knižnično-informačný systém Aleph, už aktuálne nevyhovujúci základným požiadavkám modernej knižničnej a akademickej správy. Tento systém, ktorý slúži na riadenie rozsiahlych databáz, poskytovanie knižnično-informačných služieb, internú evidenciu publikačnej

činnosti a ohlasov, čelí už dlhodobo veľkým technickým aj bezpečnostným obmedzeniam.

Postupné ukončovanie podpory a vývoja funkcionalít dodávateľom čoraz viac zdôrazňuje nutnosť prechodu na nový, moderný, bezpečný a funkčne bohatý systém, ktorý bude adekvátne slúžiť potrebám knižnice, a tým aj univerzite ako celku poskytovaním efektívnych, kvalitných a moderných služieb.

Knižnica zabezpečuje v rámci súčasného systému Aleph dve hlavné oblasti služieb:

- 1) evidenciu publikačnej činnosti a ohlasov,
- 2) poskytovanie knižnično-informačných a výpožičných služieb.

V článku sa zameriavame na evidenciu publikačnej činnosti a ohlasov (EPČaO) v UK UPJŠ.

Prečo je nevyhnutná interná databáza

EPČaO primárne prebieha v Centrálnom registri evidencie publikačnej činnosti (CREPČ 2) v súlade s platnou legislatívou, t. j. zákonom č. 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja a o doplnení zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov (predtým zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov), vyhláškou č. 397/2020 o centrálnom registri evidencie publikačnej činnosti a centrálnom registri evidencie umeleckej činnosti, metodikou pre dané vykazovacie obdobie, metodickými usmerneniami na evidenciu rôznych typov dokumentov a usmerneniami Centra vedecko-technických informácií (CVTI) SR.

Evidenciu zabezpečuje **univerzitná knižnica** – spracovatelia publikačnej činnosti. CREPČ 2 je spoločný register na evidenciu publikačnej činnosti pre všetky vysoké školy, ktorý primárne neslúži na generovanie výstupov „šitých na mieru“ pre tú-ktorú univerzitu, ale na účely a úpravu dotačných mechanizmov ministerstva. Správcom CREPČ 2 je CVTI SR, ktoré je zároveň kontrolným orgánom spracovateľov publikačnej činnosti.

Naopak, interný systém (databáza) EPČaO v rámci systému Aleph je základom na zaznamenávanie publikačnej činnosti zamestnancov a doktorandov univerzity na rôzne účely aj mimo obmedzení CREPČ 2. Zabezpečuje správu rozsiahlej databázy, ktorá aktuálne obsahuje približne 97-tisíc bibliografických záznamov a 192-tisíc ohlasov, ktoré sa kontinuálne dopĺňajú od roku 2008.

Správne zaevidovaný záznam je kľúčový pre podklady na habilitačné, inauguračné konania a ďalšie akademické postupy. Interná databáza má byť nadstavbou centrálného registra evidencie publikačnej činnosti, preto by mala byť kompatibilná s CREPČ 2, vylepšená o ďalšie funkcionality prispôbené potrebám univerzity.

Kľúčové nedostatky súčasného systému

Najzásadnejším problémom súčasného systému Aleph je práve to najdôležitejšie – nekompatibilita s centrálnym registrom. Systém Aleph už nedokáže plne podporovať integráciu zmien v legislatíve ani zabezpečiť bezchybný import dát z CREPČ 2. Dochádza preto k tvorbe neúplných a neaktuálnych dát, čo si vyžaduje manuálnu kontrolu a opravy a predstavuje výraznú administratívnu záťaž. Ďalším nedostatkom je, že obmedzené spracovanie veľkého objemu rôznorodých dát kladie nároky na neefektívnu prácu zamestnancov knižnice.

Z hľadiska kyberbezpečnosti nedostatočná kybernetická ochrana zvyšuje riziko straty alebo poškodenia dát. Neefektívnosť automatizácie generovania výstupov znamená nutnosť manuálne doplňať dôležité údaje – impakt faktor, h-index a iné scientometrické ukazovatele. Zložitosť spracovania ohlasov si vyžaduje dennú rutinnú kontrolu stoviek záznamov a ich manuálnu úpravu. Vážne systémové limity, napr. limitovaná kapacita znakov pri evidencii ohlasov k jednotlivým

publikačným záznamom, vedie k vzniku nechcených duplicitných záznamov. Táto neefektívnosť predstavuje administratívnu záťaž a sťažuje evidenciu publikačnej činnosti.

Nový systém – lepšie funkcie

Pre profesionálny a plynulý chod EPČaO je nevyhnutná úplná kompatibilita so štátnym CREPČ 2, s nepretržitou, plnohodnotnou synchronizáciou dát oboch databáz. Vítaná je moderná softvérová architektúra umožňujúca rozširovanie a prispôbovanie systémových funkcií podľa potrieb univerzity, možnosť generovať komplexné štandardné aj individuálne štatistické výstupy bez legislatívnych obmedzení, ktoré CREPČ 2 nedokáže generovať a súčasný Aleph rovnako neumožňuje z dôvodu zastaranosti.

Pokročilé možnosti filtrovania a analýzy údajov podľa rôznych parametrov uľahčia a sprehľadnia vedeckovýskumnú činnosť zamestnancov a doktorandov univerzity. Veľkou výhodou moderných systémov sú vstavané analytické nástroje podporujúce vyhodnocovanie scientometrických indikátorov ako impakt faktor, SCImago

Journal Rank (SJR), kvartily, h-index a ďalšie, a to bez nutnosti ich ručného zadávania.

Nové systémy ponúkajú používateľsky prívetivé a intuitívne rozhranie, navrhnuté tak, aby uľahčili prácu a znižovali chybovosť. Zabezpečením možného hostingu a technickej podpory priamo dodávateľom sa minimalizujú nároky na vlastnú IT infraštruktúru. Ochrana dát voči kybernetickým hrozbám je v nových systémoch zabezpečená pravidelnými opravami a aktualizáciami zo strany poskytovateľov a eliminuje kybernetické hrozby.

Pre zabezpečenie efektívnej, bezpečnej a kvalitnej evidencie publikačnej činnosti a ohlasov, čo je kľúčové pre prehľad publikačnej činnosti, akademický rast zamestnancov a doktorandov univerzity, je nevyhnutná výmena systému. Výzva do budúcnosti je jednoznačná: prejsť na nový systém plne kompatibilný s CREPČ 2, ktorý umožní automatizovanú synchronizáciu dát, rozšírené analytické nástroje, používateľsky prívetivé rozhranie a vysokú úroveň kybernetickej bezpečnosti.

PaedDr. Darina Obušeková, PhD.
Univerzitná knižnica UPJŠ
v Košiciach

DO FÍNSKA ZA VÝSKUMOM AJ MUMINOVcami

Začiatkom októbra sme sa spolu s mojou školičkou doc. Mgr. Markétou Andričíkovou, PhD., zúčastnili na zahraničnej Erasmus stáži, ktorej cieľom bola najmä realizácia výskumu mojej dizertačnej práce. V rámci toho som si vyskúšala odučiť niekoľko hodín na základe mnou zostrojenej metodiky práce s vybranými literárnymi textami kultových fínskych diel Tove Janssonovej o Muminovcoch. Cieľom bolo overiť si moju metodiku v praxi, a to priamo v prostredí, odkiaľ tieto umelecké texty pochádzajú.

Hostujúcou inštitúciou bola základná škola **Tiirismaan koulu** s takmer 800 žiakmi v srdci mesta Lahti, ktoré sa nachádza na juhu Fínska a je vzdialené približne hodinu cesty severne od Helsínk. V rámci nášho pobytu sme realizovali pozorovania počas vyučovania nášho školského supervízora, ktorým bol Slovak **Viliam Birkner** – učiteľ žijúci a pracujúci vo Fínsku už 26 rokov. Keďže je bývalým spolužiakom a dobrým priateľom **doc. Markéty Andričíkovej**, toto stretnutie po rokoch malo aj pridanú hodnotu a pracovnému účelu našej cesty dodalo milý, osobný ľudský rozmer.

Samotný vyučovací proces sa v mnohom podobal tomu u nás. Výrazným rozdielom je však veľmi uvoľnená a priateľská atmosféra v duchu rovnosti medzi učiteľmi

a žiakmi, ktorá sa prejavuje neformálnou komunikáciou – žiaci si s učiteľmi tykajú.

V triedach sú počas vyučovania prítomné aj špeciálne pedagogičky, pretože Fíni už od úvodných fáz školskej dochádzky začínajú s diagnostikou a skorou podporou žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Žiaci sa na základnej škole nepripravujú na žiadne plošné testovanie, pričom prvým štandardizovaným testom vo Fínsku je až maturitná skúška.

Do škôl prichádzajú mnohé deti na bicykloch a počas prestávok, ktoré na prvom stupni trvajú 15 minút, ale aj počas vyučovania trávajú veľa času vonku. Vzdelávanie sa nesie v duchu hesla „dať všetkým žiakom dobrý základ“ a učenie sa chápe ako veľmi otvorený proces, ktorý sa nevzťahuje len na čas školského vyučovania.

Celkovo majú fínski žiaci vo výsledku menej vyučovacích hodín, napr. deviataci majú 30 hodín týždenne, teda priemerne šesť hodín denne, pričom podľa štatistík majú študenti po 9. ročníku základnej školy o 1 100 hodín menej, ako je priemer iných študentov v rámci krajín OECD.

Vo voľnom čase sme spoznávali Fínsko – krásnu krajinu plnú jazier a lesov. Prvou našou zastávkou bolo mesto Tampere, kde sme navštívili **Múzeum Muminovcov** – jediné na svete. Nachádza sa v ňom približne dvetisíc exponátov a miniatúr rozprávkových objektov či postáv, a to vrátane 2,5 metrov vysokého domčeka Muminovcov, ale aj pôvodné ilustrácie a priestorové inštalácie Tove Janssonovej.

Neodolali sme ani prístavnému mestu Porvoo na pobreží Fínskeho zálivu, ktoré je jedným zo šiestich stredovekých fínskych miest. Našou poslednou zastávkou boli Helsinky – prímorské mesto ostrovov s nádhernou architektúrou a pravými fínskymi saunami.

Počas deviatich dní sme mali možnosť zažiť nádheru fínskej prírody, ale aj fínsku kultúru so všetkým, čo k nej patrí – so slušnosťou, aj keď s výrazným odstupom ľudí. Vo Fínsku nie je zvykom viesť krátke rozhovory na vyplnenie času, ľudia nemajú problém byť spolu ticho, a ak sa s novými ľuďmi nemajú potrebu rozprávať, ich správanie jasne odráža absenciu tejto potreby. Na druhej strane sú však vždy ochotní pomôcť, ak ich o pomoc požiadate.

V konečnom dôsledku to bola pre nás jedinečná skúsenosť a my sme našej univerzite a fakulte veľmi vďačné za príležitosť absolvovať túto stáž. Zozbierané dáta z nášho výskumu sa chystáme spracovať a publikovať v podobe vedeckej štúdie.

Mgr. Daša Rešetárová
Filozofická fakulta UPJŠ
v Košiciach

OD FJORDOV K FANTÁZII – WORKSHOPY PRE STREDOŠKOLÁKOV

Katedra slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie Filozofickej fakulty UPJŠ sa koncom októbra otvorila fantázii a severu. Na pôde katedry sme privítali žiakov Strednej odbornej školy priemyselných technológií zo Šace, pre ktorých sme pripravili tvorivé dopoludnie pod názvom Od fjordov k fantázii. Cieľom bolo preniesť návštevníkov do severského, fínskeho literárneho a mediálneho priestoru, a to prostredníctvom práce s knižnou a audiovizuálnou formou kultových severských príbehov o Muminovcoch.

Prvý, literárny workshop bol zameraný na poznanie fínskej kultúry, jej spoločnosti a hodnôt skrz aktívnu prácu s textovými ukážkami spomenutých literárnych diel. V prvom kroku sme si priblížili zaujímavé fakty o Fínsku, a to aj vďaka čerstvo nadobudnutej osobnej skúsenosti z nedávneho pobytu v tejto krajine. Študenti v jednotlivých skupinách vyplňali pracovné listy. Ich úlohou bolo čítať s porozumením a na základe ukážok vyvodzovať závery o dielach a odhaľovať súvislosti medzi textom a jeho kontextom. V závere sme si zhrnuli jedenásť životných lekcií, ktoré tieto diela ponúkajú. Voľne sme o nich diskutovali, čo študentom poskytlo priestor nachádzať prepojenia medzi literatúrou a ich vlastnými životmi.

Muminovci výrazne presahujú fínske hranice. Ich príbehy sa bežne dostávajú aj k slovenským deťom, a to vďaka rôznorodým seriálom. Azda najpopulárnejšou adaptáciou severskej klasiky je „animák“ z 90. rokov.

Práve ten bol predmetom druhej, mediálnej časti tvorivého dopoludnia. Študenti pracovali s nekompletnými úryvkami epizód, ktoré boli zbavené zvukovej stopy. Ich cieľom bolo nahráť dialógy a ruchy. Pri práci sa zodpovedne vcítovali tak do postáv, ako aj do prostredia. Napriek tejto zodpovednosti by sa výsledné dielka len ťažko ocitli v dopoludňajšom programe rozprávok. Muminovci v nich totiž riešili krádeže, vykorisťovanie či existenciálne otázky platových podmienok...

Našťastie, ťažisko workshopu nespočívalo v samotných mediálnych produktoch, ale v procese ich tvorby. Kým prvá časť podujatia zdôraznila vzťah jednotlivca a diela, mediálna časť podčiarkla význam kolektívnej spolupráce pri jeho výstavbe.

Podujatie sme usporiadali už druhý rok po sebe, čo naznačuje, že sa z neho postupne stáva milá tradícia, prostredníctvom ktorej sa stredoškóľáci zoznamujú so svetom literatúry aj s jej presahom do oblasti médií. Reakcie žiakov či sprevádzajúcich učiteľov boli aj tento rok veľmi priaznivé, a tak sme mimoriadne vďační, že sme sa v tento deň mohli vzájomne obohatiť. Postrehy chlapcov, ich aktivita a otvorenosť i snaha diskutovať nás počas celého dopoludnia utvrdzovali v tom, že študenti nestrácajú zvedavosť.

Mgr. Daša Rešetárová
Mgr. Timotej Mikloš

Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

NAVŠTÍVILI SME SÚDNY DVOR EÚ V LUXEMBURGU

Študenti Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach zažili právo v praxi, a to priamo v srdci európskej justície – 9. september 2025 si preto niektorí zapamätajú ako veľmi dôležitý deň. Odborná návšteva na Súdnom dvore Európskej únie v hlavnom meste Luxemburska totiž nie je každodennou záležitosťou. Zorganizoval ju Ústav medzinárodného práva a európskeho práva PrF UPJŠ, ktorého členka JUDr. Bc. Dominika Marčoková Becková, PhD., študentov sprevádzala.

Návšteva ponúkla pestrý a obohacujúci program, ktorý sme si doplnili aj o spoznávanie Luxemburgu – významného sídla viacerých európskych inštitúcií. Mali sme možnosť nahliadnuť do organizácie a fungovania Súdneho dvora EÚ a sledovať jeho prácu priamo v praxi. Program vo veľkej miere zastrešovali slovenskí právnici pôsobiaci v tejto inštitúcii, ktorí nám priblížili aj možnosti uplatnenia sa a prípadnú perspektívu práce v tomto prostredí.

Ranný program sa začal úvodným brífingom o prípade T-115/23 (Univerzita v Debrecíne proti Rade EÚ), ktorý predstavila **Claudia Rexha**, právna asistentka z komory slovenského sudcu **JUDr. Juraja Schwarczka, PhD.** Prípád sa týka ochrany rozpočtu EÚ a dodržiavania princípov právneho štátu v Maďarsku. Po

teoretickom úvode nasledovalo verejné pojednávanie v tejto veci. Keďže išlo o pomerne závažnú a komplexnú právnu vec, viedol ho senát zložený až z deviatich sudcov, ktorý zasadá len veľmi výnimočne, čo pre nás predstavovalo takmer neopakovateľnú skúsenosť.

Po skončení pojednávania nasledovala prehliadka budov Súdneho dvora EÚ, počas ktorej sme spoznali nielen jeho architektúru, ale aj zázemie a históriu tejto významnej inštitúcie. V ďalšej časti programu sa uskutočnila prezentácia o činnosti Súdneho dvora EÚ, ktorú viedla **Lenka Šenkárová**, právna asistentka z komory slovenského sudcu **JUDr. Ing. Miroslava Gavalca, PhD.** Svoju prezentáciu doplnila aj o aktuálne právne otázky, ktorým sa v kabinete venujú. Počas prezentácie L. Šenkárovej nás prišiel na pôde Súdneho dvora EÚ privítať aj pán sudca Gavalec, ktorý ocenil náš záujem o európske právo a povzbudil nás do ďalšieho štúdia.

Popoludnie patrilo návšteve knižnice Súdneho dvora EÚ, kde nás privítal **Branislav Kapala**, vedúci oddelenia knižnice. Predstavil nám spôsob jej fungovania, ako aj bohatý knižničný fond pozostávajúci z odbornej literatúry z každého členského štátu, čo z nej robí jedinečnú právnickú knižnicu, slúžiacu tunajším sudcom aj návštevníkom zaujímavým sa o právo EÚ.

Nasledovala pútavá prezentácia o Všeobecnom súde EÚ a jeho činnosti, ktorú pripravila **Valéria Magdová**, právna asistentka v komore slovenskej sudkyne **JUDr. Beatrix Ricziovej, PhD.** Oboznámila nás s praktickými aspektmi práce právneho asistenta v komore sudkyne Všeobecného súdu EÚ aj s možnosťami stáží, ktoré Súdny dvor EÚ ponúka študentom a absolventom práva.

Na záver dňa si pre nás pripravila prezentáciu o multilingvizme a práci právnika-lingvistu **Nada Daurel**, poverená vedúca slovenskej prekladateľskej jednotky. Priblížila nám, ako sa na Súdnom dvore EÚ zabezpečuje rovnosť všetkých úradných jazykov Únie a akú úlohu zohrávajú **právnici-lingvisti** pri zabezpečovaní jednotného právneho významu a jednotného uplatňovania práva EÚ vo všetkých členských štátoch. Tento aspekt je o to zaujímavejší, že **Právnická fakulta UPJŠ ako jediná ponúka takto špecificky zameraný študijný program.**

Po oficiálnom programe nasledovalo objavovanie krás Luxemburgu, počas ktorého sme „zdieľali“ svoje dojmy z intenzívneho, ale veľmi inšpiratívneho dňa na Súdnom dvore EÚ.

Bc. Bianka Miňová, DiS. art.
Bc. Lenka Poláčková
študentky 2. roč. Mgr. stupňa štúdia
Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach

HOSTILI SME AMERICKÉHO ADVOKÁTA A TALIANSKU VÝSKUMNÍČKU

Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach privítala v rámci projektu internacionalizácie amerického advokáta Johna Walsha, ktorý prostredníctvom prednášok a diskusií zameraných na tému „Právo a regulácia v narušenom svete, prípad cenných papierov“ obohatil našich doktorandov denného a externého štúdia o cenné informácie a skúsenosti.

V prvej časti sa prednášajúci venoval viacerým faktorom, ktoré narušujú právne a regulačné prostredie – so zameraním na reguláciu cenných papierov. V druhej časti navrhol desať krokov v oblasti právnej a regulačnej politiky – s osobitným zameraním na cenné papiere, o ktorých by sme podľa názoru J. Walsha mali premýšľať, keď sa budeme pohybovať v novom právnom prostredí.

Okrem významných informácií, plynúcich z bohatých skúseností z praxe, boli návštevníkom prednášok odovzdané aj časti poznatkov, prezentácií a prednášok J. Walsha v listinnej podobe.

V mesiaci jún sme s návštevami zahraničných lektorov neskončili. Koncom mesiaca fakultu navštívila talianska

právnička, vedkyňa a docentka pracovného práva **Carmela Di Carl** z Università degli Studi della Campania Luigi Vanvitelli, ktorá realizovala workshop s názvom „Súčasný trendy a zmeny v pracovnom práve“.

Vďaka projektu *Audit úrovne internacionalizácie a implementácie internacionalizačných projektov vysokých škôl a výskumných inštitúcií* sme mali jedinečnú príležitosť stretnúť sa s poprednými vedcami a lektormi zo zahraničia. Obe

stretnutia nám priniesli nielen cenné rady a nové odborné poznatky, ale aj možnosť nadviazať dôležité kontakty, ktoré otvárajú dvere k ďalšej spolupráci a rozvoju Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach. Medzinárodné väzby nás inšpirujú a posúvajú vpred na ceste za poznáním.

JUDr. Natália Kalinák
Právnická fakulta UPJŠ
v Košiciach

ŠPORT AJ ŠKOLA SA HRAJÚ NA VÝSLEDKY

Basketbalistka Eva Staníková sa po roku v Bratislave vrátila späť do svojho rodného mesta. Namiesto pôvodného klubu Young Angels si však obliekla dres konkurenčného tímu CBK Košice. Popri športových zmenách ju čakal aj nový začiatok v akademickom prostredí. Eva nastúpila na štúdium psychológie na Filozofickej fakulte UPJŠ v Košiciach. Návrat domov pre ňu neznamenal krok späť, ale možnosť znovu nájsť rovnováhu medzi športom, štúdiom a prostredím, v ktorom sa cíti dobre.

Po roku v Bratislave si sa rozhodla vrátiť do Košíc – do mesta, v ktorom si vyrástla nielen ako človek, ale aj ako basketbalistka. Čo ťa naučil rok mimo domova?

Možnosť presťahovať sa do Bratislavy som využila po ponuke, ktorú som dostala od klubu ŠBK Šamorín. Bola to moja prvá profesionálna zmluva s podmienkami, ktoré som sa rozhodla prijať. Ďalším dôvodom bolo aj to, že som mohla popri profesionálnom športe začať so štúdiom psychológie v Bratislave. Pri podpisovaní dvojročného kontraktu sme sa s klubom dohodli na možnosti ukončenia zmluvy v prípade zmeny univerzity.

Rok mimo domova ma naučil predovšetkým samostatnosti – nie v zmysle zodpovednosti, ale v zmysle zvládania samoty. Nikoho som tam

nepoznala a začínala som prakticky odznova. Trvalo mi dlhšie, kým som sa aklimatizovala, no napokon to bola veľmi cenná skúsenosť. Keďže som v Bratislave nemala známych, pri riešení všetkého som sa musela spoliehať len na seba. Šport ma síce vedie k samostatnosti od malička, ale tam som si to vyskúšala naplno.

Postupne som sa dostávala do kontaktu s rôznymi ľuďmi. Jednou z nich bola aj moja spoluhráčka Vera Hrymaliuk, ktorá pôsobí ako legionárka už niekoľko sezón. Obe sme boli v klube nové a prechádzali sme si podobným obdobím. Myslím si, že táto naša blízkosť sa pozitívne prejavila aj na ihrisku.

Naša trénerka Timea Sujová bola

veľmi prísna – a za to jej naozaj ďakujem. Dokázala nás motivovať k výkonom, ktoré sme od seba ani nečakali. Timea mala svoj špecifický štýl tréningov, zameraný najmä na obranu, čo môžem momentálne zúročiť v CBK. Skúsenosti, ktoré som získala – či už na ihrisku, alebo aj mimo neho – ma pripravili na ďalšie výzvy, ktoré ma čakajú nielen v nasledujúcich sezónach, ale aj počas štúdia.

Po návrate do Košíc si si napokon vybrala CBK. Pôsobí v ňom tréner, ktorý ťa sprevádzal už od tvojich basketbalových začiatkov. Do akej miery zohral práve pocit „známeho prostredia“ úlohu pri tvojom rozhodovaní?

Správne, pán tréner Krajňák ma ako basketbalistku v podstate vychoval. Poznám jeho štýl tréningovania a on zasa veľmi dobre pozná môj štýl hry, čo pre mňa predstavuje veľkú výhodu. Vie, čo môže odo mňa očakávať na ihrisku – a ja viem, aké sú moje prednosti aj limity. Ak existuje tréner, ktorý dokáže odhadnúť, čo spravím skôr, než to urobím ja sama, je to určite Ján Krajňák.

Do CBK ma však lákalo aj niečo viac – veľmi dobrá spätná väzba od hráčok a celková spokojnosť s klubom. CBK má rodinnú atmosféru a zameriava sa najmä na domáce, košické hráčky, čo pre mňa bolo dôležité.

V novom klube som sa udomácnila

veľmi rýchlo, a to aj napriek tomu, že som ho vždy vnímala ako konkurenciu. Vedenie aj dievčatá ma prijali s otvorenou náručou a pomohli mi rýchlo zapadnúť. Dobré vzťahy sa čím ďalej, tým zreteľnejšie odzrkadľujú aj na ihrisku.

Mám dojem, že psychológia a šport majú veľa spoločného – vyžadujú si „prácu s hlavou“, sústredenie aj schopnosť rozumieť ľuďom okolo seba. Tvoj výber študijného odboru preto pôsobí celkom prirodzene. Ako vnímaš prepojenie psychológie a športu ty? Pomáha ti štúdium lepšie porozumieť športu – alebo naopak, šport tomu, čo študuješ?

Určite áno. Každý športovec vie, aká

dôležitá je mentálna príprava, najmä v kľúčových zápasoch. Sebavedomie počas hry tvorí, dovoľm si povedať, polovicu úspechu. Štúdium psychológie mi pomáha tieto veci prepájať.

Mnohé teórie z prednášok chápem vďaka športu jednoduchšie, pretože sa s nimi denne stretávam v praxi. Emócie, tlak či tímová dynamika sa na ihrisku prejavujú naplno, takže všetko, o čom sa učím, si viem okamžite predstaviť na konkrétnych situáciách. Psychológia ma naučila lepšie pracovať s vlastnými emóciami – dokážem zostať dlhšie pokojná, koncentrovaná a nedovoľm pocitom prerásť mi cez hlavu.

Pre štúdium psychológie som sa však rozhodla už počas gymnázia – tento odbor

ma fascinoval aj mimo športu. Dynamika v tíme a spolupráca sú počas sezóny nevyhnutné a každá z nás s nimi musí neustále pracovať. Vďaka škole mám dnes priame zdroje aj konkrétne podnety, ako tieto veci lepšie rozvíjať.

Cítiš sa viac ako športovkyňa, ktorá študuje, alebo ako študentka, ktorá hrá?

Záleží to od prostredia, v ktorom sa práve nachádzam. V škole som študentka, ktorá hrá extraligu, a na ihrisku zase basketbalistka, ktorá študuje psychológiu. Snažím sa dávať sto percent do oboch oblastí. Nájsť rovnováhu medzi školou a športom nie je jednoduché, no v takomto režime fungujem prakticky celý život. Samozrejme, škola je pre mňa priorita, napriek tomu však plánujem v športe pokračovať, a to najdlhšie, ako to bude možné.

Je pre teba štúdium hrou?

Určite áno. Hra v mojom ponímaní znamená koncentráciu, vytrvalosť, pripravenosť a rešpekt. Šport je pre mňa najlepšou školou života. Niekedy vyhrám, inokedy zas nie, ale na konci dňa aj tak uspejem, pretože z každej skúsenosti sa minimálne poučím. Šport aj škola sa hrajú na výsledky a to, čo výsledok predurčuje, je tréning.

Pýtal sa:

Mgr. Timotej Mikloš

Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

Foto: archív Evy Staníkovej

ŠTUDENTKA PRÁVNICKEJ FAKULTY DOSAHUJE MIMORIADNE ÚSPECHY VO VODNOM PÓLE

Študentka prvého ročníka magisterského stupňa štúdia na Právnickej fakulte UPJŠ v Košiciach Bc. Lenka Garančová patrí medzi výrazné športové osobnosti slovenského vodného póla. Popri náročnom štúdiu práva dosahuje špičkové športové výsledky na domácej aj na medzinárodnej scéne.

Lenka sa s klubom ŠK Olympia Košice zúčastnila na *Slovenskom pohári vo vodnom póle žien 2025* v Topolčanoch, kde jej tím triumfoval a získal cenný titul. Na prestížnom medzinárodnom vodnopólovom turnaji v Tirolsku získala Lenka ocenenie **najlepšej strelkyne turnaja**, keď zaznamenala výnimočný počet 27 gólov. Jej výkon výrazne prispel k úspechu rakúskeho tímu WIN Team, ktorého členkou bola počas tohto turnaja.

Najnovším úspechom študentky práva je prvé miesto na turnaji *EU Nations CUP 2025* v Brne, keď slovenský vodnopólový tím obhájil titul. Lenka bola opäť jednou z kľúčových hráčok, ktoré sa podieľali na víťazstve.

Lenkine úspechy sú dôkazom, že aj náročné štúdium práva možno skĺbiť s vrcholovým športom. Lenke blahoželáme, ďakujeme za šírenie dobrého mena fakulty a želáme jej ešte veľa ďalších športových a študijných úspechov.

Úspešná študentka a úspešná športovkyňa
Bc. Lenka Garančová (prvá zľava)

doc. JUDr. Simona Ferenčíková, PhD.
Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach

PSYCHOLOGICKÁ PORADŇA UNIPOC

AKO SI NASTAVIŤ ZDRAVÉ HRANICE?

Zdravé hranice sú kľúčové pre duševnú pohodu, najmä počas náročných období, kam patrí aj štúdium na univerzite.

Je dobré si najprv objasniť, čo vlastne „zdravé hranice“ sú – ide o schopnosť rozpoznať, čo je moja zodpovednosť, potreba či emócia a čo už nie. Za čo alebo za koho sú zodpovední iní ľudia, čo sú už ich a nie moje potreby, aké emócie prežívajú oni a nie ja. Ak si dokážeme nastaviť zdravé hranice, pomáha nám to sústrediť sa na vlastné priority, ušetriť si vlastnú energiu a čas, budovať rešpektujúce a úprimné vzťahy a tiež znižovať pocit preťaženia či stres.

Otázka nastavenia zdravých hraníc sa často objavuje v našich medziľudských vzťahoch. Tu je dôležité uvedomiť si, kedy sa cítim nepríjemne, využívaný či vyčerpaný. Tieto pocity môžu indikovať, že chýbajú zdravé hranice. A vtedy je potrebné si ujasniť sám pre seba, čo mi chýba: čas, priestor, pokoj, súkromie alebo úprimnosť?

Keď už máme ujasnené svoje potreby, je podstatné to pokojne a jasne komunikovať. Stanovené hranice je dôležité aj dodržiavať – byť konzistentný vo svojich výpovediach aj správaní. Vtedy sa aj naše okolie naučí ich rešpektovať. Stanovením hraníc sme stále dostupní, ale nie za každú cenu.

Prí štúdiu na univerzite študenti často vnímajú, že je menej štruktúrované, ako bolo štúdium na strednej škole, môžu pociťovať určité sociálne očakávania či tlak na výkon. Je dobré nastaviť si svoju rutinu – čas na štúdium, ale aj čas na oddych. Je dôležité uvedomovať si svoje potreby a reagovať na ne, napr. aj oddych je nevyhnutný – treba ho zaradiť každý deň bez pocitov viny. Ak máte pocit, že niekto si od vás neustále vyžaduje pomoc, pokojne a dôrazne si postavte hranice: rád ti pomôžem, ale nie týmto spôsobom.

Na záver si skúste odpovedať na tieto jednoduché otázky: *Kedy sa cítim nekomfortne? Čoho potrebujem viac? Čo chcem v blízkej budúcnosti zmeniť?*

Ako sa dá regulovať hypersenzitivita?

Zasiahnu vás aj „malé“ poznámky od iných? Máte tendenciu prežívať intenzívne pozitívne aj negatívne pocity? Ťažko sa odosobňujete od konfliktov alebo kritiky?

Je úplne v poriadku byť citlivý – často ide o prejav empatie, vnímavosti a schopnosti hlbokého prežívania. Hypersenzitivita ako vyššia vnímavosť je trvalou vlastnosťou nervovej sústavy. Tu je niekoľko spôsobov, ako ju môžete regulovať bez toho, aby ste potlačili sami seba:

Uvedomenie. Pokúste sa zachytiť tzv. spúšťače. Začnite si všímať, kedy a v akých situáciách reagujete precitlivo. Otázky, ktoré si môžete položiť: *Kto ťa vie ľahko zraniť? Aké slová alebo tóny ťa rozhodia? Je to reakcia na aktuálnu situáciu, alebo ťa to „hodí späť“ do niečo-*

ho starého? Môže tiež pomôcť denník emócií – zapisujte si pár minút denne, čo sa dialo a ako ste reagovali.

Emočná regulácia (nie potlačanie). Cieľom nie je „necítiť“, ale nenechať sa citmi zaplaviť. Odporúčame napríklad tieto techniky: Nádych/výdych (3-3-6): 3 sekundy nádych, 3 zadrž, 6 výdych – upokojí to nervový systém. Pomenovanie emócie, napr. „toto je smútok“, „cítim sa zahanbene“ a pod. – mozog sa tak dostane z režimu prežitia do režimu premýšľania. Oddelenie emócie od seba: „Nie som *nahnevany*, len teraz *pociťujem* hnev.“

Mentálne hranice. Emočná senzitivita sa často spája s tým, že prepúšťame cudzie pocity ako svoje. Môže pomôcť predstavovať si ochrannú bublinu okolo seba, keď idete medzi ľudí, a uvedomiť si, že „ich pocity nie sú moja zodpovednosť“.

Sebahodnota a vnútorný dialóg. Citliví ľudia sú často tvrdí sami na seba. Počúvajte svoj vnútorný hlas. Hovoríš si „som príliš citlivý, slabý, trápny“? Nahraď to „mám právo cítiť, učím sa s tým narábať, rastiem“.

Budovanie odolnosti – malé dávky nepohodlia. Emočná odolnosť rastie, keď vedome zvládame drobné náročné situácie. Skúste nekonfrontačne povedať, čo cítite. Zostaňte v rozhovore, aj keď je nepríjemný. Kontrolujte dýchanie a svoje reakcie. Dajte si „pauzu“, keď sa cítite zahľtení, ale vráťte sa späť.

Podporným nástrojom, ktorý môžete skúsiť, je mindfulness/meditácia, ktorá pomáha udržať odstup od emócií. Ak vás téma osloví, siahnuť môžete aj po zaujímavej knihe, napr. *Výsoce citliví lidé* (Elaine N. Aron). Terapia je tiež skvelý priestor na bezpečné spracovanie citlivosti a posilňovanie hraníc.

Na záver ponúkame úryvok z rozhovoru psychoterapeuta Irvina D. Yaloma s klientom, ktorý výstižne opisuje zvýšenú citlivosť:

„Viete, Michael, tento druh vášne, aký ste prežili, sa nevytráca rýchlo. Samozrejme, že vás bude prepadať túžba. To je nevyhnutné – je to súčasť vašej prirodzenosti.“

„Chcete povedať súčasť mojej slabosti. Prečo nie som chlap ako z ocele, čo by ju dokázal nadobro vymazať z mysle?“

„Pre takých chlapov z ocele máme meno: roboti. A robot, vďaka Bohu, naozaj nie ste. Často sme hovorili o vašej citlivosti a tvorivosti. Je to vaše najväčšie bohatstvo. Preto je vo vašom písaní taká sila, a preto ostatných priťahujete. Ale tie isté vlastnosti majú aj temnú stránku – úzkosť. Znemožňujú vám prežívať takéto situácie s vnútorným pokojom.“

**Z čoho musím maturovať,
keď chcem byť psychologička?
A oplatí sa to študovať?**

Ďakujeme za otázku, je dôležité klásť si ju

už teraz. Má dve hlavné časti: 1. požiadavky na maturitu a 2. perspektíva štúdia.

1. Dobrá správa je, že neexistuje žiadny konkrétny (povinný) maturitný predmet, z ktorého by ste museli maturovať. Dôležitejšie ako samotná maturita sú podmienky prijatia, ktoré sa však na jednotlivých univerzitách líšia.

Väčšina univerzít vyžaduje úspešné absolvovanie písomných prijímacích testov. Tieto testy sa zvyčajne zameriavajú na tzv. všeobecné študijné predpoklady, kam patrí testovanie logického myslenia, čítania s porozumením a verbálnych schopností. Niektoré univerzity zohľadňujú aj priemerný prospech zo strednej školy a v rámci niektorých prijímacích skúšok sa overujú aj základné znalosti z vybraných predmetov.

Na UPJŠ v Košiciach sa štandardne koná písomná prijímacia skúška zameraná na overenie znalostí zo základov psychológie, biológie, náuky o spoločnosti a testujú sa aj všeobecné študijné predpoklady. Maturita z niektorého z týchto predmetov preto môže byť miernou výhodou, keďže sa daný predmet dôkladne naučíte už počas stredoškolského štúdia a pred prijímacími skúškami si ho len zopakujete.

2. Odpoveď na druhú otázku, či sa oplatí študovať psychológiu, je jednoznačná – áno. Psychológia je odbor, ktorý je v súčasnej spoločnosti čoraz potrebnější. Rovnako je tento odbor perspektívny aj z hľadiska možnej automatizácie a nepredpokladá sa, že v blízkej budúcnosti by boli psychológovia nahraditeľní. S diplomom z psychológie máte široké spektrum možností uplatnenia, napr. v zdravotníctve, súkromnej praxi, školstve a poradenstve, firemnom sektore či vo výskume.

Treba si ale uvedomiť, že v istých profesiách magisterský titul nestačí. Výkon regulovaných profesií ako klinický psychológ či psychoterapeut si vyžaduje ďalšie, finančne i časovo náročné vzdelávanie, hradené z vlastných zdrojov.

V oblasti duševného zdravia a školstva je však na Slovensku akútny nedostatok psychológov, najmä klinických a detských, preto ak sa rozhodnete pre tento smer, s uplatnením by ste nemali mať problém.

Ak vás fascinuje ľudská myseľ, ste empatická, ale zároveň schopná kriticky a analyticky myslieť, máte trpezlivosť a ste ochotná investovať čas a peniaze do ďalšieho vzdelávania po skončení magisterského štúdia, potom je to skvelá voľba. Je to náročná, ale mimoriadne obohacujúca profesia.

Mgr. Viktória Hičárová, PhD.

Mgr. Lenka Jurčová

Mgr. Zuzana Kožárová, PhD.

Univerzitné poradenské centrum
(UNIPOC)

ABY SLOVENČINA NEPLAKALA

O TOM POTOM...

Jeden z našich, donedávna aktívnych, predstaviteľov politickej scény sa zapísal do myslí mnohých z nás výrokom „o tom potom“. Táto už takmer viacсловná lexikálna jednotka, ktorá situáciu neraz nepriamo pomenúva či hodnotí, medzičasom „zludovala“. Dokonca až tak, že každý pozná jej pôvodcu. Autorvýroku v tomto, politickými turbulentiami zmietanom, čase participuje v jednej nemenovanej slovenskej spravodajskej televízii na príprave a realizácii programu s rovnomenným názvom „O tom potom“. V týždenných intervaloch s odstupom času a s nadhľadom skúseného „harcovníka“ komentuje v štúdiu spolu s moderátorom dianie v našom politickom ringu, v ktorom nie vždy – čo ma bolí najviac – vyhráva odbornosť...

V záujme odbornosti sa dnes budem venovať písaniu **po tom** osobitne a **potom** spolu.

Slovo **potom**, ktoré sa píše dovedna, vzniklo spojením predložky (*po*) a tvaru

ukazovacieho zámena v lokáli singuláru (*tom*). V komunikátoch sa však *potom* slovnodruhovo uplatňuje diferencovane. Ako príslovka, ktorá najčastejšie vyjadruje časovú či priestorovú postupnosť vo význame neskôr, event. ďalej: *Všetko si pripravil a potom šiel na skúšku. Jeho kroky viedli cez park a potom lesom.* Uvedené slovo môže byť súčasťou spájacieho výrazu *najprv – potom* s označením časovej následnosti vo funkcii priradovacej spojky: *Najprv uvažuj, potom verbalizuj svoje myšlienky!* V istých kontextoch sa *potom*, ortograficky písané spolu, môže využiť aj ako častica buď ako slovo, ktoré pripája doplnujúci výraz: *Keď si sa pripravoval, prečo si to potom na skúške vzdal?*, alebo pri vyratúvaní v zmysle a ďalej: *Bolí tam študenti, učitelia a potom piati administratívno-technickí pracovníci.*

Pri písaní **po tom** (osobitne) nastáva sčasti sémanticky podobná situácia ako v prípade príslovky *potom* vo význame neskôr (písanej dovedna). Ukazovacie záme-

no to v tvare L sg. nasledujúce po predložke *po* je náhradou niečoho, teda po niečom: *Po tom, čo sme o probléme diskutovali, nemohol som na to nemyslieť. Prišla hneď po tom, ako sa to dozvedela. Odišiel po tom, keď odprednášal.* V uvedených podradovacích súvetiach po predložkovom spojení *po tom* nasledujú vedľajšie vety, ktorými sa ukazovacie zámeno v hlavnej vete časovo špecifikuje.

Ako vyplýva z uvádzaných prípadov, takmer identické formy v závislosti od slovnodruhového zaradenia a významu vo vete či v celkovom kontexte majú diferencované uplatnenie, ktoré sa transformuje aj do odlišného ortografického zachytenia. *Po tom*, čo som sa snažila daný jav na príkladoch vysvetliť, verím, že pri písaní takýchto výrazov (*potom*, *po tom*) sa najprv zamyslíme a *potom* ich napíšeme.

PhDr. Iveta Bónová, PhD.,
univerzitná docentka

Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

UNIVERSITAS ŠAFARIKIANA

Časopis Univerzity Pavla Jozefa
Šafárika v Košiciach
Štvrťročník | ročník 52 | číslo 4 | 2025

VYDAVATEĽ

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika
v Košiciach
Šrobárova 2
041 80 Košice
IČO: 00 397 768

REDAKČNÁ RADA

- **PREDSEDA**
prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc.
- **ŠÉFREDAKTOR**
PhDr. Marián Gladiš, PhD.
- **ČLENOVIA**
Mgr. Veronika Džatková, PhD.
FVS UPJŠ
RNDr. Andrea Fridmanová, PhD.
BZ UPJŠ
Mgr. Laura Hoľanová, PhD.
R UPJŠ
Mgr. Lucia Huličová
R UPJŠ
Mgr. Peter Kolarčík, PhD.
LF UPJŠ
PhDr. Svetlana Libová
PF UPJŠ
Mgr. art. Roman Martinský
LF UPJŠ
PhDr. Eva Medviďová
UK UPJŠ
Mgr. Timotej Mikloš
FF UPJŠ
RNDr. Jaroslava Oravcová, PhD.
R UPJŠ
Mgr. Petra Tomková, PhD.
ÚTVŠ UPJŠ
JUDr. Anna Vartašová, PhD.
PrF UPJŠ
- **JAZYKOVÁ REDAKTORKA**
Mgr. Dominika Petáková, PhD.
- **TECHNICKÁ REDAKTORKA**
Monika Tkáčová

Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu
autorských materiálov a ich krátenie.
Za obsah článku zodpovedá autor.
Svoje pripomienky, tipy a námety
môžete posilať na adresu:
casopis@upjs.sk.
Časopis je rozširovaný bezplatne.

Evidenčné číslo: EV 3996/10

ISSN 1338-1377 (tlačená verzia)
ISSN 1339-1704 (online verzia)

- **TLAČ**
Equilibria, s. r. o., Košice

Číslo bolo zadané do tlače: 8. 12. 2025

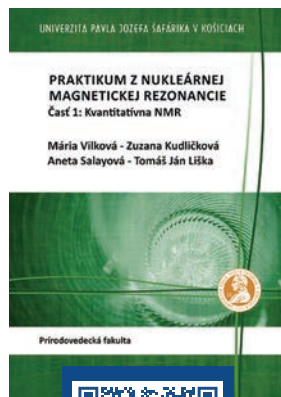
NAŠE PUBLIKÁCIE

VEREJNÁ SPRÁVA
A SPOLOČNOSŤ 1/2025

ZÁKLADNÁ TEÓRIA
FYZIOLOGICKÝCH, FYZIKÁLNYCH
A TECHNICKÝCH PODMIENOK
SANÁCIE DÝCHACÍCH CIEST

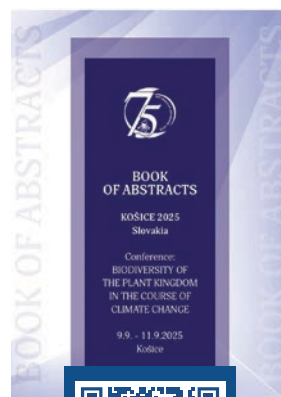
PRAKTIKUM Z NUKLEÁRNEJ
MAGNETICKEJ REZONANCIE.
ČASŤ 1: KVANTITATÍVNA NMR

NOVÁ EURÓPA:
NÁVRAT DO BUDÚCNOSTI

SPRÁVNE PRÁVO HMOTNÉ –
VŠEOBECNÁ ČASŤ

CONFERENCE: BIODIVERSITY
OF THE PLANT KINGDOM IN THE
COURSE OF CLIMATE CHANGE

VIAC NA PORTÁLI UNIVERZITNEJ KNIŽNICE: unibook.upjs.sk/sk/

UNIVERZITNÝ SPEVÁCKY ZBOR
CHORUS UNIVERSITATIS ŠAFARIKIANAE
VÁS POZÝVA
PRI PRÍLEŽITOSTI 11. VÝROČIA
SVOJHO VZNIKU NA

Vianočný koncert

*Radujme še,
juhaši*

18.00 HOD.

19.

DECEMBER
2025

**V AULE LEKÁRSKEJ FAKULTY UPJŠ,
TRIEDA SNP 1, KOŠICE**

Diriguje: JANA HAVRILOVÁ

Na klavíri hrá: DAGMAR DUŽDOVÁ

Akordeón: RASTISLAV JASIK

Saxofón: SLAVOMÍR PETREK

Husle: JAROSLAVA PAPCUNOVÁ

Sláčikové kvinteto